

PÉNZES—HOLVAY—NÁDASY

AZ EGYHÁZATYÁK
SZENTBESZÉDEIBŐL

V.

SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT

KERESZTÉNY REMEKÍRÓK

Szerkeszti
KÚHÁR FLÓRIS

Szerkesztőbizottság

BERESZTÓCZY MIKLÓS, MIHALOVICS ZSIGMOND, NAGY
MIKLÓS, RADÓ POLIKÁRP, SZUNYOGH X. FERENC,
VÁROSI ISTVÁN

14. kötet.

AZ EGYHÁZATYÁK SZENTBESZÉDEIBŐL

V.

A SZENTATYÁK BESZÉDEI
A PÜNKÖSD UTÁNI VASÁRNAPOKRA

SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVFIADÓJA
BUDAPEST

AZ EGYHÁZATYÁK SZENTBESZÉDEIBŐL

V. KÖTET

A SZENTATYÁK BESZÉDEI
A PÜNKÖSD UTÁNI VASÁRNAPOKRA

SZERKESZTETTE

RADÓ POLIKÁRP

FORDITOTTAK

PÉNZES BALDUIN, HOLVAY ENDRE,
NÁDASY ALFONZ

BUDAPEST, 1944

Nihil obstat. Budapestini. 1. Junii 1942. Dr. Floriánus Kúhár
O. S. B., censor deputatus. 684/1942. Imprimi permittitur.
In S. Monte Pannoniae, die 3. Junii 1942. Chrysostomus
Kelemen, archiabbas.

Nihil obstat, Dr. Michael Marczell, censor dioecesanus. Nr.
4503/1942. Imprimatur. Strigonii die 11. Junii 1942. Dr. Joannes
Drahos, vicarius generalis.

Stephaneum nyomda Budapest. Felelős : ifj. Kohl Ferenc.

TARTALOM

	Oldal
1. Pünkösds után 2. vasárnapra	9
2. Pünkösds után 3. vasárnapra	18
3. Pünkösds után 4. vasárnapra	25
4. Pünkösds után 5. vasárnapra	31
5. Pünkösds után 6. vasárnapra	40
6. Pünkösds után 7. vasárnapra	47
7. Pünkösds után 8. vasárnapra	56
8. Pünkösds után 9. vasárnapra	65
9. Pünkösds után 10. vasárnapra	70
10. Pünkösds után 11. vasárnapra	78
11. Pünkösds után 12. vasárnapra	82
12. Pünkösds után 13. vasárnapra	88
13. Pünkösds után 14. vasárnapra	92
14. Pünkösds után 15. vasárnapra	97
15. Pünkösds után 16. vasárnapra	106
16. Pünkösds után 17. vasárnapra	116
17. Pünkösds után 18. vasárnapra	128
18. Pünkösds után 19. vasárnapra	133
19. Pünkösds után 20. vasárnapra	144
20. Pünkösds után 21. vasárnapra	153
21. Pünkösds után 22. vasárnapra	164
22. Pünkösds után 23. vasárnapra	169
23. Pünkösds után 24. vasárnapra	179

ELŐSZÓ

A XIII. kötet folytatása e jelen kötet, melyben a pünkösdt utáni vasárnapok evangéliumaihoz mondott szentatya-beszédeket válogattam össze. A fordítás munkájáért teljesen munkatársaim felelnek: Dr. Péntes Balduin, Budapest az 1—3., 10., 12., 13., 15. szám; Holvay Endre, Kísepe a 4—9., 11. és 14. szám; Nádasz Alfons, Budapest a 16—23. szám fordítója.

Radó Polikárp.

1. Pünkösöd utáni 2. vasárnapra.¹

A zsidók meg voltak hiva a lakomára, mi vezetve és kényszerítve vagyunk rá. Elolvastuk a szent olvasmányt, hogy halljuk, s Isten segítségével elmélkedésünk tárgyává tegyük. A lekciónban hálát adunk az Istennek a pogányok hitéért, ami tőle származik. A zsoltárban ezeket mondtuk: „Uram, seregek Istene, állíts minket helyre, ragyogtasd fel arcodat, hogy megszabaduljunk”. (Zsolt. 79, 20.) Az evangéliumban lakomára hivatunk; illetve mi nem hivatunk, hanem vezettetünk, sőt kényszerülünk. Ezt olvassuk: „Egy ember nagy vacsorát szerze”. (Lk. 14, 16.) Ki volna ez az ember, ha nem az Isten és emberek között lévő közvetítő ember, Krisztus Jézus? Elküldte szolgáját, hogy jöjjenek a hivatalosak, mert már itt a jövetelük ideje. Kik a hivatalosak, ha nem azok, akiket az előre küldött próféták hívtak meg? Mikor kapták a meghívást? Amióta csak próféták vannak, mindig Krisztus lakomájára hívják az embereket. S a próféták Izrael népéhez voltak küldve. Gyakran megjelentek eme nép között és noszogatták, hogy a lakoma idején jelenjék meg. A prófétákat ugyan befogadták, de a lakomát

¹ Szent Ágoston 92. beszéde. P. L. 38. 643—647.

visszautasították. Mit jelent ez: a prófétákat ugyan befogadták, de a lakomát vissza-
utasították? Azt, hogy a prófétákat olvas-
ták, de Krisztust megölték. De azzal, hogy
megölték, tudtukon kívül nekünk készítet-
tek lakomát. Krisztus feláldoztatása óta
kész a lakoma, Krisztus lakomája, amelyet
Krisztus keze és szája alapított, amelyre
Krisztus feltámadása óta hivatalosak a hi-
vők, s az apostolok pedig átvették a lako-
mára hívó próféták szerepét. Jöjjetek a
lakomára.

*A vonakodók három kifogása. — A bir-
tokvétel a birtoklás gőgjét jelenti.* Ment-
ségeket kerestek azok, akik nem akartak
jönni. Miféle mentségeket hoztak fel? Há-
romfélét. „Az első monda neki: Földet vet-
tem és ki kell mennem megnézni azt; kér-
lek téged, ments ki engem. Másik meg
monda: Őt iga ökröt vettem, és megyek
megpróbálni azokat; kérlek, ments ki en-
gem. Más ismét monda: Feleséget vettem,
azért nem mehetek.” (Lk. 14, 18—20.) Azt
gondoljátok, hogy nem mindig ugyanezek
az okok akadályozzák azokat az embereket,
akik nem akarnak e lakomán résztvenni?
Nézzünk csak a dolog mélyére. vegyük
szemügyre, belátjuk, hogy így van. De von-
juk is le a tanulságot. A földvétel a birtok-
lás vágyát jelenti; benne a büszkeséget kár-
hoztatja a példabeszéd. Föld felett rendel-
kezni, embereket állítani szolgálatba: bírás-
vágyat jelent. Gonosz bűn ez, sőt az első
bűn. Az első ember sem akart maga felett
urat elismerni, hanem uralkodni akart. Mert

nem uralkodás-e az, ha valaki örül a saját hatalmának? Pedig van nálunk nagyobb hatalom is. Vessük ennek alá magunkat, ha biztonságban akarunk lenni. „Földet vettem . . . kérlek téged, ments ki engem.” Feltámadt a büszkesége, ezért nem akart menni.

„Másik meg mondá: Öt iga ökröt vettem.”
Az öt pár ökör öt érzékünk megbízhatatlanságát jelenti. Nemde elég volna, ha azt mondaná: ökröket vettem. Kétségkívül van benne valami, ami homályosságával vizsgálódásra ösztökél bennünket. Az öt iga ökör öt érzékünket jelenti. Mert, amint tudjátok, öt érzéket szoktak megkülönböztetni. Akik ezt eddig nem tudták, most azok is könnyen beláthatják. Testünknek tehát öt érzékszerve van: szemünkkel látunk, fülünkkel hallunk, orrunkkal szaglunk, torkunkkal ízlelünk, tagjainkkal tapintunk. Látással vesszük tudomásul, hogy valami fehér vagy fekete vagy bármilyen színű, hogy világos vagy sötét. A dallamosat vagy zörejt fülünkkel érzékeliük. Szaglásunk dönti el, hogy valami szagos-e, vagy illatos. Az édeset és keserűt ízleléssel különböztetjük meg. Tapintásunk mondja meg, hogy mi kemény vagy lágy, puha vagy kérges, meleg vagy hideg, nehéz vagy könnyű. Öt érzékünk van tehát, és mind az öt iga a mi számunkra. Az első három érzékre annál könnyebben mondható, hogy iga, mivel mindhárom páros. Két szemünk, két fülünk és kétlvukú orrunk van: íme, három iga. De ezt a kettőséget az ízlelés szervében is megtaláljuk, mert minden ízlelés a nyelv és szájpadlás

érintkezése által történik. A tapintásnál azonban nehezebb ezt megtalálni, bár itt is megvan külső és belső tapintás alakjában. Végeredményben tehát valamikép minden érzékünk páros. — De miért beszél a példabeszéd ökrökről? Mert az öt érzékszerv a földre irányul, mint ahogy az ökrök is a földet szántják. Vannak ugyanis hittől elrugaszkodott, földnek és testnek élő emberek, akik semmi mást nem akarnak hinni, mint amire öt érzékszervük segítségével eljutnak. Ez az öt érzékszerv akaratauk egyetlen regulája. Azt mondják ezek: azt hiszem, amit látok. Azt tudom, amit látok. Hogy ez fehér, fekete, kerek, szögletes, ilyen és ilyen színű, azt tudom, érzéklek, látom, hiszen a természet maga tanít meg rá. Arra azonban nem kényszeríthetsz, hogy olyat elhiggyek, amit nem tudsz megmutatni. Ez hang; hallom, hogy hang. Szépen énekel, rosszul énekel, kellemes, kellemetlen a hangja: magam is észreveszem, tudom. Érzem, tudom, hogy jó- vagy rosszszagú valami. Ez édes, ez keserű, ez sós, ez ízetlen. De ennyi elég is nekem. Érintéssel azt is megtudom, hogy ez kemény, ez lágy, ez puha, ez érdes, ez hideg, ez meleg. Mit akarsz még bebizonyítani?

A hit akadály. Az Úr kezével megszentelt lakoma. Ilyen akadály volt Tamás apostol lelkében, aki még saját szemének sem hitt az Úr Krisztust, illetve feltámadását illetően. „Hacsak... ujjamat a szegek helyére nem bocsátom, és kezemet az ő oldalába nem teszem, én nem hiszem.” (Jn. 20, 25.)

És az Úr, aki feltámadhatott volna a sebek minden nyoma nélkül is, megőrizte a sebhelyeket, hogy a kételkedő érinthesse, s ezáltal lelki sebei meggyógyuljanak. De hogy öt érzékszervünk kifogásai ellenére is hívjon bennünket a lakomára, azt mondja: „Boldogok, akik nem láttak, és hittek”. (U. o. 29.) — Minket, testvéreim, kik a lakomára hivatalosak vagyunk, nem akadályoz ez az öt pár ökör, a mi öt érzékünk. Nem akarjuk mi az Úr testének arcát látni, szájának hangját hallani mostani életünkben; nem keresünk benne ideigtartó illatokat. Drága kenőcsöt öntött rá az a bibliai aszszony, a ház eltelt illattal (Jn. 12, 3), de mi nem voltunk ott, s az illatot sem éreztük, mégis hiszünk. A saját kezével megszentelt lakomát adta tanítványainak, és mi nem vettünk részt ezen, mégis naponta hittel esszük. Ne gondoljátok, hogy sokat ért volna, ha hitetlenül vettetek volna részt azon a lakomán, amelyet Krisztus tulajdon kezével készített tanítványainak. Jobb ma élni hitben, mint akkor hitetlenül. Nem vett rajta részt Szent Pál, aki hitt, de ott volt Judás, ki Jézust elárulta. Mily sokan vannak most is olyanok, akik azon a lakomán ítéletet esznek és isznak, ámbár sohasem látták azt az asztalt és sohasem ízlelték azt a kenyeret, amelyet az Úr kezében tartott; mégis, mivel az a kenyér ugyanaz volt, mint amelyet most készít számunkra az Úr.

Nem szükséges az üdvösségre, hogy érzékeinket kielégítsük. — Mi adott alkalmat az Úrnak, hogy erről a lakomáról beszéljen?

Az, hogy egy a jelenlévők közül (lakodalomban volt ugyanis, ahova meghívták) azt mondta: „Boldog, aki asztalhoz ülhet az Isten országában”. (Lk. 14, 15.) Mintha ezeket a messzeségbe sóhajtottá volna, mert hiszen a kenyér előtte volt. Mi az Isten országából való kenyér, ha nem az, aki mondja: „Én vagyok az élő kenyér, aki mennyből szállottam alá?” Ne készítsd hát a torkodat, hanem a szívedet. Ennek táplálására ajánlja az Úr ezt a lakomát. Hiszünk Krisztusban, akit hittal fogadtunk. A lakoma elfogadásakor tudjuk, mit gondoljunk. Kevészet kapunk, szívünk mégis jóllakik. Mert nem az táplál, amit látunk, hanem az, amit hiszünk. A külső szint se kutatjuk. Nem mondjuk, hogy azok hisznek, akik szemükkel látták, kezükkel tapintották a feltámadt Krisztust, ha igaz, amit mondanak. Mi nem tapinthatunk meg, miért hinnénk? Ha így gondolkoznánk, minket is távoltartana a lakomától az az öt pár ökrör. Egyébként e helyt nem érzékszerveink érzékiségéről, hanem kíváncsiságáról van szó. Nem azt mondja: öt iga ökröt vettem, megyek őket legeltetni, hanem azt: megyek megpróbálni. Azt ábrázolja ez, aki a kétséget érzékei útján akarja eloszlatni. Ilyen volt Szent Tamás is. Látni, érinteni akart, ujját a sebbe dugni. S az Úr azt mondta neki: „Tedd ide ujjadat, és nézd kezeimet; és nyujtsd ki kezedet, és tedd az én oldalamba, és ne légy hitetlen, hanem hívő”. (Jn. 20, 27.) Meghaltam érted; azon a helyen át, amelyet érintesz, véremet ontottam, hogy tégedet meg-

váltsalak. És még kételkedsz rólam, hacsak nem érintesz? Lásd, ezt is megengedem; keresd meg a sebhelyeket, gyógyítsd meg a kételkedés sebet.

A harmadik azt mondta, hogy feleséget vett. — A test kívánsága. A test kívánsága akadályoz meg sokakat a lakomán való részvételben. Hányan mondják, hogy nem jó az embernek, ha nincs része a test gyönyöreibben. Ezekről mondja az apostol: „Együnk és igyunk, mert holnap meghalunk”. (I. Kor. 15, 32.) Ki támadt eddig fel onnan? Ki tudja elmondani, mi van ott? Ragadjuk meg azt, ami a jelen életben jól esik. Aki így vélekedik, az feleséget vesz magának, ragaszkodik a testhez, örül a test örömeinek, s kimentí magát az Úr lakomájáról. De vigyázzon, ne nemtelen éhségben pusztuljon el. Halljátok Szent János apostolt és evangélistát: „Ne szeressétek a világot, sem azokat, mik e világban vannak”. (I. Jn 2, 15.) Ó, akik az Úr lakomájára jöttetek, „Ne szeressétek a világot, sem azokat, mik e világban vannak”. Nem azt mondja: ne birtokoljátok, hanem azt: ne szeressétek. A földi dolgok szeretete lépvessző a lelki madarak számára. Ha feltámad benned a vágy, máris lépvesszőre mentél. Ki ad neked galambszárnyakat; mikor repülsz oda, ahol igazi pihenést találsz? (Zsolt. 54, 7.) Gonoszul ott akartál megnyugodni, amin rajta ragadtál. „Ne szeressétek a világot.” Mint isteni trombita hangja, úgy hallatszik állandóan az emberiség fülébe: „Ne szeressétek a világot, sem azokat, mik e világban

vannak. Ha valaki szereti a világot, abban nincs meg az Atyának szeretete; mert minden, ami a világon van, a test kívánsága, a szemek kívánsága és az élet kevélysége". (I. Jn. 2, 15—16.) Hogy megfelel ennek a három említett kifogás! Feleséget vettem: a test kívánsága; öt iga ökröt vettem: a szemek kívánsága; földet vettem: az élet kevélysége.

Senki se vonakodjék a lakomán megjelenni. Hagyjunk hát fel a hiú és gonosz mentegetődzéssel, és siessünk a lakomára, hogy rajta lelkileg táplálkozzunk. Ne akadályozzon bennünket a gőg, ne akadályozzon, és ne fordítson el Istentől a tiltott kíváncsiság, s a test vágyai ne legyenek lelki vágyaink akadályai. Siessünk, és lakjunk jól. De kik mentek el arra a lakomára, mások, mint koldusok, gyengék, sánták és vakok? Nem mentek azonban el a gazdagok, egészségesek, akik jól voltak, a magabízók, akik annál könnyebben kétségbeesnek, minél büszkébbek. Hát csak jöjjenek a koldusok, hiszen az hív bennünket, aki értünk szegénnyé lett, bár gazdag volt, hogy mi koldusok az ő szegénységétől meggazdagodjunk. (II. Kor. 8, 9.) Jöjjenek a betegek, hiszen nem az egészségeseknek van orvosra szükségük, hanem a betegeknek. (Mt. 9, 12.) Jöjjenek a sánták, és mondják neki: „Add, hogy ösvényeiden szilárd léptekkel járjak”. (Zsolt. 16, 5.) Jöjjenek a vakok, és mondják: „Ragyogtasd fel szememet, hogy halálos álomba sohase merüljek”. (Zsolt. 12, 4.) Ilyenek jöttek, miután azokat mentegetődzé-

sük miatt elejtette, akiket először hívott. Eljöttek a vacsora idejére, bejöttek a terekről és utcákból. „És mondá a szolga: Uram! megtörtént, amint parancsoltad, de még mindig van hely. Akkor mondá az úr szolgájának: Menj ki az utakra és a sövényekhez, és kényszerítsd bejönni a járókelőket.” (Lk. 14, 23.) Akiket csak találsz, kényszerítsd, hogy belépjenek; ne várj addig, míg maguk is akarnak. Nagy lakomát, nagy házat készíttettem, nem szenvedem, hogy üres hely maradjon. S jöttek a terekről és utakról a pogányok; jöjjenek az eretnekek is a sövények mellől, itt megtalálják a békét. Mert, akik sövényeket készítenek, megoszlast keresnek. Ha eljönnek a sövények mellől, megszabadulnak a tövisektől. Míg a sövénybe vannak gabalyodva, addig nem akarnak engedni a kényszerítésnek. Azt mondják: belépünk, ha akarunk. Pedig nem ez volt az Úr parancsa, hanem az: kényszerítsd bejönni őket. A külső kényszerűség akaratot szül bensőnkben.

2. Pünkösöd utáni 3. vasárnapra.¹

Amint megtalálta a módját az okos utas, hogy bejárhassa a tenger mélységeit, s áthajózzon a tengerek úttalan ösvényein, épígy isteni törvény sürgeti és tanítja, hogy *hallgassuk Isten szavait*, s nyissuk meg az isteni értelem mélységeit. Oldjuk hát el lelkünk hajóját a parttól, evezzünk be az evangélium mélységébe; hisszük, hogy a Szentlélek segítségével megérkezünk a révbe.

Az Úr a mai napon a bűnösöket bocsánattal kecsegteti, s a gőgösök fennhéjázását jámbor példával elnyomja. „Közeledének pedig hozzája a vámosok és bűnösök, hogy hallgassák őt. És zúgolódának a farizeusok és írástudók, mondván, hogy ez a bűnösökkel társalog és velük eszik” (Lk. 16, 1—2). A gőgösöket és irigyeket Isten jósága gonosszá tette, Krisztus könyörülete láttára kegyetlenek lettek; a csodás gyógyítások láttára megbetegedtek, a bűnbánókkal szemben bocsánat helyett bírói szigort alkalmaztak. „Bűnösökkel társalog és velük eszik.” Így lát és érez az irigy és büszke, fősvény és gonosz. „A bűnösöket visszafogadja.” Nem azt mondják: fogadja, hanem

¹ Szent Krizolog Péter 168—69. beszéde. P. L. 52. 639—44.

hogy visszafogadja. Mit veszített el, hogy vissza kelljen nyernie? Ha valaki megtalálja elvesztett jószágát, elengedi a büntetéseket, haragja öröme válik, neheztelését kegyé változtatja. „A bűnösöket visszafogadja.” Visszafogadja Isten a bűnösöket, de nem engedi, hogy bűnösök maradjanak azok, akiket visszafogad. S a bűnös nem sérti meg Istent, ha közelít hozzá, sőt az Isten a bűnöst megszenteli, mikor hozzá közelít. Farizeusok! Isten a bűnt nem fogadta be, mikor visszafogadta a bűnöst, mert Isten nem a bűnnek, hanem a bűnösnek befogadója. Ezért a farizeusoknak nem azt kellett volna nézni, hogy a bűnösök milyen lélekkel mentek Jézushoz, hanem azt, hogyan távoztak tőle. Nemde Pált üldözőnek küldték s mint a hit szószólóját látták csakhamar visszatérni.

De lássuk a hasonlatot, amelyből kitűnik, mennyire örül Isten a bűnös visszatérésének. „Kicsoda közületek az az ember, kinek ha száz juha vagyon, és elveszt egyet azok közül, ott nem hagyja a kilencvenkilencet a pusztában, és nem megyen az elveszett után, mígnem megtalálja azt? . . . Mondom nektek, hogy oly nagy öröm leszen mennyben egy megtérő bűnösön, mint kilencvenkilenc igazon, kiknek nincs szükségük bűnbánatra” (Lk. 15, 4—7.) Ha elveszett tárgyunk megkerül, új nagy örömet érzünk és kedvesebb megtalálnunk az elvesztettet, mint zavartalanul birtokolni. De ez a példabeszéd inkább az isteni jóságról, mint az ember szokásos természetéről beszél, és fejez ki igazságot.

Elhagyni a nagy dolgokat, a kicsinyeket szeregni, Isten hatalmanak a műve, nem gyaró emberé. Mert Isten a semmiből teremt, s az elveszettet úgy keresi, hogy megtalálja, s úgy találja meg, hogy többé el ne veszítse. Hát nem töldi pásztor ez, hanem égi, s ez a példabeszéd sem földi igazságot példáz, de isteni misztériummal van tele, kiviláglik ez mindjárt a számból: „Kicsoda közületek az az ember, kinek ha száz juha vagyon, és elveszt egyet azok közül?” Miért nem ötvenet, miért éppen százat? Miért egyet veszít el, miért nem négyet, vagy ötöt? Hogy kimutassa, hogy nem a szenvedett kár, hanem a nem teljes létszám okozza a nagyobb tájdalmat. Ha egy elveszik, úgy érzi a pásztor, mintha az egész nyáj elveszett volna. Ezért elhagyva a kilencvenkilencet, az egy után jár, ezt keresi, hogy ez egyben az egészet megtalálja, az eggyel az egészet teljessé tegye.

De világítsuk meg ez égi példabeszéd titkát. Krisztus az az ember, akinek száz juha van. Ő a jó pásztor, aki egy bárányba, Ádámba tette le az emberi nem egész nyáját, elhelyezte a paradicsom gyönyörű mezejébe, a zsíros legelő vidékére. De a bárány elfeledte pásztor hangját, míg a farkas üvöltésének hitt, elvesztette üdvösségét, s minden ízében halálos sebekkel sebesült meg. Ezt keresni jött hát a világra, s a szűzi méhben megtalálta. A maga megszületett testében jött, szenvedett és minden ízében élvezve a föltámadás örömét, s a mennybenmenetel által lakását az égbe tette át. „Össze-

hívja barátait és szomszédait." (Lk. 15, 6.) Tehát az angyalokat. Mondván nekik: „Örvendjetek velem, mert megtaláltam az én juhomat, mely elveszett vala". (U. o.) Együtt örülnek Krisztussal az angyalok Isten juhcskájának visszatérésén, s nem méltatlankodnak, ha a dicsőség trónján őket megelőzi. mert az égiek közül az ördöggel együtt az irigység is ki van vetve; s a Bárány által, aki elvette a világ bűneit, többé nem tud az irigység bűne a mennyországba beférkőzni. Testvérek, ő keresett minket a földön, keressük mi őt az égben; ő minket istensége dicsőségébe vitt, mi hordjuk őt igaz szent élettel testünkben. „Dicsőítsétek meg — mondja az apostol — és hordozzátok az Istent testetekben." (I. Kor. 6, 20.) Az hordja Istent testében, kinek cselekedetei teljesen mentek a bűntől.

Az elveszett drachmáról szóló példabeszéd. Minden evangéliumi olvasmányban rejtve marad bizonyos misztikus értelem, az isteni értelem titkai, amit csak azok értenek meg, akik a Szentlélek kegyelmét kapták. Ime miután az égi pásztor megkereste a száztagú nyáj elveszett báránkját, s az angyalok nagy örömere visszavitte az égi akolba, az evangéliumi asszony jelenik meg a színen. Égő lámpással keresi a tíz közül elveszett drachmát, s mikor megtalálja, az ő nyeresége és öröme az égi lakóknak is örömet okoz. Így szól az Írás: „Vagy ha valamely asszonynak tíz drachmája lévén, elveszt egy drachmát, nem gyújt-e világot, nem söpri-e ki házát, és nem keresi-e szorgalmasan, míg-

nem megtalálja. És mikor megtalálta, nemde egybehívja barátnőit és szomszédait, mondván: Örvendjetek velem, mert megtaláltam a drachmát, melyet elvesztettem. Mondom nektek, hasonló öröm leszen az Isten angyalai közt egy megtérő bűnösön". (Lk. 15, 8—10.) Azt gondoljátok, hogy itt közönséges értelemben vett asszonyról van szó, s a tíz drachmát emberi értelemben kell érteni? Látjátok, mily érdekes, különös az egész, mennyire felülmúlja a közönséges emberi értelmet, mennyire árasztja az isteni értelmet, mennyire égre emeli az értelmet, mennyire kényszerít, hogy meggyujtsuk az égi szív lámpását, s az evangéliumi asszony példájára az isteni olvasmány mélységei által keressük az üdvös tudomány drachmáját. Krisztus a kóbor juhért ment, s szörnyű kószalástól megtépázva könyörülő vállain az égbe vitte, és a megtért báránnyal a vállán megérkezett a farkasoktól elzárt akolba. Az asszony, akinek tíz drachmája volt, sokáig volt sötétségben és nemcsak az egy elveszett drachmát siratta, de nem látta a megmaradt kilencet sem. Mindig éjszaka volt neki, mély és maradandó sötétség; lámpás isteni tűz nélkül nem világított neki, hogy vigasztalja az éjszakában. De miután az égi tűz, a Szentlélek tüze, tüzes záporként ömlött szét az apostolokon, s a hideg és sötét emberszíveket is felgyújtotta lángjával, az asszony, az Egyház is meggyújtotta az ő lámpását, megnyitotta lelki szemét, mint az apostol mondja: „lelki szemeteket". (Ef. 1, 18.) Meggyújtotta hát lámpását, s a zsidóknak

tudatlanságban elvakult népét az apostolok működése után szétszórta, míg Krisztusban megtalálta a drachmát, amely a tízből, Isten tízparancsolatából elveszett. Krisztus az istenség drága pénze, Krisztus a mi megváltásunkért fizetett drachma. Krisztus volt és rejtőzött a tízparancsolatban, Krisztust oirtokolta a zsinagóga, de sötét harcaiban nem látta.

A tíz drachma, mint mondtuk, *a tíz törvény ígéli*, amelyekből a zsinagóga egyet elveszített. Melyiket? Azt, amelyet Szent János talált meg először, az égő lámpás, akitől az Úr mondta: „Ő égő és világító szövétnek vala.” (Jn. 5, 35.) Akkor találta meg az apostol, mikor mondta: „Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige.” (Jn. 1, 1.) Nyilvánvaló, hogy megvolt az már a tízparancsolatban is. Hisz benne van: „Halljad Izrael! a te Urad Istened egy Isten.” (Mk. 12, 29.) Mikor a zsinagóga nem látja, hogy a Fiúra is vonatkozik, az Atyában sem hisz. S mikor nem hisz a Fiúban, Krisztust keresztre feszíti. Méltán neki mondja a tízparancsolat folytatólagosan: „Ne ölj.” Mikor ugyanis a zsidó a parancsok sorozatának első és legfontosabb pontját lefejezi, gyilkossá válik a krisztusi törvények létezése előtt s az összes törvényeket Krisztus ellen fordítja. „Ne paráználkodj.” Ebben is bűnös a zsinagóga, amely a pogány istenekhez húzva elutasította Krisztust. „Ne lóni.” Meglopta az Úr feltámadását, mert pénzt adott a katonáknak, hogy eltitkolja a feltámadás igazságát. „Hamis tanuságot ne

szólj." A zsinagóga keresett hamis tanukat, hogy beteljesedjék: „Hamis tanuk állnak elő, arról vádolnak, amiről nem is tudok." (Zsolt. 34, 11.) Valóban, másként nem árulhatta volna el az igazság szerzőjét, mert hisz mindig egyedül küzd az igazság ellen. Így zuhan fokról-fokra, ki a parancsok lépcsőjén megcsúszik. Mert ha a zsidó hitt volna az egy Őr Istenben, a romlás ily örvényébe nem jutott volna.

De mi kövessük anyánk, az Egyház világitó lámpását, és Isten arcának fényében haladva találjuk meg a drachmát, híviuk össze barátainkat és szomszédainkat, a népek egyházait, hogy mindenki tudja meg, hogy anyánk, az Egyház, megtalálta drachmáját, s mondjuk a prófétával: „Fölkentemnek szövétneket készítek". (Zsolt. 131, 17.) S halljuk, mi hasznát vesszük a lámpásnak: „Im, hallottuk, hogy Efratában volt, és rátaláltunk a jáári síkon. Lépünk be az ő hajlékába, boruljunk le ott, ahol lába állott!" (Zsolt. 131, 6—7.) Ezt kerestük a mezőkön és ligeteken át, s megtaláltuk az Űrban anyánk lámpája fényénél. Örül neki az ég, mert egy megtérő bűnösben kivilágosodik az egész krisztusi nép teljessége, s Krisztus istenségének egész formája visszatükröződik a mi drachmánkon.

3. Pünkösöd utáni 4. vasárnapra.¹

„Történt pedig, midőn a sereg hozzá tödult, hogy Isten igéjét hallgassa, és ő a Genezáret tava mellett állt vala.” (Lk. 5, 1) — Azt mondják, hogy a Genezáret-tó egyet jelent a Galileai- vagy Tiberiasi-tengerrel. De a Galileai-tenger elnevezés a környező vidéktől, a Tiberiasi-tenger nevezet meg a legközelebbi városról van véve; ezt hajdan Ghennereth-nek nevezték, de mivel Heródes tetrarcha restaurálta, Tiberius Caesar tiszteletére Tiberiasnak nevezte el. A „Genezar” elnevezést a tó természetének köszöni, mert azt állítják, hogy tükrén hullámok fodrozódásából szelek támadnak. Neve görögül azt jelenti, hogy „széltámasztó”. Vize nem is oly nyugodt, mint a többi tóé, hanem gyakran forgószelektől háborog. Vize édes, iható. A héber nyelv pedig mindenféle állóvizet, akár édes, akár sós, tengernek nevez. A mi tavunk, amelyen keresztülfolyik a Jordán, 140 mérföld hosszú és 40 mérföld széles.

Most már ez a *tó vagy tenger* a világot jelenti. Az Úr áll a tenger partján, miután az esendő élet halandóságát legyőzte, és a

¹ Beda Venerabilis magyarázata Szent Lukács evangéliumához. II. könyv, P. L. 92. 381—84.

testet, melyben szenvedett, az örökké állandó nyugalommal tüntette ki. A tömeg azokat a népeket jelenti, akik hitben köréje gyülekeztek, amint Izaiás jövendölte: „Hozzátódnak mind a nemzetek, és odamegyen számos nép, és így szólnak: rajta! Menjünk fel az Úr hegyére”. (Iza. 2, 2—3.)

„*És láta a tó szélén két hajót állani.*” (Lk. 5, 2.) E két csónak a zsidókat és a pogányokat jelenti. Joggal állíthatjuk, hogy Jézus erre gondolt, mert mindkét népből voltak követői. Ezek lelkét akarta a jelen élet hullámveréséből a másvilági élet biztos kikötőjébe átvinni.

„*Míg a halászok kiszállottak, és mossák vala hálóikat.*” (U. o.) A halászok az Egyház tanítómesterei, akik minket, a hit hálójával összefogottakat, az élők földjére, mint a halász a halakat a partra, kihúznak. A tanítók beszédei hasonlítanak a halászok hálóihoz, mert az a céljuk, hogy ki ne eresszék azt, akik a hit hálójába kerültek. De ezeket a hálókat egyszer kivetik, máskor tisztogatják; nem minden idő alkalmas ugyanis a tanításra.

„Bemenvén tehát egyik hajóba, mely Simoné volt, kéré őt, hogy vigye egy kissé beljebb a parttól; és leülvén, tanítá a hajócskából a sereget.” (Lk. 5, 3.) Simon hajója az ősegyház, amelyről Szent Pál mondja: „Mert aki erőt adott Péternek a körülmetélés apostolságára, nekem is erőt adott a pogányok javára”. (Gal. 2, 8.) „A hívők sokaságának pedig szíve-lelke egy volt.” (Ap. Csel. 4, 32.) E hajóból tanította a tömeget,

s az Egyház tekintélyével mai napig tanítja a népeket.

„Amint pedig megszűnt szólni, mondá Simonnak: *Evezz a mélyre, és vessétek ki hálóitokat a halfogásra*”. (Lk. 5, 4.) Hogy előbb Péternek azt mondta, hogy kissé evezzen beljebb, ez kettőt jelenthet: vagy azt, hogy mértékkel kell a néphez beszélni, ne beszéljünk neki alacsony földi dolgokról, de ne is akarjunk a titkok mélységeibe úgy elmerülni, hogy a végén semmit se értsenek; másodszor jelentheti azt, hogy előbb a hozánk közelebb esőknek prédikáljunk. Amit Péter apostolnak mond az Úr: *Evezz a mélyre, és vessétek ki hálóitokat a halfogásra*” (u. o.), a távolabb eső nemzetekre vonatkozik.

„Felelvén Simon, mondá neki: *Mester! Egész éjtszaka fáradozván, semmit sem fogtunk; de a te szavadra kivetem a hálót*.” (Lk. 5, 5.) Ha az Úr nem világosítja meg a hallgatót, a szónok sötétben tapogat. Ha nem a kegyelem szavával van kivette beszédünk hálója, hiába szórja a szónok szavainak dárdáit. Mert az emberek hite nem az okos szavaktól, hanem az Isten hívásától függ.

„És miután ezt megtette, a halaknak oly bő sokaságát rekesztették be, hogy szakadoz vala hálójuk.” (Lk. 5, 6.) Elszakadt a sok hal miatt a háló, mert a keresztény vallás kebelébe a választottakkal együtt oly sok rossz is belépett, hogy magát az Egyházat is eretnekségekkel szaggatták meg. Elszakad ugyan a háló, de nem jut ki belőle a hal, mert az

Úr övéit megőrzi az üldözők botrányai közt is.

„Intének tehát társaiknak a másik hajóban, hogy jöjjenek segítségükre.” (Lk. 5, 7.) Az egyik hajó (amint imént mondtam) a pogányokból lett keresztények egyháza, amely szintén megtelt kiválasztott halakkal, mert tudta Isten, kik az övéi, hányan vannak az ő kiválasztottai. Mivel annyi hívót Júdeában nem talált, amennyit hitre és örök életre kiszemelt, a pogányok szívét is eltöltötte a hit fényével. És valóban, mikor a háló elszakadt, a társ-hajót hívta. Mert eleinte az áruló Júdás, Simon Magus, e leg-hitványabb halak, rajtuk kívül Ananias és Sapphira próbálkozott álnokul a hit hálójába bejutni, és azok, akikről Szent János beszél: Ettől fogva sokan visszavonulának az ő tanítványai közül, és már nem járnak vala vele”. (Jn. 6, 67.) Csak ezután küldetett Barnabás és Pál a pogányok térítésére.

„És menének, és megtölték mind a két hajócskát, úgy, hogy csaknem elmerültenek.” (Lk. 5, 7.) E hajók hallal való megtöltése a világ végéig erősödik. De hogy a megtelt hajók lemerülnek (el nem merülnek, de a terhelés miatt veszélyben járnak), bizonyítja az apostol: „Az utolsó napokban veszedelmes idők következnek: az emberek önzők lesznek” stb. (II. Tim. 3, 1.) A hajó lemerülése azt jelenti, hogy az emberek, akik a hit által a világtól elfordultak, erkölcsaik romlottsága által a földre visszahanyatlanak. Ezt bizonyítja a még emberi gyengeségeiben leledző Péter is:

„Látván ezt Simon Péter, Jézus térdeihez leborula, mondván: Menj ki tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!” (Lk. 5, 8.) Mert egy Egyházban levő sok testi ember a lelkiek vezetését (ebben különösen tündöklük Krisztus személye) magától elhárítja. Nem szóval űzik el maguktól Isten jó szolgálait, hanem erkölcsükkel és tetteikkel ijesztik el őket, hogy ne tudják vezetni őket. Minél kevesebben adják meg nekik a tiszteletet, annál inkább elutasítják őket tetteikkel. Lát-hatjuk ezt a fajta tiszteletadást Péternél is, aki az Úr lábaihoz esett; erkölcsöikről meg ezek a szavak világosítanak fel bennünket: *„Menj ki tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!”* (U. o.) De mivel nem távozott közülük az Úr, hanem egy másik hajó segítségével a partra vezette, arra is megtanított bennünket, hogy nem szükséges a lelki emberekben az a szándék, hogy sok bűnük látára elhagyják egyházi hivatalukat, hogy így nyugodtabban és biztonságosabban élhessenek.

„És monda Jézus Simonnak: Ne félj!” (Lk. 5, 10.) Erősíti az Úr a testi emberek féltékenységét, az esendők bátorságát. Tanácsával felemel, nehogy valaki megijedve bűneitől, csodálva mások jámborságát, ne merjen a szentség útjára lépni.

„Ezentúl már embereket fogsz” (u. o.), — magára Péterre vonatkozik. Kifejti neki az Úr, mit jelent a halfogás. Hogy t. i. ő amint most halakat fogott hálóval, úgy fog majd szavaival embereket fogni.

„S kivonván hajóikat a szárazra, és elhagy-

ván mindenüket, követék őt." (Lk. 5, 11.) Ez jelentheti azt az időt, amikor az ilyen tengerről vissza kell vonulniok azoknak, akik Krisztushoz csatlakoztak. Tudnunk kell, hogy ez nem az az olvasmány, amelyben Máté és Márk elmondja, hogyan hívta meg kettőnként a hajókról az Úr először Pétert és Andrást, aztán Zebedeus fiait. Lukács nem sejteti, hogy őket is most hívta meg az Úr; csak Péternek ígéri meg, hogy emberek halászává teszi. Ez nem azt jelenti, hogy ő sohasem fog már halászni. Olvassuk, hogy Krisztus feltámadása után is halásztak. Azért úgy kell értenünk, hogy visszatértek a szokásos halászáshoz, hogy később megtörténjék, amit Máté és Márk mesél el, hogy t. i. kettőnként meghívta őket az Úr. Akkor már nem kötötték ki hajóikat a partra, mint akik újra vissza akarnak menni, hanem úgy követték őt, mint aki hív és parancsol, hogy kövessék őt.

4. Pünkösöd utáni 5. vasárnapra.¹

„Mert mondom nektek, hogyha nem fogja felülmúlni a ti igazságtok az írástudókét és farizeusokét, be nem mentek a mennyek országába”, itt minden erényt igazságnak nevez; amint már Jób történetét elbeszélve is azt mondta: „Az a férfi feddhetetlen volt és igaz”. (Jób 1, 1.) E szerint a megigazulás szerint Pál azt nevezte igaznak, akiről azt állította, hogy nem vonatkozik rá a törvény: „Igazra nem vonatkozik a törvény” (I. Tim. 1, 9), mondja. Ez a szó máshol gyakran megtalálható általában az erény helyett. Te pedig fontold csak meg, mekkora a kegyelem növekedése, ha a még tudatlan tanítványoktól azt kívánja, hogy legyenek az Ószövetség tanítóinál kiválóbbak. Itt ugyanis az írástudókról és farizeusokról nem gonoszokként, hanem jóra való embereként emlékezik meg. Ha ugyanis nem lettek volna jóra valóak, akkor semmiesetre sem mondta volna, hogy birtokukban van az igazság és nem hasonlítani össze a nem létező igazságot a létezővel. Figyeld csak meg, hogyan ajánlja az Ószövetséget, mi alatt összehasonlítja az újjal. Ez a viselke-

¹ Aranyszájú Szent János 16. homiliája Máté evangéliumához. 4. 5. 9. fejezet. P. G. 57, 244. 246. 250—251.

dése nyilván megmutatja, hogy az egyik rokon és határos a másikkal: hiszen többé-kevesebbé egytormák. Nem ócsárolja tehát a régít, hanem noveli és ki akarja terjeszteni. Ha ez azonban a gonosztól származnék, akkor semmi többet sem keresett volna benne, tökéletesebbé sem tette volna, hanem rosszalta volna. És ha ilyen, hogy lehet, kérdezed, hogy mégsem vezet az isten országába? Azokat, akik Krisztus jövetele után élük életüket, biztosan nem vezeti el az országba, hiszen akik nagyobb erőre tettek szert, azoknak nagyobb harcokba is kell bocsátkozniuk: az összes tanítványát ugyanis erre oktatja: *„Sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról”,* így szólt, *„és letelepednek Abrahammal és Izsákkal és Jákobbal”.* (Mt. 8, 11.) A nagy jutalmakban részesülő Lázár is biztosan az ő keblén tartózkodik. (Lk. 16.) És ahányan csak különösen tündököltek az Ószövetségben, mind általa érték el az országot. Ha azonban az a törvény rossz és tőle távolálló lett volna, akkor Krisztus nem teljesítette volna be azt egészen. Ha ugyanis csak a zsidók magához vonzása céljából tette volna ezt, nem pedig azért, hogy megmutassa: (az Ószövetség) rokon és határos az Újszövetséggel, akkor miért nem teljesítette be a pogányok törvényeit és erkölcsseit is, hogy magához vonzza a pogányokat?

Minden szempontból világos tehát, hogy Krisztus azt (az Ószövetséget) nem vezette be, nem mintha rossz lenne, hanem mert nagyobb parancsoknak van itt az ideje. És

ha bizony tökéletlenebb is, mint az új (szövetség), ez még bizonyára nem bizonyítja, hogy rossz, mert különben az új törvény is hasonló helyzetbe kerülne, amennyiben bölcsesége, ha az eljövendő élet tudásával hasonlítjuk össze, töredékes és rész szerint való és az új élet eljövetele után pedig véget fog érni. Így szólt ugyanis: „Midőn pedig majd eljő, ami tökéletes, véget fog érni az, ami rész szerint való” (I. Kor. 13, 10): ezt pedig már az Újszövetség jövetele által elszenvedte az Ószövetség. Ezért azonban mégse mocskoljuk be azt, mégha szünetelni is fog majd, midőn már az ország birtokában vagyunk: „akkor véget fog érni az, ami rész szerint való”, mondja; — és mégis nagynak nevezzük azt. Mivel tehát nagyobbak a jutalmak, erősebb a Lélek ereje, joggal követeltetnek nagyobb ajándékok. Már nem tejjel és mézzel folyó föld ígértetik, nem életerős öregkor, nem sok gyermek, nem gabona és bor, nem nyájak és gulyák; hanem az ég és a mennyei javak, örökbe-fogadás és az Egyszülött testvérisége, osztzkodás az örökségben, részesedés dicsőségében és országában és ama számtalan jutalom. És hogy pedig nagyobb támogatásban van részünk, annak megerősítésére halld csak Pál szavait: „Nincs tehát már semmi kárhoztató ítélet azok ellen, akik Krisztus Jézusban vannak, akik nem a test (hanem a lélek) szerint élnek. Mert az... élet lelkének törvénye megszabadított engem a bűnnek és halálnak a törvényétől”. (Róm. 8, 1, 2.) Miután tehát megfenyegette

a törvényszegőket és a helyesen cselekvőknek nagy jutalmat ígért, miután megmutatta, hogy joggal követel tőlünk többet, mint a régi szabályokat, elkezd törvényeket hozni, nemcsak úgy egyszerűen, hanem a régi törvénykezelésekkel összehasonlítva. Két dolgot akart megmutatni, t. i. azt, hogy a régieket nem támadja, hanem amazokkal nagyon is összhangba hozza ezeket a törvényeket és hogy joggal és alkalmas módon köti ezeket az új törvényeket a régiekhez. Hogy ezt tisztábban lássuk, hallgassuk meg a törvényhozó szavait. Mit is mond tehát? „Hallottátok, hogy mondatott a régieknek: Ne öl; aki pedig öl, méltó az ítéletre.” (II. Móz. 20, 15.) Az azonban, aki ezt a törvényt adta, — ő maga — csak közbevetve, személytelenül állította ezt. Ha ugyanis azt mondta volna: Hallottatok engem, amint mondtam a régieknek, — nem fogadták volna el az ilyen beszédet és a hallgatók számára nem is lett volna bizonyított tény. Ha pedig ezt mondta volna: hallottátok, hogy az Atyám mondta a régieknek, és utána hozzátette volna; én pedig mondom, ... akkor még nagyobb elbizakodottságnak látszott volna. Ezért tehát egyszerűen idézett, arra az egyre ügyelve, hogy megmutassa: ő már alkalmas időben hangoztatja (a törvényt). Ezt pedig azért tette, hogy azt a hallgatót, aki a fenségesebb parancsok felé csak immel-ámmal indul, megszégyenítse. Amint a tanító szokta a hanyag gyermeknek mondogatni: Nem tudod talán, hogy milyen sok időt töltöttél már el a szótagok tanulásával?

Ő is így tesz, a régiek nevét is megjegyezve, a jobb parancsok felé hívja őket, mintha mondaná: Már elég régóta elmélkedtek ezen: végre már tovább kell haladni a magasabbak felé. Helyes, hogy a parancsok rendjét nem zavarja össze, hanem a régebbin kezdi, ahonnan a törvény kezdődik: ez is az összhangot mutatja. „Én pedig mondom nektek, hogy aki atyjafiára haragszik, méltó az ítéletre.” Megfigyelted a teljes hatalmat? láttad a törvényhozóhoz illő módot? ki beszélt valaha is így a próféták, ki az igazak, ki a pátriárák közül? Igen, senki sem, hanem (így beszéltek): „Ezt mondja az Úr”. Nem így azonban a Fiú. Azok t. i. az Úr szavát mondták ki, ő pedig az Atyját. Amikor pedig azt mondom, ami az Atyáé, egyúttal azt mondom, ami az övé. „Az enyéme, ugyanis, mondta, „mind tieid, és a tieid enyéme.” (Ján. 17, 10.) Azok szolgatársaiknak hoztak törvényt, ő pedig saját szolgálóinak. Kérdezzük meg tehát azokat, akik megvetik az Ószövetséget. Nem haragudni és nem ölni, ellenkeznek-e ezek egymással, vajjon ez nem inkább tökéletesítése és betetőzése-e annak? Nyilvánvaló, hogy ez betetőzése amannak, akkor tehát nagyobb is nála. Az ugyanis, aki nem gerjed haragra, még jobban távol fogja magát tartani a gyilkosságtól. És aki megzabolázza a haragot, sokkal inkább vissza fogja tartani a kezét. A gyilkosság gyökere ugyanis a harag. Aki tehát a gyökeret kivágja, az méginkább kitépi az ágakat; sőt meg sem engedni születni őket.

Milyen nagy jósággal parancsolta meg Krisztus a kibékülést. — A testvérrel való kibékülés igazán áldozat. — A még meg nem kereszttelkedettek áldozatai. — A fentemlítetteknel sem áll meg, hanem még több mást előhoz, melyekkel megmutatja, mily mély értelme van annak. Amikor ugyanis a gyűlés, az ítélet és a tűz pokla által fenyegetett, akkor hozzátett még mást, az előbbiekhöz hasonlóakat is: „Azért ha ajándékokat az oltárra viszed és ott eszedbe jut, hogy atyádfiának van ellened valamije: hagyd ott ajándékokat az oltár előtt és credj előbb megbékülni atyádfiával és akkor jöjj és ajándékd fel ajándékokat.” Ó, minden beszédet felülmúló jóság és jóságosság! A felebarátja iránt való szeretetből megveti önmaga tiszteletét, kimutatva, hogy az előbb nem valamilyen ellenségeskedésből, vagy büntetés vágyból, hanem forró szeretetből fenyegetett. Mi szelídebbet lehet ezeknél a szavaknál elképzelni? Maradjon félbe az én istentiszteletem, mondja, hogy megmaradjon a te szereteted. Mert igazán áldozat a testvérrel való kibékülés. Ezért tehát nem mondta: miután odavitted, vagy: mielőtt odavinné, hanem magának az ajándéknak ottlétekor és már az áldozat megkezdésekor küldi el őt, hogy kibéküljön testvérevel. Nem miután már sietve elvégezte az áldozatot és nem még az ajándék odavitele előtt, hanem mikor már éppen ott az ajándék a középben, akkor parancsolja, hogy siessen oda. Miért és mi okból parancsolja tehát, hogy így tegyünk? Nekem úgy tet-

szik, hogy a következő kettőre célzott és szerintük járt el: az első, amint már mondtam is, hogy megmutassa, milyen nagyra tartja a szeretetet és hogy azt tartja mindenek közt a legnagyobb áldozatnak, és hogy szeretet nélkül nem fogad el áldozatot. A második ok pedig, hogy bemutassa a kibékülés kikerülhetetlen szükségességét. Az ugyanis, aki parancsot kapott, hogy a kibékülés előtt fel ne ajánljon valamit, mégha nem is felebaráti szeretetből, hanem csak azért, hogy ne maradjon befejezetlen az áldozat, sietve közeledik a megsértett testvéréhez, hogy megszüntesse az ellenségeskedést. Ezért fejezte ki egész mondanivalóját nyomatékos szavakkal, megijesztve és feltűzelve őt. Amikor ugyanis azt mondta: „Hagyd ott ajándéodat“, nem állt meg, hanem hozzáfűzte: „az oltár előtt“ és miután arról a helyről rémületbe ejtette: „és eredj“. Nemcsak azt mondta: eredj, hanem hozzáfűzte: „előbb és akkor menj és ajánld fel ajándéodat“. Mindezek által kinyilvánította: ehhez az asztalhoz nem engedi azokat, akik kölcsönösen ellenségeskednek. Hallják a megkeresztelték, akik ellenségeskedve lépnek oda, hallják azok is, akik még nincsenek beavatva, mert hiszen valahogyan ezekre is vonatkozik a beszéd. Ők is felajánlanak ugyanis ajándékot és áldozati tárgyat: az imádságot mondom és az alamizsnát. Mert hogy ezek áldozatok, arra nézve hallgasd meg csak a prófétát, amint mondja: „Dicséret áldozata ad nekem tisz-

teletet". (Zs. 49, 23) és ismét: „Dicséretet mutass be áldozatul Istennek", (u. o. 14) és: „És kezem felemelése legyen olyan, mint az esti áldozat". (Zs. 140, 2.) Ha tehát ilyen érzelemmel imádkozol, akkor jobb abba-hagyni az imádságot és a testvéreddel való kibéküléshez sietni, és csak akkor, aztán felajánlani az imádságot. Ezért történt ugyanis minden. Emiatt lett Isten emberré és azért tette mindezt, hogy összegyűjtsön minket. Itt tehát a sértőt küldi a sértetthez; az imádságban pedig a sértettet vezeti a sértőhöz és kibékíti vele. Amott ugyanis azt mondja: bocsássátok meg az embereknek vétkeiket (Mt. 6, 14), itt pedig: ha van ellened valamije, menj hozzá. Sőt úgy látom, hogy itt a sértettet küldi: mert nem azt mondja: engesztelődj ki testvéred iránt, hanem: békülj ki; és ha úgy is látszik, mintha ez a sértőről szólna, mégis az egész a sértett személyéről szól. Ha majd vele kibékültél — így szólt —, az iránta való szereteted által kegyes leszek irántad és nagy bizalommal ajánlhatod fel majd áldozatodat. Ha azonban még mindig méltatlankodol, gondold csak arra, hogy én azért parancsolom — ne törődj az én dolgaimmal —, hogy ti barátok legyetek. Haragodban ez legyen vigasztalásod. Nem mondta: amikor súlyosan meg vagy sértve, akkor békülj ki, hanem; ha bármi könnyű kifogás is volt ellened. Azt sem tette hozzá: akár igazságosan, akár igaztalanul; hanem egyszerűen: ha van ellened valamije. Még ha igazságosan,

akkor sem illik tovább ápolni az ellenségeskedést: mert hiszen Krisztus is igazságosan haragudott ránk, és mégis értünk adta magát át a halálra, nem számítva be nekünk azokat a bűnöket.

5. Pünkösds utáni 6. vasárnapra.¹

Dícsérem az annyira felcsigázott hallásvágyatokat, felkarolom az isteni dolgok iránt való kitartó érdeklődéseket: bizony ismerem, honnan való ez a belétek született lelkesedés; elismerem erényeitek mesterét és ami ugyanazt jelenti; szülőtöket, pásztorokat, és orvosotokat, kormányzókat, az evangéliumi életszabályban kitűnőt, apostoli kegyelmet sugárzót, aki szellemi fűtyökkel biztosan vezet el titeket az égi rétekre, aki az isteni irodalom kincse, aki élő és az emberiség lélekkel bíró szobra; aki növelte a törvény szelídségét, akin nem vett erőt a harag, aki a szenvedélytől legyőzhetetlen, aki a bölcsesség dícséretétől híres, aki az erények koronájával váltatik meg. De, ámbár bőséges és gazdag lehet a halál vádja és amint mondtam, a ti hallásvágyatok széles téren tárul fel, hogyan állítsam én elétek a szegényes asztalt? én, a szűkbeszédű, hogy elégítsem ki az evésen a ti telhetetlen hallani akarástokat? ki lesz majd képes koplaló nyelvvel ekkora népet felvidítani? vagy, hogy az apostolok szavait ismételjem: „Honnét veszünk a pusztában annyi kenyeret?” (Mt. 15, 33), hogy az a szegény

¹ Szeleukiai Vazul 33. beszéde. P. G. 85, 359–366.

Úr ismét, miután már levetette szegénységét, bőséggel lásson el minket?

„Nagy tömeg követte”, így szólt, a Megváltót, a bárányok a pásztort, a gyengélkedők a betegségek elűzőjét és a rabszolgák a lelkek megszabadítóját. Meglátták az egyedül eltéveszthetetlen utat és mind erre özönlöttek, akinek tetszett, követte, a betegesnek megszűnt betegsége, megnyíltak a jóság forrásai és mindnyájan részesültek az örömben. Az oktanok a pusztai földekre irányították útjukat. Egykor bizony, míg Isten a pusztában Mózes által törvényt adott, a Sinai-hegyet tűzzel vette körül és az égig hatolt az égő láng és a nézőket félelem, homály, kürtök zaja, hangzavarral kevert üvöltés rémítette meg. Most pedig, a megrettentést elhagyva, az Úr a mi emberi természetünkbe öltözve szolgálja alakját vette fel, hogy megmutassa emberségét. Egykor ugyanis hallotta a föld: „Hajtson a föld zöld füvet”. (I. Móz. 1, 11), most pedig a föld asztala a gyümölcsöző urat adja.

Az Úr tehát, miután megkapta a kenyeret, az égre tekintve megáldotta azokat. Vaion szűkölködőként bőkezűségért könnyörög-e? vajjon szeme égre emelésével a mennyből hívja-e a segítséget? vajjon máshonnan kéri-e kölcsön a jótékonyság hatalmát? vajjon Áriusnak szolgáltat-e anyagot, és Eunomius rágalmaikat hajhászó nyelvét fegyverzi-e fel Krisztus ellen? Egyáltalában nem, hanem a zsidók rágalmazását igyekszik elnyomni: a zsidó ugyanis mindig szeretett vádaskodni és kapkod a panaszok

után, melyekből majd gyümölcsre tehet szert. Amikor ugyanis egykor Isten a zsidókat a pusztában mannával látta el és a földön járóknak égi asztalt terített és megtanította a sziklát esőt adni, a meredek sziklát pedig felhőt utánozni, akkor a zsidók hálátlan hangjától visszhangzott: „A kősziklát ugyan megütötte, s vizek folytak, patakok áradtak belőle; de vajjon tud-e kenyeret is adni”. (Zs. 77, 20.) Krisztus az utódaiknak, hogy a csoda nagysága miatt arra a rágalmazásra ne találjanak okot; hogy egyéni törekvésével magát az Atyánál felsőbbrendűnek mutogatta; és hogy az Atyával egyenlővé tette magát — hogy ezt a megszokott rágalmat ki ne találják, eltüntette a zsidók fecsegő természete elől a vád okát: szeme égre emelésével az Atyára vonatkoztatta ezt a fenséges tettet. Krisztus ugyanis mindig így viselkedik a zsidók gonoszságával szemben. Így többek közt, miután meggyógyította a leprást és a betegség elűzése által nyilvánvaló lett hatalma, a betegségtől megszabadult embert a törvényhez utalja: „Áldozd fel az ajándékot a papnak, bizonyságul”. (Mt. 8, 4.) Legyen a gyógyítás tanuja a törvény és zárassék el a nyelv a törvényszegés elől. Ezért tekint fel most is az égre; ne hányják a szemére, hogy Isten-nel hasonlítja magát össze, így némitja el a vádló száját. Még azért is emeli szemét az égre, hogy megtanítsa az embereket; mikor ételt kapnak, ismerjék el a tápláló étel szerzőjét. Az égre tekintés ugyanis a feltekintő hitvallása.

„Meggzégvén a tanítványoknak adá a kenyereket, a tanítványok pedig a seregnek. És evének mindnyájan és jóllakának.” (Mt. 14, 19. 20.) Ó, micsoda látvány következett ekkor! A kenyerek kenyereket szültek, az asztalok rögtön megteltek étellel: a kenyerek a paraszt verejtéke nélkül teremtek, nem a kalászkörről kerültek elő, hanem az Úr kezéből virágoztak ki. Bizony az emberi eledel elkészítését milyen sok minden előkészület előzi meg: a föld felszántása, a felszántott föld bevetése, a levegő felhőkké változtatása, eső előidézése, tápláló szelek hozása, az időjárás változása, a hold mozgása, a csillagok sugarainak rezgései, a búzakalászkörről növekedése, a vetés alkalmas beérése, az aratás összegyűjtésének kemény munkája, fáradozás a szérűn, a malom munkája, a korpa kiválogatása, mesterséges alakítása, a tűz fújtatása. Mindezt most az Úr csak keze érintésével végezte el. Az volt ugyanis jelen, aki a föld oldalait termékenységre indítja, aki felhőkkel ruházza fel az eget, aki az ipar művészetét adományozta az embereknek, az volt jelen: „ki mindent fenntart igéjével” (Zsid. 1, 3), az volt jelen, aki kezeskedve arról, hogy testben mutatkozik, egyetlen csodatétellel megmutatta, ki kormányozza a teremtet világot. Feloldta a zsidók régi vádaskodását és telhetetlen falánkságát. Nem mondhatták ugyanis már ezentúl: „De vajjon tud-e kenyeret is adni?”. (Zs. 77, 20.) Ime szűk lesz a puszt a kenyér bőségétől. Zsidó, tanuld meg a cso-

dák rokonságából, hogy ki hozta ezt létre!
„És evének” — mondja — „és jóllakának;
és a fönmaradt hulladékból 12 kosarat tele-
szedének.” (Mt. 14, 20.) Egyenlő az aposto-
lok és a kosarak száma, hogy mindegyik
egyet-egyet cipelve vállalja a munkát, a
csoda tanuságát és mialatt a váll megtörik,
vezessen ez a munka a megtörtént dolog
megértésére és a fáradtság által maradjon
meg az emlékezete. Ha pedig még ez a
nagyszerű csoda, melyet látott, sem képes-
tené el az értelmet, hanem magában valami
képzelt dolognak tartaná és mivel ennyire
idegen, újszerű csodát eléggé csodálni sem
tud, lassankint álmra gyanakodnék — ami
valóban meg is történt —, akkor a kenyér-
maradék sokaságával kiterjeszti a tett emlé-
kezetét, hogy a mindennapi evés felébressze
az emlékezetet, miközben ismétli a meg-
ismerést. Vedd csak a mondásokat pártoló
evangélistát. „Mivel nem okultak a kenyé-
rekből, hanem szívük el volt vakulva.” (Mk.
6, 52.) Közzéteszi, milyen érzellemmel fo-
godta a közönség a csodát. Nagy dolog volt,
annyi ezer embert csak öt kenyérrel kielé-
gíteni. Az azonban, hogy ilyen rengeteg
sok maradt vissza a törmelékből, nemcsak
a tanítványokban okozott visszaemlékezést
a csodára, hanem a csoda tevőjének erejét
is teljes fénybe állította. Ha ugyanis ado-
mányozását a szükség mértékéhez mértén
vitte volna véghez, e díszes tényért a hála
nem lett volna igazi és az, aki cselekedte,
nem is tűnt volna fel elég világosan Úr

gyanánt, mert hiszen csak a szükségnek szolgált volna. Most pedig a bőség a csoda szerzőjének hatalmát még jobban bizonyította teszi. Amit mondok, azt bizony máshonnan is világosan megtanulhatjuk. Az égből egykor a zsidóknak manna adatott. Mivel azonban a csoda kiszolgáltatója szolgálta volt, az ajándék csak a szükséget szolgálta és ami maradt; eltűnt; és amikor nem tudott eltelni a kéz a manna gyűjtésével és elgyengült, ezt követte az ajándék szükségszerű elfogyása. És az ég a zsidóknak egy bizonyos mennyiségű mannat küldött le. Az idő legyőzte az ajándékot és a kegyelem mértéken belül maradt. Amint azonban vége volt a pusztai vándorlásnak és utána már a föld is a megszokott kenyeret nyújtotta, akkor meggyöngült a manna hullása és bezárult az emberek számára az isteni élelkamra. Fordítsd csak figyelmedet egy másik szolgára, akinek előre elrendelték, hogy csodát tegyen. Illés, a nagy, esküvel vezette be az ég szárazságát és ajkával kötözte meg a levegőt és szavával nyugalomra engedte a teremtet; ő özvegy gazdasszonya olaját vette rá, hogy forrás módjára buzogjon és a liszt csekély mennyisége az idővel arányosan nem csökkent, hanem amennyit fogyasztott a természet szüksége, annyit árasztott újból a kegyelem. Ahogy az eső esett, elrepültek Illés ajándékai. Mikor gyógyított valakit, könyörögve fáradozott; sohasem tisztelték őt az Úrként. Ezért tehát most az Úr, hatalmának bizonyítására

a szükségesen felül is sokasítja a kenyereket és mindenkinek odanyújtja, hogy elgondolkodjanak: ki az, aki minden testnek ételt ad: akinek dicsőség, uralom, mindörökön örökké. Amen.

6. Pünkösd utáni 7. vasárnapra.¹

„Óvakodjatok a hamis prófétáktól, kik juhok ruházatában jönnek hozzátok, belül pedig ragadozó farkasok.”

És vedd csak fontolóra szelídségét. Nem azt mondta ugyanis: Büntessétek meg őket, hanem: óvakodjatok, hogy meg ne sértsenek titeket, óvatlanul kezükbe ne essetek. Azután pedig, hogy ne mondd: nem lehet az ilyen embereket megismerni, az emberek példáiból ismét következtetést von le, mondván: *„Vajjon szednek-e a tövisbokorról szőlőt, vagy a bojtorjánról fűgét? Így minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt terem. Nem hozhat jó fa rossz gyümölcsöt, sem a rossz fa jó gyümölcsöt nem teremhet”.* Beszédében ezt akarja kifejezni: nem ismerik a szelídséget, vagy a kedvességet, csak a bárány bundáját viselik, azért lehet őket könnyen felismerni. És hogy semmi kétséged se maradjon, a természet szükségszerű törvényeivel, melyek másképpen nem lehetnek, hasonlítja ezeket össze. Ezt Pál is mondta: „... a test törekvése a halál...; mert nem veti magát alá Isten tör-

¹ Aranyászájú Szent János 23. homiliája Szent Máté evangéliumához 7—9. feje. P. G. 57, 316—320.

vényének . . . hiszen nem is képes rá". (Róm. 8, 6. 7.) Hogy pedig ezt másodszor is oda teszi, ez nem felesleges ismétlés. Hogy valaki azt ne mondhassa: a rossz fa ugyan rossz gyümölcsöket hoz, de hoz jót is; mivel pedig két fajtát hoz, nehéz felismerni őket, amint ellenkezőleg is. Mi tehát a helyzet? Vajjon nincs-e olyan jó férfi, aki rosszra lesz? Viszont ugyanez mondható az ellenkező esetről is, az emberi nem tele van sok ilyenféle példával. Krisztus azonban nem azt mondta, hogy a rossz ember nem változhatik meg és hogy a jó nem eshet el, hanem csak azt, hogy míg ez kitart gazságában, addig nem hoz jó gyümölcsöt. U. i. megváltozhatik, és a gonoszból jó ember válhatik, ellenben, aki rossz marad, nem hoz jó gyümölcsöt. Hogy hozott hát Dávid, aki jó volt, rossz gyümölcsöt? Nem mint jó, hanem mint megváltozott, mert ha mindig és örökké olyan maradt volna, mint amilyen volt, úgy sohasem hozott volna olyan gyümölcsöt. Ha ugyanis az erény fokán maradt volna, nem mert volna ilyeneket véghez vinni. Ezeket pedig azért mondta, hogy a vaktában fecsegők és vádaskodók száját megfékezze. Mivel legtöbbször a jókat gonoszoknak tartják, azért mondta ezt, hogy számukra minden védekezési ürügyet eltüntessen. És nem mondhatod: behálóztak és becsaptak; gyümölcseik alapján ugyanis pontos ismertetőjelet adtam nektek, meghagyva, hogy maguknak a cselekedeteknek útján haladjatok, s mindent oktanul föl ne zavarjatok. Aztán pedig, mivel nem azt parancsolta, hogy büntessük meg

őket, hanem, hogy őrizkedjünk tőlük, azért hogy azokat, akiket amazok megsértenek, megvigasztalja és hogy a sértőket egyszerűsmind megijessze és jobb útra irányítsa, saját maguk által önmagukra kirovandó büntetést állapított és erősített meg, mondván: „Minden fát, mely jó gyümölcsöt nem terem, kivágnak és tűzre vetnek”. Azután pedig beszédét valamennyire enyhítve hozzáfűzte: „Azért tehát gyümölcsseikről ismeritek meg őket”. Hogy pedig ne főkép csak fenyegetéseket lássék bevezetni, úgy tűnik föl, mintha tanács és intés által irányítaná lelküket. Itt azonban úgy tetszik nekem, hogy a sorok között a zsidókra céloz, akik ilyen gyümölcsöket hoztak. Ezért emlékezett tehát meg János mondásairól, ugyanazon nevekkel rajzolva nekik a büntetést. Hiszen ő is ezt mondta: a bárdot, a kivágandó fát és a kioltthatatlan tüzet említve nekik. (Mt. 3, 10.) Úgy tűnik fel, hogy csak egy büntetés van, a megégés; ha azonban valaki figyelmesen utána néz: (látja) kettős ez a büntetés. Aki ugyanis elégettetik, az kiesik teljesen az országból és ez a nagyobb büntetés. Bizony, sokat ismernek, akik csak a pokol nevétől félnek, én azonban mégis sokkal súlyosabb büntetésnek tartom kiesni ebből a dicsőségből, mint a pokolba kerülni. Hogy pedig ez beszéddel nem bizonyítható, azon csodálkozni nem lehet. És nem ismerjük azoknak a javaknak a boldogságát, hogy elvesztésének nyomorúságát megérthessük; Pál pedig, aki ezt jól ismerte, tudta, hogy Krisztus kegyelméből kiesni a legsúlyosabb dolog. (Gal.

5, 4.) És ezt mi is megtudjuk majd, mikor tapasztalni fogjuk.

Példával vázolja, milyen rossz kiesni az Isten országából. Krisztus nekünk mindenkünk. De tedd, Ó, Isten egyszülött Fia, hogy ezt el ne szenvedjük és hogy ennek a tűrhetetlen büntetésnek tapasztalatát soha meg ne szerezzük. Világosan ugyanis nem lehet megtudni, micsoda rosszat jelent kiesni ezekből a javakból. Mégis erőmhöz mértén igyekezni fogok és törekszem, hogy ezt legalább némileg példák által bemutassam. Tegyük fel, hogy van egy csodálatos ifjú, aki virágzó erejében az egész világ felett is hatalmat szerzett. Olyan erényes, hogy mindenki érzelmét úgy magához tudja vonni, hogy őt mindenki atyai szeretettel szereti. Mit gondoltok, mit nem szenvedne el érte az atya, hogy az ilyen fiúval való beszélgetéstől meg ne fosszák? milyen kis, vagy nagy bajt nem vállalna magára, azért, hogy láthassa és gyönyörködjék benne? Ezt gondoljuk arról a dicsőségről is. Mert az atyának sem olyan kedves és kíváncsú a fia, — bármily nagy erény ékesíti is, — mint Krisztussal lenni, elköltözni a földről és ama javak részesévé lenni. Tűrhetetlen ugyanis az a pokol és az a büntetés. És ha valaki ezer poklot mondott volna mégsem mondott volna ahhoz hasonlót, mint amit a boldog dicsőségből kiesni jelent; Krisztus előtt gyűlöletesnek lenni és tőle hallani: „Nem ismerlek titeket”. (Mt. 25, 12.), hallani a vádat, hogy mikor őt éhezni láttuk, megtagadtuk az ételt. Bizony jobb ezer villámtól szétroncsolódni, mint azt a sze-

líd arcot tőlünk elfordulva és azt a nyájas szemet, mely ránk sem tud tekinteni, látni. Ha ugyanis ő engem, gyűlölködő ellenségét, és ellenfelét úgy követett, hogy még magát sem kímélte meg, hanem halálra adta; mivel mindezek után még az éhezőnek kenyeret nyújtani sem voltam méltó, milyen szemmel nézzem végül őt? Fontold csak meg itt az ő szelidségét. Jótéteményeit sem említi meg, és nem is panaszkodik, hogy te, akinek annyi jót juttatott, megveted őt. Hiszen még ezt sem mondja: Engem nézel le, ki téged a semmiből teremtettelek, aki lelket leheltem beléd, aki minden földi lény élére tettelek, aki éretted alkottam az eget, a földet, a tengert, a levegőt és mindazt, ami létezik; akit te nem tiszteltél és a sátánnál silányabbnak tartottál, aki nem is pártoltam el, hanem ezer dolgot eszeltem ki ezek után javadra, aki szolgál akartam lenni, akit arcul ütöttek, akit megköptek és megöltek a legcsunyább halállal, aki még az égben is érted könyörgök, aki a Lelket ajándékoztam neked, aki téged országomra méltattalak, aki olyanokat ígértem neked, aki vezéred akartam lenni, aki jegyes, ruha, ház, gyökér, étel, ital, pásztor, király, testvér vagyok, aki téged örökösömnek és örökségemben társamnak szemeltelek ki, aki téged a sötétségből a fény hatalmába vezettelek. Noha ezeket és ennél többet mondhatna, semmi ilyet sem mondott. De mi a helyzet? Csakis amaz követett el bűnt. Ez pedig (Krisztus), szeretetet és tiszteletet mutat, mellyel kísért téged. Azt sem mondta, hogy menjetek a „nektek” készített

tűzbe, hanem: az ördögnek készített tűzre. Először elmondja, miben vétkeztek amazok. Mindent mégsem akar elmondani, csak keveset. Es ezek előtt hívja azokat, akik jót tettek, hogy megmutassa: helyesen vádol. Mily nagy tehát az a büntetés, amelynél ezek a szavak nem szigorúbbak? Ha ugyanis valaki egy embert, akitől jótéteményt kapott régebben, éhesen lát: ne vesse meg; ha megveti, szégyenében inkább válassza, hogy földben elássák, mint két vagy három tanu barátjától ilyesmit hallani; mit szenvedünk mi, az egész világ tanúsága mellett, olyanok hallatára, amiket még akkor sem mondana ő, ha nem akarná saját ügyét ő maga védeni. Mert ezt (Krisztus) nem szemrehányásképen, hanem magát tisztázva és azért mondta, hogy megmutassa: nem hiába, vagy nem ok nélkül szól így: Távozzatok tőlem, — nyilvánvaló: az ő rendkívüli jótéteményeiből.

Féljünk, tehát szeretteim, hogy ne halljuk ezeket a szavakat. Nem játék ez az élet; sőt inkább; ez az élet játék, az eljövendők azonban nem játékok. És talán nemcsak játék az élet, hanem rosszabb a játéknál. Nem nevetéssel végződik ugyanis, hanem nagy kárt okoz azoknak, akik nem akarják szorgalmasan rendbeszedni erkölcsüket. Kérem, miben különbözünk a játszó, s házakat építő gyermekektől, mi, akik ragyogó épületeket emelünk? mi a különbség az étkező gyermekek és köztünk a finom vacsorán résztvevők között? Semmi, csak annyi, hogy mi büntetést fogunk érte kapni. Hogyha még mindig nem látunk át ezeknek a dolgoknak

silányságát, nem kell csodálni, hiszen nem értünk el a férfiak érettségéhez, amikor majd eljutunk oda, akkor meg fogjuk érteni, hogy mindezek gyermekségek. Mert hiszen, amikor férfiakká lettünk kineveltük azokat, amiket gyermekségünkben nagy jelentőségűeknek gondoltunk; mikor cserepeket és sarat összehordtunk, épen oly nagyra tartottuk magunkat, mint azok, akik nagy falakat építenek. De ezek azonnal szétesnek és tönkremennek, ha megmaradnának, akkor sem lennének hasznunkra, úgy, ahogy azok a fényes épületek sem. Ezek ugyanis az ég polgárát nem tudnák befogadni és az, aki a felső hazát elérte, nem is tartaná magához méltónak ezekben lakni. De amint mi azokat a gyerekjátékokat lábunkkal eltapossuk, így dönti le lelkében ez, az ilyen épületeket. És amint mi nevetünk, miközben a gyermekek sírnak a romokon, úgy ezek is, rajtunk, a pusztuláson szomorkodókon nemcsak nem nevetnek, hanem sírnak, mivel szívük tele van könnyörületességgel és azért is, mert ebből nekünk sok kárunk származik. Legyünk tehát férfiak. Meddig kószálunk alatt a földön, a kövekben és fákban nagyszerűt sejtve? meddig játszunk? Vajha csak játszánánk, de mi üdvösségünket áruljuk el és amint a gyermekek, mikor a tanulást elhanyagolván ezekkel a játékokkal szórakozva kemény verések elé néznek; így mi is, kik ezekben fecsérreljük el az egész tanulmányi időt, mikor majd szellemi tanulmányainkban munkával kell számot adnunk; mivel nem tudunk, végül is megbűnhődünk.

Senki sem lesz, aki megszabadítson, sem az apa, sem testvér, sem bárki más. De mindezek el fognak távozni, az ezekből fakadt örök és állandó büntetés azonban meg fog maradni: az, ami gyakran a gyermekekkel is megtörténik: atyjuk elveszi a gyermeki játékszereket tőlük és sokáig tartó könnyekre fakasztja őket. Hogy pedig megtanuld: valóban így áll a dolog: azt állítjuk közésre, ami az emberek törekvését, úgy látszik, a legjobban lefoglalja: a gazdagságot és szembeállítjuk vele a lélek bármelyik erőnyét, amelyiket akarod. Akkor fogod majd leginkább silányságukat elismerni.

Tegyük fel tehát, hogy van két ember. Még nem beszélek a kapzsiságról, hanem az igaz módon szerzett gazdagságról. Kettő közül az egyik gyűjti a vagyont, a tengert hajókkal szeli át, a földet műveli, sok más kereskedési módot talál ki; és ha nem is tudom, hogy vajjon ezekkel tud-e igazságosan nyereségre szert tenni, mégis tegyük fel, hogy törvényesek ezek a nyereségek. Szántóföldeket vesz, szolgákat, s sok más hasonlót; és ezekben igazságtalanság sincs. A másik pedig, szintén gazdag, eladja a házait, arany és ezüstedényeit, a szűkölködőknek juttat, a szegényeket istápolja, a betegeket gondozza, a szükségben szenvedőket megmenti, megvált másokat a bilincsekből, kiszabadítja a bányákra ítélteteket, az öngyilkosokat levágja a kötélről, a foglyokat megszabadítja a büntetéstől. Kinek a pártjára akartok inkább állni? Még nem beszéltünk az eljövendőről, hanem csak a jelenlevőkről. Melyik

részt akarjátok tehát inkább magatokhoz ölelni? Az aranyat gyűjtőét, vagy azét, aki mások bajait enyhíti? a földeket vásárlóét, vagy azét, aki magát az emberi nem kikötőjévé tette? azét, akit sok arany vesz körül, vagy azét, akit ezer dicséret koronáz meg? Vajjon amaz nem angyal-e, aki az égből a többiek megjavítására szállt alá, ez pedig nem emberhez, hanem valamilyen mindent hiába összegyűjtő gyermekhez hasonlít-e? Ha pedig pénzt gyűjteni még igaz módon is annyira nevetséges és nagy esztelenség jele, akkor, ha valaki nem igaz módon gyűjt, hogyan nem lesz majd mindenek között a legnyomorultabb? Ha pedig a dolog annyira nevetséges, — mikor még a pokol is és az ország elvesztése is hozzájárul, — mennyi könnyre lehet méltó az ilyen ember mind életében, mint holtában.

7. Pünkösöd utáni 8. vasárnapra.¹

Már gyakran említettem néktek, hogy egy helytelen, az emberek között nagyon elterjedt felfogás, növeli a bűnök számát és kisebbiti a jót, melyet pedig az életben mind-egyikünknek növelnünk kellene. *Ez a helytelen felfogás* pedig a következő: *mi minden-
nel, amit az életünk folytatására felhaszná-
lunk, kizárólagos birtokosként és úrként
rendelkezünk.* E felfogás miatt küzdünk és
veszekszünk annyit ezekért a javakért és
ezért védjük azokat mint saját birtokunkat
kíméletlenül. A dolog azonban nem így áll,
hanem éppen elenkezőleg. Mindaz ugyanis,
amit ez életben felhasználunk, nem a mienk,
és mi nem vagyunk ezen javaknak birtoko-
sai és urai, hanem csak jövevények, vándo-
rok és utasok. Mi pedig oda sodródunk,
ahová nem is akarjuk és akkor, amikor egy-
általában nem várjuk. Elszakadunk ezektől
a tárgyaktól, midőn a Birtoklónak az tetszik
Forgandó ennek a mulandó életnek az ér-
telme. Akit még ma dicsőség vesz körül, az
holnap már nyomorult, irgalmasságra és
segítségre méltó lesz. Aki ma tehetős és gaz-
dagságban úszik, annak nemsokára tehetet-

¹ Aranyzászú Szent Jánosnak tulajdonított beszéd:
A hűtlen sáfárról. P. G. 61, 785—788.

lenségében még az élete fenntartásához elegendő kenyere sem lesz. Ebben válik ki Isten közülünk, halandók közül különösen, hogy mindig ugyanaz marad, mindig ugyanúgy érzi magát, élete, dicsősége, hatalma mindig birtokában van és ezt elvenni tőle egyáltalában nem lehet.

De honnan is jutottunk ide? Ez talán már ismert dolog, legalább is az éleselméjű és szorgalmas férfiak előtt. Szent Lukács bemutatót nekünk egy példabeszédet, melyben szorult helyzetbe jutott sáfár esetét vázolja. Mivel rabja lett az élvezetnek és a költekezésnek; így szólt hozzá a gazdagságok és vagyonok ura: *Adj számat sáfárkodásodról és menj: nem engedem meg többé ugyanis, hogy az én tulajdonomból a tiedként költekezzél.* Ez a példabeszéd nem valamilyen történelmi tény elbeszélése, hanem kitalált példázat, mely nagy vonalakban erkölcsi tanulságra hívja fel a figyelmünket. Tudd meg tehát, bárki légy is, *hogy idegen javak* kezelője vagy; vedd ki lelkedből a szemtelenséget és a gőgöt. Oltsd magadra ennek a béresnek az alázatosságát és tiszteletét. Az urat pedig állandóan várva, félelemmel írd össze beadandó számadásodat... Hiszen csak jövevény vagy, aki ezen tárgyakat csak rövid használatra kaptad. Ha kételedsz ebben; az ismert tények felvilágosítanak majd. A tapasztalat, ez a nem hazug tanító, majd kioktat. Birtokod van, melyet apádtól kaptál, vagy más úton szereztél? Emlékezz csak vissza és számold össze, ha tudod, mindazokat, akik előtted voltak urai

annak. Figyelj csak a jövőre: gondold meg, hányan fogják még azt utánad birtokukba venni? Válaszolj, ki az ura ennek, s kihez tartozik az igazán? Azokhoz-e, akik birtokában voltak? Vagy talán azé, akié most, vagy pedig azok tarthatnak rá igazán igényt, akik majd még birtokukba veszik? Ha valaki ezeket az embereket mind összegyűjtené, — ha ez egyáltalában lehetséges lenne, — akkor több tulajdonost találnál, mint obulust. Sőt, ha pontosabban akarod tudni; mihez hasonlít a mi életünk, úgy emlékezz csak vissza: vajjon amikor nyáron utaztál, láttál-e valaha is oly árnyas fát, mely mindenünnen ágakat bocsátott ki, annyira, hogy árnyékával a házat is helyettesíteni tudta. Ebben gyönyörködve odamentél, aláálltál és ameddig lehetett, ott maradtál. Tovább kellett menned, és miközben már az úton gondolkodol, egy másik utas érkezett. Te felveszed terhed, ő leteszi az övét és mindenedet, helyedet, tüzedet, a fa árnyékát, a patak vizét is átveszi. Azután ő fejezte be a pihenést, te pedig a gyaloglást: Jól érezte ott magát, majd elhagyta azt a helyet. És ez a fa aznap talán tíz ember számára is szerepelt rövid ideig sátorként, de mégis csak egy úré volt. Hasonlóképen az élet javai és képességei sok embert táplálnak és gyönyörködtetnek, noha csak egy uruk van, az Isten, akinek az élete romolhatatlan és halhatatlan. Útközben megpihenve láttál már szórakozóhelyet is. Sok holmi volt ott, melyek közül egyet sem cipeltél oda magaddal, ágat, asztalt, poharat, tálakat és más edényeket;

és amikor még alig használtad ki mindezt máris jön más, lihegve és fáradtan, porosan, aki kiszorít és kiküld téged arról a helyről, mivel ő maga is más birtokát akarja igénybevenni. Ilyen a mi életünk testvér, talán méginkább tovaröppenő, mint azt az előbb állítottam.

Csodálom mindazokat, akik mondogatják: ez az én házam, ez az én birtokom. Milyen hiú szótaggal teszik magukévá azt, ami egyáltalában nem tartozik hozzájuk és néhány csalóka betűvel rabolják el másokét! Amint a szenvedélyeket ábrázoló álarcok senkinek sem sajátjai, hanem a színdarabok minden művésze felölti azokat, így veszik birtokukba, mint egy ruhát, mások és mások egymásután a földet és mindazt, ami a földön van. Kérdelem, vajjon van-e valaki hatalmasabb a királynál? És mégis, figyeld csak meg a királyi földeket, kutasd ki a királyi ruhákat: sok olyasmit találsz, ami több király testét fedte már. Hasonlóképen találsz még koronákat, gyűrűket, öveket, mindez nem állandó tulajdon, csak hiú használat, a most élőkről az eljövendőkre száll át. Mi a prefektusi méltóság jelvénye? az ezüst székér? az arany vessző? De nem látod, hogy ezen jelvényeknek nincs mindig prefektusuk, nem mindig ugyanaz a prefektusuk, hanem mindegyik csak rövid időre. Amint a halottas ágyba mindig más és más test kerül, úgy azoknak a jelvényei, akik uralmat érnek el, az egymás után következőket szolgálják. Az apostol többször figyelmeztet minket erre vonatkozólag felkiáltva: „Mert

elmúlik ennek a világnak alakja", (1. Kor. 7, 31), és „mint akiknek semmijük sincsen és mindenük megvan". (2. Kor. 6, 10), és „akik használják, mintha nem használnák". Mindez csak egyet mutat: nekünk embereknek úgy kell élnünk, mintha csak egy napunk lenne és állandóan várunk kell a halált. És hogy megtanítsd magad a törvényeknek hódolni és hogy amint illik, neked helyesen kell élned; elsősorban juss magadtól arra a gondolatra, hogy lelked az erény parancsainak van alávetve, s te nem vagy a magad ura, de azért kell, hogy te irányítsd szavaidat, munkáidat s életed minden megmozdulását.

Őt érzékszerveddel ellátot testedet a Te remtődtől kaptad, hogy az életre szolgáljon. Az érzékszervek pedig nem szabadok és nem önállóak, hanem mindegyik szolga és törvény alatt áll. Az első szerv a szem. Láss, mondja, és figyelj meg mindent, amit jó látni. A napot, mely az egész földet bevilágítja. A holdat, mely a szomorú és sötét éjszakát ragyogja be. A többi csillagokat, melyek sem sok, sem pedig elég fénnel el nem árasztanak minket, hanem istenadta szép fényüket ontják felénk. Nézz csak a mindenfajta növényvel és fűvel teli földre. Pillants a tengerre, mely a kiterjedt síksághoz hasonlít, ha csöndes. Erre és ehhez hasonlókra használd fel látó képességedet. A többi látni valót, mely lelked kárára lenne, kerüld el és fuss el mellettük. Fedd be a szemedet, ne láss: mert jobb ezt az érzékszervet elsötétíteni, mint a sötétség

műveit létrehozni. Ezért figyelmeztetett minket tegnap az Ur Máté által: „Mindaz, aki asszonyra néz, hogy őt megkívánja, már házasságtörést követett el szívében”. (Mt. 5, 28), és jobb kivájni a szemet, mikor helytelenre és ártalmasra tekint.

A hallás számára is megvannak a törvények, melyek megtiltják, hogy meghallgassa a rosszat. Nyitva kell lennie a fülnek, amikor jót hall és mindazt, ami hasznos lehet, el kell juttatnia az agyba. Ha pedig valami züllött és romlást hozó szó közeledik hozzá, amely bűnre indítana, akkor veszett vadként kell azt kikerülni.

Mérsékeljük szájunkkal együtt a nyelvet
Beszéljük az igazat. Tartsa magát a nyelv távol a tiltott dolgoktól: a gyalázkodástól, a csalárd hízelgéstől, a jogtalan vádaskodástól, a testvérek becsapásától és Istenkáromlástól. Beszélje mindazt, ami jó, jámbor, ami jó tetteire biztat. Mondja minden ember a szent zsoltáros szavait: „Elhatároztam, vigyázok utaimra, hogy ne vétkezzem nyelvemmel”, és „Éles borotvaként csalárdságot művelsz”; és „Nyelvük járása álnok”; „Mit kérkedsz a gonoszossággal, ki hatalmas vagy az igazságtalanságban?, „Nyelved egész nap álnokságot tervez”. (Zs. 38, 1; 51, 4; 5, 11; 52, 3., 4.) Ontsa a száj a hasznos szavakat

Fékeztessenek meg a szaglószervek is.
Hogy ne szagolják mindig csak a kellemeset, és hogy a drága kenőcsök gőzével és illatfelhővel ne vonják be a fejét. Izaiás ugyanis nagyon elítéli az ilyesmit.

Emlékezzék a kéz is a törvényekre, hogy

ne nyúljon mindenhez akadály nélkül. Nyujtsuk ki alamizsnára, ne pedig rablásra. Őrizze meg a magáét, ne szedje el a másét. Érintse meg a betegek és gyengélkedők testét látogatás közben, nem pedig az egészséges és magukat paráznaságra adott testeket. Már bebizonyítottuk, hogy mi sem vagyunk saját magunk korlátlan urai, hanem csak számadók. Mindaz ugyanis, ami a törvényeknek és parancsnoknak van alávetve, az szolgálja és alantasa a törvényhozónak. Ha testünk részei nem szabadok és önhatalmúak, hanem cselekedeteikben alá vannak vetve az akarat urának, mi a véleményed azokról, akik azt hiszik, hogy aranyuk, ezüstjük, földjük és minden más tárgyuk korlátlanul van birtokukban és azokról sohasem kell számot adni? Ember, semmi sem a tiéd. Te szolga vagy és ami a tied az az uradé.. A szolgának ugyanis nincs szabad tulajdona. Meztelenül jöttél e világra. Amid van, azt kaptad, a te Urad törvénye szerint, vagy az atyai örökségedből, mert így rendelte azt az Isten: A szülők, így szól, fiaiknak osszák szerzeményüket (Péld. 19, 14.); vagy pedig a házasságod által lettél gazdag: az esküvő pedig és mindaz, ami ezt követi, Isten rendelése; vagy pedig kereskedésből, földművelésből és más módon lettél Isten közreműködésével gazdag. Ime bebizonyítottuk, hogy nem a sajátodat kaptad. Végül lássuk csak, mi parancs van számodra, s milyennek kell lennie ezen tárgyak kezelésének. Adj az éhezőknek, fedd be a meztelent, gondoskodj arról, akit csapás ért. Ne nézd le az ut-

cára került szűkölködőt. Ne aggodalmaskodj túl sokat magadért és ne törődj avval, hogyan fogsz mindvégig élni, ha ezt megteszed, az Úr Isten tiszteletet szerez neked. Ha nem engedelmeskedsz a parancsolatnak, kegyetlenül fognak kínozni. Mindezek nem azt mutatják, hogy az ember életének és magának korlátlan ura. Ellenkezőleg. Az a sok törvény csak azt jelzi, hogy az ember igen is uralom alatt áll és alá van vetve az Úr törvényeinek. Ő pedig kötelességként követeli meg a fegyelmezett életet. Mi pedig, hogy viselkedünk? Úgy, mintha életünknek nem is tartoznánk számot adni. Lenézzük a nyomorultakat, akiket csapás ért és bajba jutottak. Pazarlóan adjuk ki javainkat haszontalan dolgokra, a veszett hízélgők csapatát táplálva, a szerencsétlen paraziták tömegét magunkhoz vonzva. Hasonlóképen költünk vagyonokat az állatviadalkra. A lovak nevelésére semmilyen költséget sem kímélünk. A szemfényvesztőkre, színészekre és ezekhez hasonló más rossz célokra szintén csak úgy öntjük a pénzt. Az új, szinte örült dolgokat szívesen elviseljük. Ott, ahol a kiadások hatalmas nyereséget és az örök életet eredményeznék, ott nagyon szűken mérjük az ezüstöt, annyira, hogy még néhány obulus se essék ki a kezünkől. Ahol ellenben a kiadás bűn és ezer büntetés oka. égést és kint hoz, ott, a bőkezűség megelőzi a kérést és minden ajtónkat kitárva hagyjuk, hogy vagyonunk idegenek kezére kerüljön. Az ilyen lelkiület azonban, nem az urat váró szolgáké, hanem pazarló, dorbé-

zó és buja ifjaké. Ó, hallgató, ha látni akarsz a számadó félelmét, aki okosan és becsületesen igazgatja a rá bízott dolgokat, akkor vedd elő Dávid könyvét és keresd ki azokat a beszédeket, melyekben a sorsa ki-menetelében aggódo férfi így szól Istenhez: „Add tudtomra Uram, mikor érek véget, s mennyi az én napjaim száma”. (Zs. 38, 5.)

8. Pünkösd utáni 9. vasárnapra.¹

„És amint közeledett, látván a várost, megsirató azt.” Jeremiás szájával ezt mondta valahol a mindenek Istene a zsidókról: „Mondjátok nekik: Elvetett ezüst! Mert az Úr elvetette őket”. (Jer. 6, 30.) Máshol: „Halljad meg te föld: íme én bajt hozok erre a népre, gondolataik gyümölcsét, mert ígéimre nem hallgattak és törvényemet elvetették”. (U. o. 19.) Hitehagyásuk gyümölcse volt tehát mindaz a szomorúság, amit tapasztaltak. Annak ellenére, hogy így állt a helyzet, Krisztus nem kevésbé megkönyörült rajtuk: „ki azt akarja, hogy minden ember üdvözljön és az igazság ismeretére jusson” (I. Tim. 2, 4) tehát: „látván a várost” így szól „megsiratá azt”, hogy ebből lássuk: mint szomorkodott; ha ilyesmit egyáltalában a felséges Istenről állítani lehet. Mi azonban aligha tudnók, hogy Krisztus megkönyörült azokon a romlottakon, ha emberi cselekedetével nem mutatta volna ki, mert mi nem tudtunk volna rájönni, hogy szenved-e. A kiejtett könny ugyanis a szomorúság jele. Így sírt hát Lázár felett is, hogy megértsük: csak nehezen viselte el,

¹ Alexandriai Szent Cirill: Lukács kommentár 19. fejezet. P. G. 72, 878—882.

hogy az emberi természet a halál kezébe került. „Isten ugyanis halhatatlannak teremtette az embert... a halál pedig a sátán irigységéből jött a világra.” (Bölcs. 2, 23.) Valójában mégis aligha győzte le Isten akaratát a sátán irigysége, hanem szükséges volt, hogy a parancsok megszegését olyan büntetés kövesse, mely a halálba vezeti az embert, aki megvetette az élet törvényeit. Így mondjuk tehát, hogy Krisztus sirt Jeruzsálem felett. Boldognak akarta volna látni a várost, amint mondta; Krisztus hitét elfogadva és Istennel a békét megőrizve. Ezért hányja éppen ezt szemére a városnak Krisztus és mondja: „Vajha te is megismerjed volna, ... amik békességedre szolgálnak”! azaz azt, ami hasznos és szükséges az Istennel való béke megőrzéséhez. Továbbá még: a hit, engedelmesség; a képeknek és a szokásos kultusznak elhagyása és helyette elfogadása annak, ami lélekben és igazságban áll, természetesen Krisztus által.

„Most pedig el vannak rejtve szemeid elől.” Nem voltak ugyanis méltók, hogy megismerjék, vagy akár megértsék az Isten sugallta szentírást, mely Krisztus szent titkát beszéli. „Mivel mind a mai napig ott van ugyanaz a lepel fölfedetlenül az ószövetség olvasásán... Mikor Mózeset olvassák, lepel fekszik szívükön.” (II. Kor. 3, 14, 15), azaz olvassák, de nem látják át: hogy (Mózes) eltűnik Krisztusban, mert ő maga az igazság és eloszlatja az árnyékot. Mivel azonban a törvény betűre nem figyeltek, nem ismerték meg az igazságot, Krisztus

üdvösségére méltatlanoknak mutatkoztak a zsidók. Ezért aztán Isten szent elhatározására sötétségben maradtak; el volt ugyanis rejtve Jeruzsálem számára mindaz, ami az Istennel való béke ügyét táplálta. Ezek elsője a hit, amely a gonoszt igazzá teszi és a megszentelés és a megigazulás által Isten egybefűzi mindazokat, akik vele el vannak látva.

„Mivelhogy nem ismerted meg látogatásod idejét.” Milyen látogatás idejét? azért, mondom, melyet a mi közös megváltónk Krisztus végzett el. Már a dolog végső menetelét magyarázta. Mert akik hittek, azok az elpusztult városon kívül voltak, mert megismerték Látogatójukat és Megváltójukat, miután a rómaiak nem zavarják békéjüket. Ezért tehát, ha az egész város együttvéve felismerte volna azt, ami a békéjéhez vezetett volna, elfogva senki sem pusztult volna el.

„És bemenvén a templomba; elkezdé kiűzni azokat, kik benne adnak és vesznek vala.” A templomban embertömeg volt, pénzkereskedők és akik a törvényes áldozatra szánt állatokat árulták. De itt volt már az idő, hogy eltűnjék a homály és Krisztus ügyének igazsága kivilágosodjék. Ezért tehát megparancsolta Krisztus, hogy az ő és egyszersmind az Atya kultusza templomában szűnjenek meg a Törvény szokásai és legyen végre a templom az imádság háza. Azt ugyanis, hogy megszidta és a szent kerítésekén kívülre kergette azokat, akik az áldozathoz alkalmas állatokat árulták, azt mon-

dom, máshol valóban nem mutatta. Közös megváltónk és Urunk bizony okosan cselekedett, amikor a zsidók előtt megmutatta fenségét, hogy Isten fiának higgyék. Gondját viselte a templomnak, mint akinek hatálmában van a templom. Sőt mondogatta, hogy az Isten az ő atyja és amint egy másik evangélista állítja, így szólt a kereskedőkhöz: „Ne tegyétek atyám házáat vásárcsarnokká”. (Ján. 2, 16), ezenkívül: „Irra vagyon az én házam imádság háza: ti pedig azt latrok barlangjává tettétek”. (Luk. 19, 46.) Mikor pedig kidobja az áldozatra alkalmas állatokat; bizonyítja, hogy itt van már az ideje, amikor meg kell szűnnie a törvény szerinti kultusznak; és az igazság jelenléte miatt vége már az árnyéknak. Hogy pedig végül kötelekből korbácsot is készített és a zsidókat ütéssel fenyegette, mutatja; azokra, akik igazság megjelenése után még a törvény szerinti kultuszt gyakorolják, vagyis mintegy a szolgaság lelkét bírják, és visszautasítják a megszabadítást, rabszolgai ostorcsapás vár. Nézd csak, ha tetszik, a szent hely megvetését; hiszen a templomban kereskedést űztek egyrészt az egyes áldozatra alkalmas állatok eladásával, juhokat, mondom, és ökröket és galambokat is árultak, amint János meséli (Ján. 2, 15, 16), és más ehhez hasonlókat, másrészt pedig mások megvették ezeket. Az evangelium szavai szerint pénzváltók, kereskedők voltak ott a templomban, kik ott üzletkedést folytattak. Krisztus tehát a templomuraként, biztosan lépett be és kiűzte a fent-

említettéket, kinyilatkoztatta minden dolog fölöt hatalmát, amelyet valóban bírt: saját büntelensége tudatában és mivel törődött háza díszével, egyúttal bejelentette a véres áldozatok végét is, hogy megtanítsa miniket ismerni az egyházát. — Istenként kellett volna nekik őt imádniuk, ezek pedig nemhogy nem cselekedték ezt, hanem inkább meg akarták őt ölni, amit azonban aligha tudtak: hiszen a nép is ajka beszédén csüngött. És evvel a tetteivel az írástudókat és farizeusokat és minden zsidó vezető embert, akik nemcsak maguk nem közeledtek, hanem ebben másokat is zavartak, súlyosabb büntetéssel bélyegzett meg.

9. Pünkösöd utáni 10. vasárnapra.¹

Krisztus olyan orvosként jött a beteg emberi nemhez, aki mellőzött minden gyógyszer, nem használta mesterségének segéd-eszközeit, nem folyamodott a füvekhez, a gyógyító erő társaihoz, nem osztotta meg munkásságának dicsőségét a tűzzel és vassal nem volt szüksége arra sem, hogy betegjeit meglátogassa, távolból is gyógyított; a betegségekkel szemben nem a díjazás reménye vezette, hanem ellenkezőleg, azoknak, akik meggyógyultak, ő maga helyezte kilátásba jutalmul az eget. Akiknek alkotójuk volt, azoknak lett tündöklő orvosa is; szavával varázsolta elő a természetet és ugyancsak szavával tüntette el a természetből a betegségeket. És lehetett látni, hogy kiküszöbölt mindenfajta betegséget: elhangzott a szó és azonnal elszállt a betegség. Itt a szenvedély tanuja szabadult meg, szabadulást nyerve az ítélet kényszerzubbonyától. Másutt a béna, kiegyenesedve, táncolva-ugrálva nyilvánította örömét. Amott egy elszáradt kezű ember, noha testének más részében élet lakozott, kezének ízében láthatólag hordozta bajának feltűnő jelét: de amint Krisztust meglátta, visszakapta tagja

¹ Szeleukiai Vazul 35. beszéde. P. G. 85. 373—384.

épségét. Aztán a négynapos halott támadt fel, pedig testén már a halál jelei voltak. Ledobta magáról a halált és még a halotti ruháját sem vetette le, mintha a sírból született volna és szülés után pólyákba takarták volna, úgy volt a kötelékekhez szorítva. Másutt egy vak — magzat korából származó kór miatt, mely megelőzte már szeme alakulását —, hijával volt szemének (ugyanis nem vesztette el azt, amiye már megvolt, hanem a kórral együtt jött anyja méhéből a világra), tehát kétségtelenül vak, mert nem tudta, hogyan tanulja meg másoktól a kéregetést és nem is volt képes azt elsajátítani. Persze örült ennek a szónak: „fény”, s arra szeretett volna szert tenni, aminek még mibenléte is ismeretlen volt előtte. Hiszen a Fény Forrása, aki jelen volt, a fény ragyogását ajándékozta a vaknak, azáltal, hogy ezúttal is, mint régen, kiformálta a testen a szemet és a rész megteremtésével természetének képességét is megalkotta. Úgyszintén volt egy belső vérfolyásban szenvedő asszony: pusztán ruhája szegélyének érintésével egészen öntudatlanul megállította természetének viharát. De mi szükségem van arra, hogy szóval adjam elő; hány betegséget űzött ki a testből? Krisztus ugyanis nem a veszendő testen segített csak, a hajótörést szenvedő lelket elhanyagolva, hanem inkább ellenkezőleg. Mert minél rombolóbbak a lélek betegségei, annál nagyobb buzgalommal segített azok gyógyításában. Mivel ugyanis a lélek természeténél fogva halhatatlan, annál inkább hajlamos a bűnre.

uralma korlátlanlansága miatt; akarata a hibák szülője, a szabadságot vétekre használja és azt, aminek tiszteletével tündöklük, bűnalkalomnak tekinti. Hiszen a lelket a sok szenvedély és bűn mintegy rajban özönli körül: a gőg a kóroknak fellegvára, amelylyel az Istent ostromolja, nem ismerheti a természet jogait, a sátán betegségében kínlódhatik; és ezért akad el, vagy haszon nélkül folyhatik tovább az erény életpályája. Mert ha az erényeknek akár egész karát is középre vezeted, míg csak felemeli a gőg a fejét, kioltja az erények minden fényét. Semmi haszna sincs a gőggel párosult böjtölésnek. Még maga a szűzesség is felesleges, ha a gőg szennye mocskolja be. Az Isten elfordul az igazságosságtól, ha a gőgnek szolgál. Gyűlöli azt a jótékonytságot, mely a felfuvalkodottságtól dagadozik. Ó, hallatlan gonoszság, mely beszenyeezi a jóság birtoklását! Betegség, mely egészen elüt az égi irgalomtól! Mert azokat, akik másban bűnősek, a mindenség Alkotója vagy irgalmára méltatja, ha megbánják bűnüket; vagy megbünteti, ha csökönyösebben ragaszkodnak bűneikhez: csak a gőgösökkel száll szembe, mert nem szolgálainak, hanem ellenségeinek tekinti őket. Ezért hangoztatta nyomatékosan Krisztus, mikor az apostolok gyülekezetét arra intette, hogy távolodjanak el ettől a bűntől minél jobban: „Mikor mindent megtesztek ... mondjátok: Haszontalan szolgák vagyunk” (Lk. 17, 10) és ezzel a mondásával az apostolok munkáit az alázatosság díszébe öltöztette. Mer

egyedül az alázatosság az ellenfele a gőgnek. Mert ez megfosztja a lelket az erények ragyogó díszétől; az alázatosság az a hatalom, amely győzelmet biztosít azoknak is, akik a bűn bilincseiben raboskodnak. Fogadd beszédem értelmét az Úr elbeszélése alapján.

„Két ember”, mondja, „*méne föl a templomba; egyik farizeus, másik vámos.*” (Lk. 18, 10.) A személyek összehasonlításával gyógyítja a szenvedélyeket és bűnöket. Ez ugyanis az erénynek, az a gonoszszágnak követője. Mindkettő életének főbb vonásait veti egybe. Mérlegeli a saját szavai szerint igaz, magát nagyratartó embert és az alázatos bűnöst, hogy a diadal reményének váratlan fordulatával hirdesse az embereknek a bűn kerülését. A farizeus tehát az erény tanítója, törvénytudó, Mózes szavának és székének átszármaztatója; a vámos pedig úgy tünteti fel magát, mint aki vádlója az erkölcsöknek, vámszedői hivatalt tölt be, hatalmaskodó a kapzsiságban, engesztelhetetlen a ragadozásban, rablását a törvény fegyvere biztosítja; erőszakoskodik a szárazon és vízeniárókkal. Mert a vámszedés mindkét elem felé egyformán tartja oda telhetetlen markát; a vámszedés, melynek gyümölcse: mások könnyei; gazdagsága másoknak nyomorúsága. A vámszedő e gonosz érzelmek terhe alatt görnyedezve jött a templomba: a farizeus pedig úgy járult oda, mint, aki — saját felfogása szerint — az erények kincsházát viszi oda.

Mit csinált hát a farizeus? „*Allt*”, mondja,

„és imádkozott mondván.” Szemével és arcával Isten felé fordulva beszélt; talán azt is várta, hogy a lehető leggyorsabban fogják a felhőkbe ragadni, hogy az égben Istennel váltson szót. *„Hálát adok neked”,* így szólt, *„hogy nem vagyok olyan, mint a többiek”.* Gyönyörű kezdete a hálaadásnak. A világ elítélése, és olyan bíró, aki mindenkire halálos ítéletet szab. *„Nem vagyok olyan, mint a többiek.”* Óh, te zsarnoki nyelv! Magát mindenki helyére állítja és az összességet odasorozza valamihez, vagy a többiekhez. *„Hálát adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi emberek.”* (Lk. 18, 11.) Azért lépett be, hogy ezt felhányja Istennek. Nincs más igaz embered a földön; én vagyok egyedül számodra az erények tárháza. Az egész föld híjával volna az igazságnak, ha én nem járnék rajta. *„Nem vagyok olyan, mint a többi emberek... mint ez a vámos is.”* (Lk. 18, 11.) A kínálkozó anyag kedvéért kapva kapott az után, aki jelen volt: gőgje nem is bocsátotta ki vádaskodásának karmai közül azt, aki vele együtt lépett be. Az okatlan farizeus a könyörgő szerepe helyett a bíróét vállalva jött: az Istennel együtt szándékozott a vámos felett ítélni. (Az ilyen ember jelenléte) szerintem mindjárt beszennyezte a hálaadás kezdetét is; az ilyet látni sem szeretném, hogy a bűnnek emlékezete se jusson eszembe. *„Kétszer bőjtölök hetenkint”,* ezt kétségtelenül a költekezése enyhítésére mondja. *„Tizedet adok mindenből, amim van”,* mintha Istent köteleznél; adósságára figyelmezteti. Mózes parancsait

tetteimmal felülmúltam: erényeimmel a törvény fölé kerekedtem. Adományaimmal mindenestre gazdagítottam ezt a templomot. Ilyesféle a maga valójában a farizeus, aki erényeinek emlegetésével dicsekszik. Lássuk a vámost is, mit is kér ugyan halk szóval valahol meghúzódva.

„Távol állván”, így szól, „szemét sem merte fölvetni az égre.” Bűneinek tudata ugyanis elvette bátorságát beléptekor. Vétkeinek emléke földre szegeztette szemét. Nehéz sóhaj szállt el lelkéből, s mellét verve, kimondta az ítéletet maga ellen, az ítélethozatal előtt, könnyezve marcangolta lelkét, kezével ütve szívét, önmaga hóhéreként, a megkorbácsolt vádlott szavát hangoztatta: „Isten légy irgalmas nekem bűnösnek”. Jó cselekedeteim nincsenek, hogy védőim legyenek. Mindenfelől köröskörül bűnök sebeztek meg, gonoszságok áradatai özönlenek körül, látom rosszaságaim tengezeit. Ki lesz az én bajaimnak orvosa? hova fussak, hogy segítséget találjak? Micsoda igaz tettet mutassak fel, mikor még akaratlanul sem követtem el valami jót? mi jó munkát végeztem a bűnök helyett? hogyan meneküljek majd el igazságos vádlóim elől? kire tekintsek? kit ne vegyek észre? mit hallgassak el? mit beszéljek el? kikért fogok imádkozni? miket fogok írni? mit fogok eltitkolni? mit fogok gyászolni? Az égre fogok tekinteni, melyet gazságaimmal megsértettem. Az Isten felé fordítom szememet, kinek káromlásában gyönyörűségemet leltem Nyomorúságomban csak egy orvosságot

találok: az irgalmassághoz fordulok és elkerülöm a veszedelmet. „Isten! légy irgalmas nekem bűnösnek.” Bűneimet, nem pedig igazságos voltomat mutatom. Ó bíró, ne kövesd a farizeusnak rólam alkotott véleményét; ne utálj meg engem ezzel a gögőssel együtt. Igazságosnak ismerem az alkotót; őt nem tekintem bírámnak. Kegyelmedet keresem, bűnösök egyetlen menedéke. Megmutatom sebeimet, te hozz gyógyulást rájuk. Mit tesz hát, aki látja mindenek esdekletését? Mint jelent ki a bíró mindkettő meghallgatása után? Lássuk, miféle ítéletet szab ki az alázatos bűnösre és arra, aki kérkedik igaz voltával. „*Ez megigazulva méne haza*”, így szólt, „*inkább mint amaz*.” (Lk. 18, 14.) Megváltozott a sorrend: a magasba emelkedő lebukott a csúcsról: aki megalázta magát, felemelkedett a bíró ítélete folytán. Ó vámos, az irgalom kalmára! Ó vámos, ki jó kikötőből jó vámot szedtél! Ó te bűnös, aki által megnyílt a bizalom a vétkesek számára. Megtanítottál, hogy a vámszedés nagyobb erejű az igazságosságnál. Nem hagytad abba az adószedést, mialatt magát Krisztust tetted adószedőddé. Súlyos adó a gőg, súlyos és gyűlöletes az Isten előtt. „Nem vagyok olyan”, mondta, „mint ez a vámos is.” Igazat mondasz farizeus: ő ugyanis elvitte a győzelem első díját, mert a győzelemhez segítségére volt alázatos lelkülete. „Kétszer bőjtölök hetenkint”, de hiába hánytad fel elbizakodottságodban a bőjt kinját; hiszen a vámos bűnét eltörölte alázatos bánata.

„Nem vagyok olyan”, mondd, „mint a többi emberek.” Vajjon Ábrahám, a te őőd, vagy inkább a vámosé (hiszen erkölcsi Ábrahám nemzetségéhez kötik), kérlek, így beszélt-e az Istennel? Nem mondta-e földreesve: „Por és hamu vagyok”. (I. Móz. 18, 27.) Látod, a természetben ismerték fel az utat Isten kegyelmének kiérdeklésére. Istennel, lelkében még jobban mint testében megalázkodva, beszélt. Hallottad-e, Dávid is így pengette lantját: „A töredelmes, alázatos szívet, Isten nem veted meg!” (Zs. 50, 19.) Ilyeneket mondott Mózes a te tanítód Isten társaságában: „Ki vagyok én, hogy a Fáraóhoz menjek?” (IV. Móz. 3, 10.) Kerüljük el a magát igaznak tartó farizeus bűnét, aki lezuhan az igazságosság lépcsőjéről. Kerüljük el a gögöt, melyen a sátán is elbukott. „Láttam a sátánt, mint villámot az égből leesni.” (Lk. 10, 18.) A természet villámát kioltotta az erkölcs fonáksága. A gög és felemelkedés a legszerencsétlenebb bukáson esett át. Így Szent Pál: „Nehogy felfuvalkodjék s az az ítélet érje, mint az ördögöt”. (I. Tim. 3, 6.) — „Tövis adatott testembe”, így szólt, „a sátán angyala.” (II. Kor. 2, 7.) és a következők. Hallgassuk meg az Urat is, amint hangoztatja: „Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa”. (Mt. 5, 3.), akinek legyen dicsőség és hatalom, mindöröken örökké. Amen.

10. Pünkösdt utáni 11. vasárnapra.¹

„És ismét eltávozván Tirus vidékéről, Szidonon át a Galileai tengerhez méne, a tíz város határai közé.” (Mk. 7. 31.) Decapolis (mint neve is bizonyítja), tíz város környékét jelenti a Jordánon túl keletre, Hippos, Pella és Gadara körül, Galileával szemben. Mikor tehát azt olvassuk, hogy az Úr a Galileai-tengerhez jött, a tíz város határai közé, nem azt jelenti, hogy bement volna a tíz város határába is. Nem olvassuk ugyanis, hogy a tengert áthajózta volna, hanem inkább azt, hogy egészen a tengerig jutott és megérkezett arra a helyre, ahonnan látni a messze tengeren túl fekvő tíz város határait.

„Ott hozzá vivének egy siketnémát, és kérik őt, hogy tegye rája kezét.” (Mk. 7, 32.) Süket és néma az, aki sem fülét nem nyitja ki az Isten ígének hallására, sem száját beszélésére. Természetes, hogy az ilyeneket gyógyításra az Úrhoz viszik azok, akik már hosszú idő óta megszokták beszélni és hallgatni az Úr szavait; hogy az ő jóságos jobbja megszabadítsa azokat, akiket az emberi esendőség nem tud megszabadítani.

¹ Beda Venerabilis magyarázata Szent Márk evangéliumára. II. könyv, 7. fejezet. P. L. 198—203.

„És félrevivén őt külön a seregből, fülébe bocsátá ujjait.” (Mk. 7, 33.) A szabadulás első lépcsője, hogy az Úr fogja a beteget és kivezesse a tömegből. Akkor fogja meg és vezeti ki a tömegből a beteget, mikor bűnöktől elgyengült lelkét jóságos látogatásával megvilágosítja, a megszokott, földies beszédektől elvonja és az ő parancsolatainak útjára hívja. Fülébe dugja ujját, mikor a Szentlélek ajándékai által lelki fülét megnyitja az üdvösség ígéinek megértésére és elfogadására. Mert maga az Úr hívja a Szentlelket az Úr ujjának, mikor a zsidóknak mondja: „Ha meg én Isten ujjával űzöm ki az ördögöket, bizonyára elérkezett hozzátok az Isten országa”. (Lk. 11, 20.) Ezt magyarázza a másik apostol: „Ha meg én az Isten Lelke által űzöm ki az ördögöket...”. (Mt. 12, 28). Ezzel az ujjal győzte le Egyiptomban Mózes is a varázslókat: „Az Isten ujjá ez”. (II. Móz. 8, 19.) A Szentlélek ajándéka tehát az, ha a meggyógyítandó fülébe dugja Isten az ujját; ezáltal az igazság útjáról letért lelkeket megvilágosítja az üdvösség tudományának meghallgatására és megtanulására. Mivel pedig kell, hogy a hitvallás kövesse az igazság megismert fényét, méltán következik:

„És köpvén, illeté nyelvét.” (Mk. 7, 33.) Az Úr tehát a beteg nyelvét érinti, mikor a hit megvallására készíti elő a katechizáltak száját. Máshol is olvashatjuk, hogy földdel kevert nyálától meggyógyul a vakon született. A nyál ugyanis, amely Istentől ered, az ő isteni természetét jelenti, a föld pedig,

amelyet a nyállal összekever, emberi természetét. A nyálból és földből kevert orvossággal megnyitja a vakon született szemét; ez arra utal, hogy az emberi nem az ő két természetének megvallásával megszabadul tévedéseinek veleszületett sötétségéből. Kiköpve tehát az Úr, érinti a néma nyelvét, hogy tudjon beszélni, mikor a bölcsesség ígéinek kimondására sokáig alkalmatlan száját jóságos érintésével alkalmassá teszi:

„És föltekintve az égre, fohászkodék és mondá neki: Efteta, azaz nyiljál meg!” (Mk. 7, 34.) Felnézett az égre, hogy megtanítsa, hogy itt kell keresni a némáknak beszélőképességet, a süketeknek hallást, minden betegsége orvosságot. Fel is sóhajtott, nem mintha szüksége lett volna erre, mikor az Atyától valamit kér, hisz a kérőknek az Atyával együtt ő ad mindent, hanem hogy nekünk adjon példát, hogy kell tennünk, mikor vagy a mi vagy a szívünkhöz közel levők tévedéseikért kérjük az égi jóság segítségét.

„És azonnal megnyílnak fülei és megoldódék nyelvének köteléke és helyesen szól vala.” (Mk. 7, 35.) Itt nyilvánvalóan elkülönül az Isteni személy isteni és emberi természete. Feltekintve az égre, mintegy emberként kéri az Istent, de csakhamar egy szóval, isteni méltósággal és hatalommal meggyógyítja a beteget. Helyesen olvashatjuk arról, akinek az Úr megnyitotta fülét és megnyitotta nyelvének bilincset, hogy helyesen beszélt. Egyedül az beszél ugyanis he-

lyesen, akár Istent dicséri, akár mást beszél, akinek fülét az Úr nyitotta meg az égi parancsok meghallgatására és teljesítésére, s akiknek a nyelvét a bölcsesség érintésével (ő ugyanis a bölcsesség) maga tette alkalmassá a beszédre. Az ilyen méltán mondhatja a zsoltárossal: „Uram, nyisd meg ajkamat, hadd hirdesse szájam dicséretedet”. (Zsolt. 50, 17.) És Izaiással: „Az Úr értelmes nyelvet adott nekem, hogy szavammal támasza lehessen a fáradtnak. Reggelenként figyelmessé teszi, minden reggel figyelmessé teszi fülemet, hogy hallgassam ői mint mesteremet”. (Iza. 50, 4.)

„És megparancsolá nekik, hogy ezt senki-nek se mondják. De mennél jobban tiltá nekik, annál inkább hirdetéek és szerfölött csodálkoznak, mondván: Mindent jól cselekedett; a siketeknek visszaadta hallásukat és megszólaltatta a némákat.” (Mk. 7, 36–37.) Ha tudta, (hogyne tudta volna, hisz ismeri az emberek jelen és jövő akaratát), hogy minél inkább megparancsolja, hogy el ne mondják a történeteket, annál inkább hirdetni fogják, miért parancsolta mégis ezt nekik, ha csak nem azért, hogy a lanyhák-nak megmutassa, mennyire buzgóbban, lelkesebben tartoznak róla prédikálni, hisz ez kötelességük, mikor azok sem tudtak hallgatni, akiknek tilos volt prédikálni.

11. Pünkösöd utáni 12. vasárnapra.¹

Utánozd csak azt a szamaritánust, aki az evangéliumban a megsebesült iránt olyan nagy gondoskodást mutatott. Mert bizony elhaladt ott mellette a levita, a farizeus, de egyikük sem hajolt le a fekvőhöz, hanem könnyörtelenül és kegyetlenül ott hagyták őt és továbbálltak. Egy szamaritánus pedig, aki semmiféleképen sem tartozott hozzá, nem ment el mellette, hanem odasietve megkönyörült rajta, olajat és bort csepegtetett seibe, szamarára tette, fogadóba vezette, részint meglevő pénzét odaadta, részint pedig még pénzt ígért annak ápolásáért, aki egyáltalában nem tartozott hozzá. (Luk. 10, 30.) Nem mondta magában: mi gondom van vele? Szamaritánus vagyok; nekem semmi dolgom sincs vele, messze vagyunk a várostól és ő még járni sem tud. Mi történne, ha a hosszú utat nem tudná elviselni és még holtan vinném be? Elfognak, gyilkosság miatt majd és emberölésbe keveredem bele majd? Éppen ilyen okok miatt sokan, akiknek útjuk megsebesült, vergődő emberek mellett visz el és látják is őket, tovább haladnak, nem azért, mert terhes lenne elvinni és pénzüket félte-

¹ Aranyshájú Szent János: beszéd a zsidók ellen, 8, 3—4. P. G. 48, 932—34.

nék, hanem mert félnek, hogy valahogy ők is a bíróságra kerülnek gyilkosságért. Ez az emberi érzésű és szelíd Iérti azonban nem félt semmi ilyesmitől, hanem mindezt semmibe sem véve feltette őt a számárra és elvitte a fogadóba: nem félt semmi ehhez hasonlótól, sem veszélytől, sem a kiadástól, sem akármilyen másától ezenkívül. Ha a szamaritanus oly emberies és szelíd volt egy ismeretlen ember iránt: akkor milyen élnézésre számíthatunk mi, akik testvéreinket hagyjuk cserben ennél súlyosabb bajokban? Azok is ugyanis, akik most böjtöltek, zsidó rablók kezébe kerültek, sőt helyesebben: minden rablónál kegyetlenebb kezekbe, akik súlyosabb bajokkal sanyargatják azokat, akik köztük kerülnek. Ruháikat ugyanis nem tépték szét és testüket sem sebesítették meg, mint azt azok cselekedték, hanem a lelket sebesítették meg számtalan sebet ütve rajta, így távoztak el otthagynva azokat az istentelenség vermében heverve.

Ne titkoljuk tehát el azt a tragédiát és ne is haladjunk el könnyörtelenül az ilyen nyomorult látvány mellett. *Hogyha mások meg is tették ezt, te ne tedd!* Ne mondogasd magadnak, világi ember vagyok, feleségem és gyermekeim vannak, ez a papok, ez a szerzetesek kötelessége. Az a szamaritanus sem kezdte el mondogatni: hol vannak most a papok? hol vannak a farizeusok? a zsidók tanítói? Hanem azután, mintha igen nagy vádasszákmányra tett volna szert, úgy szerzte meg a zsákmanyt. És te, amikor majd látsz valakit, akár lelki, akár testi gyógyí-

tásra szorulót, ne mondd magadban: ez és az miért nem gondoskodtak róla? Hanem szabadítsd meg a betegségtől és hanyagságukert ne követelj számadást tőlük. Ha a földön hevero aranyra találasz, vajjon akkor is azt mondd magadban, hogy hogy ez, vagy az miért nem vitte még el? Vagy pedig sietsz, hogy előttük emeld el? Hasonlóképen gondolkodj az ájult testvérekről is. Gondold, hogy kincset találál, ketségtelenül az ő gondozásukat. Mindenesetre, ha oiajként csepegleted rá a beszéd tanítását, ha nyájassággal bekötözöd, ha tureimmeddel meggyógyítod; akkor ő minden kincsnél gazdagabbá fog téged tenni. „Ha különválasztod az értékest az értéktelentől, mintegy szájjammá teszek téged” (Jer. 15, 19.) mondta. Mit lehetne ehhez hasonlítani? Amit sem a böjt, sem a földönfekvés, sem a virrasztás és semmi más sem tud elérni, azt eredményezi a testvér üdvösségéről való gondoskodás. Emlékezz csak, milyen gyakran vétkezett a szád, milyen sok trágár szót ejtett ki, milyen sok szidalmat, milyen sok átkot hányt már ki magából és mindenesetre vállalni fogod az elesett testvér gondozását. Mert hiszen evvel az egy jó tettel mindazt a szennyet el tudod törölni. Mit is mondok, eltörölni? Tedd, hogy olyan legyen a szád, mint Istené. Mi hasonlítható ehhez a megtiszteltetéshez? Nem én ígérem ezeket, hanem Isten maga mondta. Hacsak egyvalakit kivezettél majd, így szólt, mint az én szám, olyan tiszta és szent lesz a tied. Ne hanyagoljuk el tehát a testvéreket és körbe járva ne mon-

dogassuk, hogy milyen sokan böjtöltek.¹ milyen sokan elragadtattak, hanem viseljük gondiát azoknak. És ha sokan is lennének, akik böjtöltek; te, kedvesem ne terjeszd és ne tedd ki az Egyház baját gyalázatnak, hanem inkább gyógyítsd azt. És ha valaki azt mondja: sokan böjtöltek, tömd be a száját, hogy el ne terjedjen a hír és mondd neki: én egvet sem ismertem; becsaptak ember és tévedtél: mivel egy-két elveszettet láttál, az állítod, sokan voltak. Az árulót pedig intsed csöndre: különben azokat, akik he vannak csapva, ne hanyagold el, hogy mindkét részről teljesen biztos legyen az Egyház: egyrészt azért, hogy a hír nem terjed el, másrészt, hogy magukat a félrevezetteket visszavezetted a szent nyájhoz.

A testvérek bűneit ki kell javítani, nem pedig híresztelni. Ne számoljunk be azokról tehát sétálgatva, akik vétkeztek; hanem siessünk, hogy csak azokat, akik vétkeztek, megjavítsuk. Gonosz szokás ugyanis csak vádolni a testvéreket, nem pedig gondjukat viselni; elterjeszteni a betegek bajait, nem pedig meggyógyítani. Szüntessük meg tehát ezt a rossz szokást, szeretteim, az ugyanis nem kisebbíti a bajt. Hogyan, mindjárt megmondom. Hallotta valaki tőled, hogy sokan együtt böjtöltek a zsidókkal; ez minden előzetes vizsgálat nélkül nyilatkozott másnak; az pedig szinte oda se figyelve ismét elme-

¹ A szövegösszefüggés szerint arról van szó, hogy keresztények megtartották a zsidók böjtnapját, ezzel külsőleg az Egyháztól elszakadtak.

sélte megint egy másiknak; ezután lassanként a rossz hír elterjedésével nagy szűgyen éri az Egyházat: ezekkel pedig, akik elvesztek, semmi haszna sincs, sőt inkább mind nekik, mind pedig másoknak igen a kárukra van. És ha csak kevesen is voltak, mi mégis soknak tesszük meg őket sok hiesztelésünkkel és azokat, akik állnak, gyengébbé tesszük: azokat, akik hajlandók a bukásra még ellökjük erre. Az a testvér, aki hallja, hogy sokan vannak a böjtölők, maga is hanyagabb lesz. Viszont azután a gyengébb ennek a hallatára az elesettek sokaságához fut. Ne örüljünk tehát akár ennek, akár pedig bármi más gonosz tettnek, mégha sokan is voltak a bűnösök, úgy, hogy mutogassuk őket és azt mondjuk, hogy sokan vannak, hanem inkább hallgattassuk el és tartsuk féken őket. Ne mondd nekem: sokan voltak, akik böjtöltek, hanem javítsd meg azt a sokat. Ezért tehát nem azért vettem igénybe annyi szót, hogy sokakat megvádolj, hanem hogy a sokat tedd kevésbé, sőt inkább még azt a keveset se vádold, hanem ezeket is gyógyítsd meg. Ne terjeszd tehát a bűnöket, hanem gyógyítsd. Ugyanis, akik azt terjesztik, erre is éppen annyira ráérnek; mégha kevesen is voltak, akik vétkeztek, azon munkálkodnak, hogy azt gondolják, sokan vannak: azok meg, akik magukban tartják és elcsendesítik az árulókat és gondját viselik az elbukottaknak, még ha sokan is lesznek majd; ezeket könnyen meg is javítják és ezek közül senki hírét sem engedik megsejteni. Nem hallottad, amit Dávid Sault siratva mon-

dott: „Miként estek el a hősök? Ne hirdes-
sétek Gethben, ne hirdessétek Askalon ut-
cáin, hogy ne örüljenek a filiszteusok
leányai, ne ujjongjanak a körülmetéletlenek
leányai. (11. Kir. 1, 19., 20)”. Ha ő az ismert
tényt nem akarta közzétételni, hogy az
ellenségeinek örömet ne okozzon, mennyi-
vel inkább nem kell ezt idegenek fülébe jut-
tatni, sőt még a mieink fülébe se kell, hogy
ennek hallatára se ellenségeink ne örülje-
nek, se a mieink a dolog megismertével bá-
torságukat el ne veszítsék. Magunkban kell
tartanunk a hírt és mindenütt el kell fojtani.
Ne mondd nekem: ezt beszéltem neki: tartsd
magadban a szót. Mert amint te nem tudtál
hallgatni, hasonlóképen ő sem tudja majd
magában tartani.

12. Pünkösöd utáni 13. vasárnapra.¹

A hálátlanság csunya bűne ellen. „Egyik pedig közülük, látván, hogy meggyógyult, visszatérek, nagy szóval magasztalván az Istent, és arcra borulva az ő lábainál, hálát ada; és ez szamaritánus vala.” (Lk. 17, 15.) Sajnos, csupán ez a szamaritánus ment vissza, és köszönte meg az Istennek. „Nemde tízen tisztultak meg, és kilenc hol vagyon?” (Lk. 17, 17.) Talán emlékeztek, hogy ezek voltak az Üdvözítő szavai, melyekkel kifejezte rosszalását ama kilenc hálátlanságával szemben. Igaz ugyan, hogy imádkoztak, kértek, könyörögtek, mikor emelt hangon mondták: „Jézus, mester! könyörülj rajtunk” (Lk. 17, 13), de elfeledkeztek a hálaadásról, mert hisz nem tértek vissza, hogy hálát adjanak.

Sok embert látunk ma is, aki kér, ha valamiben hiányt szenved, de olyant eddig keveset ismertünk, aki a kapott jókért eléggé hálát adott volna. Nem érdemlünk megrovást, ha esedezve kérünk, de hányszor eredménytelenül, mivel háládatlanok vagyunk. Talán éppen azért nem teljesíti a hálátlan kérését a jóságos Isten, nehogy

¹ Szent Bernát 27. beszéde, De diversis. P. L. 183, 614—16.

annál szigorúbb ítéletben legyen része, minél több jótéteményért volt hálátlan. Tehát az irgalmas Istenhez az illik, hogy ilyen esetben elvonja irgalmasságát. Hiszen haragjának és méltatlankodásának a jele, ha azt az irgalmát mutatja ki, amelyről a próféta által maga az irgalom atyja szól: „Míg irgalom a része az istentelennek, nem tanul igazságot”. (Iza. 26, 10.) Mily sok olyan embert láttunk és sirattunk, testvérek, akik teljesen épnek gondolták magukat, mivel viselték még az egyházi ruhát és tonzurát. A szerencsétlenek nem vették észre, mennyire rágja már a belsőt a hálátlanság férgé, s a látható kérget addig csak azért nem rágta át, hogy az illetők a bajt észre ne vegyék, s a széken jobb belátásra ne késztesse őket. A féreg bizony néha csak akkor merészeli mérges fejét a külsőkön is átfúrni, ha azt gondolja, hogy a belsőt már teljesen összerágta. Ha azt látjuk, hogy valaki aposztatált, azt hisszük, hogy máról-holnapra vált a leggonoszabbá. Pedig az ilyen lépésről-lépésre csúszott lefelé; idegen féreg rágta erejét, s ezt nem vette észre.

Láthatjátok, hogy sokaknak mitsem használ, ha tartózkodnak a világiás beszéd leprájától. Ennek a veszélyes volta nyilvánvaló. Sokakban azonban titkon támad a hálátlanság fekélye, amely annál veszélyesebb, minél bensőbb, észrevétlenebb. Ezért kérdi az Úr a mai evangéliumban, hogy hol van az a kilenc, mert messze az üdvösség a bűnösöktől. Így kérdezte bűne után az első embertől is, hogy hol van. S vallja, hogy az

ítéleten nem fog tudomást szerezni a gonosz cselekedetek szerzőiről: „Mert az Úr az igazak útját ismeri, de elvész az istentelenek ösvénye”. (Zsolt. 1, 6.)

De boldog a szamaritánus, aki belátta, hogy semmije sincs, amit nem úgy kapott: ezért őrizte ajándékát, s tért vissza az Úrhoz hálát adni. Boldog, ki a kegyelem egy-egy ajándékának vétele után visszatér ahhoz, akiben minden kegyelem teljessége lakozik. Ha a vett jókért hálások vagyunk neki, csak helyet készítünk lelkünkben új kegyelem számára, hogy méltók legyünk nagyobb ajándékokra. A hálátlanság egyedül is mindenkép akadály a lelki előrehaladásunknak, mert az adakozó veszteségnek tartja, amit hálátlannak adott; óvakodni fog, hogy ne veszítsen még többet azáltal, hogy újra ad a hálátlannak. Szerencsés ezért, aki magát idegennek tartva még a legcsekélyebb ajándékokért sem fukarkodik a hálával, mivel nem kételkedik és nem tagadja, hogy ismeretlen idegenként részesült az ajándékban. Mi pedig szerencsétlenek és szánandók, kezdetben, míg idegeneknek tartjuk magunkat, kellően félénkek, odaadók és alázatosak vagyunk. De később oly könnyen elfeledjük, hogy mennyire érdemtelenül kapunk bármit is. Vakmerően bizakodva Isten barátságában megfeledkezünk arról, ami pedig méltán reánk vonatkozik: „Ellenségei az embernek az ő háza népe”. (Mát. 10, 36.) Így ugyanis könnyebben megbántjuk őt. Mintha csak nem tudnók, hogy szigorúbban fogunk tetteinkért megítéltetni. A zsoltárban is ez

van: „Mert ha ellenségem szórna reám átkot, azt elviselném könnyedén”. (Zsolt. 54, 13.) Kérlek hát benneteket, testvéreim, alázzuk meg jobban és jobban magunkat az Isten hatalmas keze alatt, és törekedjünk arra, hogy a hálátlanság e nagy és gonosz vétkét magunktól távoltartsuk. Egész áhítattal igyekezzünk hálátadni, eszközöljük ki Istennek kegyelmét, amely egyedül tudja lelkünket üdvözíteni. Nem csupán szóval és nyelvvel, hanem cselekedettel és igazsággal tegyük hálássá magunkat, hiszen nem annyira hálamondást, mint hálaadást kíván tőlünk a kegyelmet adó Isten, aki áldott mindörökké. Amen.

13. Pünkösöd utáni 14. vasárnapra.¹

Szerencsések azok, akiknek az Úr mai beszéde szívükig hatol, szerencsések, akiknek lelkét a hitre indítja a Megváltó nagy ígérete. Boldogok, akiket az isteni parancsok szigorúsága elvon a jelen dolgok nehéz gondjaitól. Mert ma nemcsak tanítványait, hanem minden hallgatót így ösztökél az Úr: *„Ne aggódjatok éltetekről, mit egyetek, se testetekről, mibe öltözzetek. Az élet többet ér az eledelnél, és a test a ruházatnál”*. Ki irigy annyira önmagára, ki ellensége annyira saját magának, hogy megvesse az égi örömöket, és csak azokat keresse, amelyeket itt a földön munkával és szenvedéssel lehet megszerezni. Nagyon is elsatnyult az a lélek, szolgál az a test, amelyet kielégít az ételszag és konyha-piszok, a holnapra megromló ételek, mikor állandóan királyi lakoma vár rá. Ne kínlódj hát hitványságok megszerzésében, ne szorgoskodj romlandó dolgok készítésében. hisz mindig és mindenütt melletted az Úr, hogy neked asztalt terítsen. Melyik király nem gondoskodik hűséges katonái eltartásáról? Melyik úr nem adja meg a hű szolgáltnak a szük-

¹ Szent Krizolog Péter 163. beszéde a földi gondok megvetéséről. P. L. 52, 628—30.

séges táplálékot? Melyik atya nem ad fiainak kenyeret? Nekünk pedig az Isten urunk, királyunk és atyánk; mit tagadna meg tőlünk. A maga költségén szolgáló katona szégyene a királynak, a maga kenyerén élő szolga vádolja urát; vádolja apját a fiú, ha apja életében önmagának keli fenntartásáról gondoskodnia. Ne gondold hát az Istent ily rossz gazdának, mikor a király igasságosságával, a gazda gondosságával; az atya szeretetével vállalja magára a te gondozásodat. Elhárítja rólad a gondot is: „Ne aggódjatok éltetekről, mit egyetek”. (U. o.) De talán ijeszt téged a zsidók példája, akik végül is megúnták a mézet és mannat, és azt gondolod, hogy Isten egyhangú mannával akar táplálni sok ízű hús helyett? Azt mondd, amint különböző tagokból alkotta meg a testet, úgy változatos ételekkel akarta és parancsolta, hogy táplálkozzunk. Felesleges ez a te gondod, testvérem: mert a Teremtőnek, ha lakomát készít, rendelkezésére áll az egész teremtetett világ. Ezért ha te félsz az igazi étel egyhangúságától és csekélységétől, bátorítson és indítson meg az apostoli lakomának az a már égi bősége, amely az étkezni készülő Péternek egy étkezésre az egész természetet kiterítette. (Ap. Csel. 10.) Mert amit csak Noé, az új világ hajósa magának megőrzött, ami csak a levegőben röpköd, születik és él a földön, úszik a vízben, ezt mind felkínálja Péternek az Úr. Ha akarod, vedd és edd azt mind, de hagyj fel a hitvány ételekről való gondoskodással.

Azokat pedig, akik kételkednek az ő ígé-

reteiben, a hitvány ragadozó holló példájával tanítja: „Nézzétek a hollókat, melyek nem vetnek, nem aratnak, nincs éléskamrájuk, sem csűrjük, és az Isten táplálja azokat. Mennyivel különbek vagytok ti azoknál!” A kételkedés méltán utalja a hitetlent ama madár példájához, amely szereti a háborút, vérrel telhetetlen, vadabbul dühöng a fegyvernél a megholt testeken. Mert mikor elcsendesül a harc, ez a leggonoszabb hóhér tobzódik a meghalt testeken, marcangolja, szaggatja, szétszórja őket, hogy valaki könnyőreletes temetéssel nyugalomra ne helyezhesse őket. — Ilyen példával emeli ki az Úr a kételkedő örültségét; aki azt gondolja, hogy az Úr kedves fiaitól megtagadja azt, amit megad a leghitványabb madaraknak; aki úgy vélekedik, hogy aki a palántának a növekedést adja, a teremtmények fejlődését kiszabja, megtagadja a táplálékot azoktól, akik érte elhagyták otthonukat, hazájukat, szüleiket, fiaikat, feleségeiket. Ó nyomorult, méltó minden szerencsétlenségre az, ki kenyeret kér, mikor királysággal kínálják, italért siránkozik, mikor örök életet ajánlanak fel neki; aki a helyett, hogy a halhatatlanság dicsőségébe öltöznék, ruháért esdekel. Szerencsétlenségét érzi ugyan, de nem hiszi, hogy szerencsés lehet; a föld porával táplálkozik, s kételkedik, hogy az ég lakója lehet.

Találóan folytatja az Úr: „Ki adhat pedig közületek gondjai által életkorához egy arasznyit?” Az emberi lelkek legbensőbb bírálója mondja ezt. Minden ember, ha szép

testet kíván magának, sudár termetű óhajt lenni. De csak óhajtani tudja azt az ember, önmagától elérni nem. De hit által eléri azt, amit nem ért volna el vággyal. Krisztus mértékével ugyanis ragyogó szépségű lehet az is, aki oly kicsiny és csunya volt, hogy maga előtt is szégyenkezett.

Jól folytatja hát: *„Ha tehát a legkisebb dolgot sem tehetitek, a többiről mit aggódtok?”* Ez azt jelenti: ember, hogy mersz gondolatban nagyobbra törni, hiszen hited a kisebb dolgokban is kétségbe esik? Hiszem, hogy Isten tested ruházatát is meg tudja adni, mikor hittel még a test megnövelését is remélhetjük tőle. Valóban, mert az Isten úgy szereti az emberi nemet, hogy azokat, akiket a fennsőbbiség jogával megró, csakhamar atyai kedveskedéssel vigasztal és simogat; akiket a legundokabb madárról vett hasonlattal felkavar, a szép illatos virág példájával megnyugtat: *„Nézzétek a liliomokat, miként növekednek, nem fonnak és nem szőnek; pedig mondom nektek, hogy Salamon minden dicsőségében sem volt úgy öltözve, mint egy azok közül”.* (Lk. 12, 27.) Ő mennyire kimutatja szeretetét az isteni jószág! Mert aki kényszeríthette volna parancsának teljesítését csupán tekintélyével, példával vonzza hallgatóit. Az Úr tanusága szerint a világ összes fejedelmei közt Salamon kiemelkedett dicsőségben és díszben; ép így a liliom szépségben legyőzi a föld összes többi virágait. Annyira felülmúlja a többi növényeket, amennyire a király legyőzi szépségben és dicsőségben alattvalóit.

De nem szükséges, hogy tovább fessük annak a virágnak a szépségét, amelynek az Úr szavai szereztek egyedülálló tekintélyt. De meg kell ismételnünk, amit az Úr hitünk erősítésére kettős példával ajánl; mert a keresztény, aki biztos életére, királyságára, halhatatlanságára nézve, nem aggódhatik étkezéséért és ruházataért sem. Hisz láthatja, hogy az Úr a ma születő és holnap elhervadó növényt oly pompásan felöltözteti. De amint ezek a kemence tűzébe kerülnek, ha elszáradtak, épúgy a halál és pokol tűzébe jutnak azok, akik kételkednek abban, hogy az Isten megadja a földön szükséges dolgokat.

„Tehát nektek se azon járjon az eszetek, mit egyetek és igyatok, és ne nagyozoljatok; mert mindezek után a világ népei futkosnak; a ti Atyátok azonban tudja, hogy ezekre szükségtek vagyon. Azonban keresétek először az Isten országát és az ő igazságát, és ezek mind hozzáadottnak nektek.” Mivel önmagát atyánknak mondja, azt bizonyítja, hogy nem hiányzik szívéből az értünk való gondoskodás, mikor azt parancsolja, hogy az égi királyságot keressük, minden mással kevésbé törődjünk. Bármilyen segítségre szükségünk van, megígéri nekünk.

14. Pünkösöd utáni 15. vasárnapra.¹

„És történt, hogy azután egy Naim nevű városba méne és vele menének tanítványai és nagy népsokaság. Mikor pedig a város kapujához közeledett, íme egy halottat vivének ki, egyetlen fiát anyjának, ki özvegy volt.” (Lk. 7, 11, 12.) *E jelenet magában foglal minden szánalomra méltó érzést.* Hangosan jajgat az édesanya, miután meghalt egyetlen fia; hogy már csak névleg anya, mert szülöttjét elvitte a halál. Egy fűrt volt csak a szőlőtövön és ezt zúzta össze a halál vihara. Egyetlen támasza volt csak és ezt vitte el a közös halál. Oltalom nélkül maradt az asszony és miután elvételét támasza, a saját életét se látta biztosnak. Egyetlen fia elvesztése után legkisebb vigasza sem volt már. Kétszeres megvigasztalhatatlan fájdalom hasogatta. Senki sem tudhatta eloszlatni szomorúságát. Könynyei patakként folytak le az arcán. Elviselhetetlen volt a gyásza. Szíve, a fia alakjára gondolva, megszakadt a szeretettől. Már teljesen özvegy maradt. A legkeservesebb és legnyomorultabb helyzetben volt: férjétől is, egyetlen fiától is meg volt fosztva. Az

¹ Aranyshájú Szent Jánosnak tulajdonított beszéd: Az özvegy fiáról. P. G. 61, 789—794.

özvegyi név valóban száanalomraméltó: tele van gyásszal, sírással és bajjal. Senkinek se maradt a nézők közül száraz a szeme. Mindannyian sóhajtoztak. Nem tudták, kit gyászoljanak inkább; a halott fiút, vagy az élő özvegyet. Tévedtem azonban, mikor „élő özvegyet” mondtam. Melyik özvegy él? Mert hogyha látszat szerint él is, (a mostani élet szerint beszélek, nem pedig az eljövendő szerint) mégis halott. Az özvegy ugyanis ebben az életben — ha ugyan tehetős, ezáltal enyhíti egy kevéssé a fájdalmat és így némi reménytől ujjaéled, — sebet gyógyítja, fájdalmát enyhíti, a gazdagsággal megerősödik és közben-közben alszik. Ha sok minden is gyötri és ha rablók állnak is útjában, mégis, ha nem fenyegeti a szegénység, könnyebb a baj.

A szűkölködő özvegy azonban a könynyek kikötője, a kísértések kútja, fal nélküli város, víz nélküli forrás, sóhajtasok anyja, a vidámság elősködője, a szegénység úr-asszonya, a terméketlenség számadója, az éhség szomszédasszonya, fájdalom szövője, eltört bot, nehéz találkozás, keserű társ, alaktalan kép, magányos oszlop, gyökértelen fa, fénytelen felhőcske, az egyház küszöbe különböző imádságok kitalálója, elenségei vakmerő vádlója, aki kiáltva szól Istenhez, mint bosszúálló férfihez, aki mindig készen tartja Isten haragját, aki szíve keserűségében Istenhez küldött könyörgéseivel, hóhérként verve mellét, kettéhasítja magát az eget is, hacsak nem tapasztalja gyorsan azokon, akik őt támadják, Isten

bosszúálló segítségét. Az ilyen gyermekeitől megfosztott, a földön tehetetlen és pártfogás nélkül élő özvegy az Istent minden hatalmával együtt haragra és bosszúállásra indítja azok ellen, akik nem akarják elhinni, hogy Isten az özvegyek és árvák bírója.

Ha pedig úgy hozza a sors, hogy *fia van az özvegynek*, akkor gyönyörködik egy kicsit a korában, táplálja a remény és a gyümölcsből erőt merít. Látja az ágot és benne a gyökeret öleli át. A szőlőt tartja kézben és közben azt szereti, aki ültette. Csak rész van a birtokában és azt hiszi, hogy az az egész. Az élőt karolja át és nem utálja a halottat. Fiának alakját öleli és az atya arcát képzei el. Míg élt ez az ifjú, addig könnyebben viselte el az özvegy az élet viharait. Ha pedig megtörténik, hogy az anyja életében hal meg a fia, bucsút mond anyjának és apjához megy, ami evvel az özvegygyel esett meg, akkor az özvegy egyszerre érzi az egész fájdalmat. Mihelyt a fenn említett özvegy egyetlen fia meghalt és gyászruhát öltött az özvegy, azonnal vakmerő szavakat hangoztatva, Istent, szinte mint igazságtalant vádolva és mintha erőszakot szenvedett volna, káromló szavakkal kezdte megszólítani: Vajjon egyedül az én fiam volt-e terhére a világnak? Mások sok gyermekük miatt nehéz helyzetben vannak és tölem, aki egyedül vagyok, az egyetlenem is elragadtatik? Én, nyomorult még élek. Férjem és fiam pedig meghaltak. Ki fog ezentúl engem megvigasztalni? Ki fog rólam

gondoskodni? Úgy látszott, hogy belőle bizalmat meríthetek magamnak. Elég volt a szavát hallanom: anyám! Tehetetlen gyermeként, vagyon nélkül hagyta őt nekem hátra az apja. Es én özvegyen minden segítség nélkül, kezemmel láttam munkához, gondosan felneveltem őt, kétszeres és háromszoros ruhát készíttettem neki. Fizettem érte a tanítóinak és most, amikor már azt reméltem, hogy élvezhetem ezeket a javakat, a kísértések jégesőjét kapom. Ó, micsoda fájdalom! De mi teendő legyek? Kitaláltam már. Temessenek el fiammal együtt. Erről biztosítom irigyeimet. Rokonaim (legszívesebben lenyeltek volna, mert fiam volt) engedjétek meg nekem ezt mindnyájan, akik irigylitek sarjamat tőlem: én foglalom el a fiam sírját előre. Nevetséges lenne számomra még élni.

Míg fájdalmában ezeket kiáltotta az özvegy, odaérkezett Krisztus, a mi Istenünk, aki mindent előre lát és mindent ismert, mielőtt azt megteremtette; ugyanis: „Mielőtt megalkottalak anyád méhében ismertelek téged, mielőtt kijöttél méhe szájából, megszenteltelek” (Jer. 1, 5.), ott volt az árvák atyja és az özvegyek bírása, aki a könnyeket örömmre fordítja, aki Naim város kapuját templommá teszi és a halotti ágyat oltárrá változtatja. Ahol a feltámadás ajándéka jelen van, ott az oltár díszje is. Ahol Isten Igéje kitárja a kezét, ott megy végbe a feltámadás: az a kijárat ugyanis az áldozat helye és a kivitel pedig visszavezetés volt. Mit is mond az evangélista: Látván pedig őt Jézus, azaz az Üdvözítő, az Istenige, Krisztus

megkönyörült rajta. Mit is látott? Látta a fiától és férjétől megfosztott özvegyet, öreg, meghajlottan, szétbontott hajjal gyászolva, hamuval behintett fejjel, elborult szemmel, dísztelen kendőjét széthasítva és a sóhajástól kimerült keblét verve, már kiáltani se tudva tovább, magából egészen kikelten.

Ilyen helyzetben látta őt Jézus. Irgalmasságtól indítva, e szavakkal lépett hozzá: „*Ne sírj!*”. Ő pedig, egészen átadva magát a gvásznak, mivel nem is ismerte jól azt, aki odaérkezett, a sírást abbahagyva az Úrnak így válaszolt: „Azt mondod; ne sírjak? Ugyan micsoda vigasztalást hozasz számomra? Ha az egész világot megmozdítanád ezért, még akkor sem nyuitasz számomra semmi vigaszt. Mi vigasztalna meg egy anyát jobban, mint a fia? Különösen, ha özvegy az anya és minden reménye az egyetlen fia. Hogy érted tehát, hogy ne sírjak? Az idegenek gvászoliák fiamat és én nem fogok sírni? A kövek is sóhajtóznak és én fogok hallgatni? Reménvem eltűnt. Életemnek vége. Megszűnt a bizalmam, minden reménv nélkül nézem az életet, teliesen kivetkőztem minden reményből. A halál learatta várakozásomat és engem minden segítség nélkül hagyott. Engem itthagzott és őt elrabolta. A gvökeret meghagyta és levágta az ágat. Megkegyelmezett a törzsnek és a gvönvörű haitást mesölte. Az öregasszonyt élethben hagyta, az ifiú életet pedig kívágta. Senkim sincs, akihez fordulhatnék. Ha lenne másik fiam, akkor tudnám még mérsékelni

a gyászomat. Az élő látása enyhítené a halott felett érzett fájdalmat: Most pedig mivel semmi jó sem maradt számomra, minden örömtől meg vagyok fosztva. Ha a fiam arcát láttam, arcában atyjának régi képét pillantottam meg. Míg ő meg volt nekem, addig elképzeltem a férjemet és sohasem tartottam özvegynek magamat. Hiszen az, aki tőle származott, megvigasztalt bajomban és mivel az én szülöttem volt, engem jobban kiszolgált mint a férjem. Ha fájdalmam volt, ő volt a vigasztalóm. Ha szomorúság ült lelkemre, csókolgatva ölelte át, gyermeki szavával gyönyörködtetett; így űzte a szomorúság felhőjét. És te még azt mondod nekem: Ne sirasd fiadat? Ki vagy te, hogy így biztatsz engem?"

Néhányan a tömegből hozzálépve, így szóltak hozzá: „Asszony, hogy merészelsz ellentmondani Istennek? Az Úr van itt, ő beszél hozzád. Lépj hozzá, kérj, könyörögj: nem ok nélkül van ugyanis ő itt jelen”. Az asszony pedig, miután letörölte könnyeit, megigazította a ruháját, és befedte keblét, az Úr lábanyomához borult és így válaszolt neki: „Add vissza a fiamat és megfogadom tanácsodat. Hiszen már öreg asszony vagyok, de Sárára gondolva reménykedni kezdek”. Erre Jézus lábához borulva, folytatta: „Bocsásd meg Uram szolgálód arcátlanságát és gyászomból fakadó szavaimat”. Hiszen te ismered a fiait gyászoló anya fájdalmát: ez ugyanis a te rendelésed. Reménykedve neveltem fel e gyermekemet. Férjemet elvesztettem, add legalább ide fiamat, védi meg

öregségemben, mert már elhagy erőm. Nem mondom, mint Márta: „Ha itt lettél volna, nem halt volna meg az én testvérem” (Ján. 11, 21); hiszen már jelenléted is fölemeli lelkét és ha látszólag el is távozol, semmit sem mulasztasz. Egy keveset engedj meg szolgálódnak, Uram. Te megsirattad Lázárt, akit halottaiból támasztottál fel és én nem fogom akkor megsiratni fiamat?”

„*És odamenvén illeté a koporsót*”, az a Jézus, aki megérintette a hegyeket és azok füstölnek, „mire azok, kik viszik vala, megállának”. „És mondá: „*Ijű! kelj föl*”; nyerd vissza az ifjúság érzetét és taposd el a halált. „Mondom neked, kelj fel”, ne késlekedj feltámadni; „Én vagyok a feltámadás és az élet”. (Ján. 11, 25.) Lázárt a sírból szólítottam ki és ő azonnal kiszállt a síremlékből, noha négy nap alatt szaglani is kezdett a sírban és a férgek bensejét eléggé megrágták. De az élet hangja a halottat megszimatolva, a már feloszlott testet visszaállította kellemes illatúvá... Téged azonban csak minap kapott el a halál: mondom neked, ne késlekedj feltámadni. „Én vagyok” ugyanis „a feltámadás.”

Az, akire az Úr nézett, halott volt és mégis úgy beszélt hozzá, mintha hallott volna. Mikor hall a halott? És mit beszél az Úr? „Mondom neked, kelj fel”. „*És felüle a halott*”. Úgy, hogy a tömeg, mely mindezt látta, szinte halottra vált: először a hitetlenségük, másodszor pedig a tények igazsága miatt. Miért ül csak fel, miért nem ugrott fel? Azért, hogy ne gondoljanak mindannyian vala-

milyen színleges feltámadásra és ne lássék az egész csak a képzelet játékanak. Mintha azt mondta volna az Úr: Most tinéktek, akik hallgattok engem, bebizonyítom, hogy ez ugyanaz az ifjú, aki nemréggel ezelőtt meghalt. És Jézus kitérve kezét, megfogta az előbb még halottat és élve adta vissza anyjának. Az anya, miután visszakapta fiát, öröm és hitetlenkedés között hányódott. Örült fia feltámadásának. Nem hitt azonban és gondolkodott az eseten. Gondosan megvizsgálta a fiát. Kezével tapogatta meg, szeme állását figyelte, orrát, kezét, homlokát, arcának alakját, két kezét, lábát; azaz az egész testét megnézte. Magában vívódott, mondván: Vajjon nem tévedek-e? Vajjon nem más van-e a kezem között? Vajjon nemcsak vigasztalásomra, — gyászom enyhítésére és nagy fájdalom csillapítására — cselekedett-e Jézus fiam halálakor ravaszul és nem adott-e át nekem más valakit, hogy megszüntesse bánatomat? Semmi ehhez hasonló dologra nincs tanum. Sohasem láttam ilyet, s azok közül, akik velem vannak, senki sincs, aki ilyet látott volna. Sohasem láttak még a halottas ágyon olyan halottat, akit aztán feltámasztottak. — Fiához pedig így szólt: mondd meg nekem, ne félj, te vagy-e, az én fiam? Mondd: ismersz-e engem? tudad-e ki vagyok? megismersz-e, hogy én vagyok, aki téged e világra hoztalak? Megismerem az alakot, de nem hiszek a valóságnak. A szem azt kiáltja, szemfény mutatja, a szempillák nyíltan hirdetik, a hallás megegyezik, az orra is bizonyítja, az ajkak mondják és a testalkata hir-

deti. Mozdasd a nyelvedet kedvesem, mutasd meg az élet jeleit. Az öröm felkavarta lelkemet; látlak téged és visszatartom magamat. Én hordtalak téged ölemben, én szoptattalak téged csecsemőkorodban. Mondd meg nekem, te vagy-e az én fiam? Ne félj tőlem. Mihelyt pedig minderről megbizonyosodott, gyásza örömére, sírása Isten dicsőítésére változott és jobbával fiát fogva, a városban mindenkihez odalépve, fennhangon kiáltotta: „Magasztaljátok az Urat velem, dicsérjék nevét együttesen (Zs. 33, 4), mert feltámasztotta halott fiamat, mert körülsáncolta az öreg szőlőtövet és azt, aki nemrég már nem volt anya, ismét anyává tette és a könnyek forrásait kiszárította: dicsérjétek nevét mind örökké, mivel dicsőség illeti meg őt mindörökon örökké. Amen.

15. Pünkösöd utáni 16. vasárnapra.¹

„Történt, hogy mikor Jézus szombaton egyik főfarizeus házába ment enni, azok szemmel tarták őt” stb. (Lk. 14, 1. stb.) — Ahányszor csak olvassuk, hogy az Úr megjelent a lakodalmakon és lakomákon, azt nem úgy kell értenünk, mintha talán Krisztus ezzel szórakozást keresett volna. Így vélekedtek az írástudók és farizeusok, kik azt mondták, hogy az Úr borivó s a vámosok barátja. Tudnunk kell, hogy mélységes ok miatt tette: a lelkek megnyerése kedvéért. Amint ugyanis a tapasztalt halász és okos vadász és madarász ott feszíti ki hálóját, ahol sok hal, madár vagy vad szokott összejönni, mert a sokból könnyebb fogni; így tett az Úr, ki tanításának hálóját ott szokta kifeszíteni, ahol többen összejöttek, hogy a sok közül néhányan belekerüljenek a hit hálójába. Ezért nem vonakodott megjelenni a lakodalmakon és lakomákon. *„Mikor Jézus szombaton egyik főfarizeus házába ment enni, azok szemmel tarták őt.”* Figyelték, nem gyógyít-e szombaton, vagy nem tesz-e vagy mond-e valami olyat, ami-
ben fennakadhatnak. Figyelni valakit jó és

¹ Halberstadti Szent Haymo 129. beszéde. P. L. 118, 688—93.

rossz értelemben lehet; jó értelemben, mint az apostol mondja: „Figyelmezzetek azokra, akik a szerint élnek, amint példát adtunk nektek”. (Fil. 3, 17.) Ez azt jelenti, azokat kövessétek, akikről látjátok, hogy a szerint élnek, amint nektek tanítottam. Rossz értelemben is lehet figyelni valakit, amint kitűnik a próféta szavaiból: „Les a bűnös az igazra, reá fogát vicsorítja”. (Zsolt. 36, 12.) A mi esetünkben sem jó, hanem rossz értelemben kell vennünk: „És azok szemmel tarták őt”. Azért figyeltek, mert gáncsolni akarták, s nem azért, mert követni.

„És íme előtte vala egy vízkóros ember.”
A vízkórság súlyos nyavalya, mely hólyagbajból ered, s felpuffadással és rossz szagú kileheléssel jár. Jellemzi a vízibeteget, hogy minél többet iszik, annál jobban szomjazik. Ép ezért fősvényt is szimbolizálhat a vízibeteg. Amint ugyanis a vízibeteg minél kövérebb, annál gyengébb: így a fősvény is: minél jobban dúskálkodik gazdagságban, annál több benne a hiba. S amint a vízibeteg annál szomjasabb, minél többet iszik, úgy a fősvény is, minél többet szerzett meg a kívánt gazdagságból, annál többre ösztönzi égő vágya. Tömören és szépen fejezi ki valamelyik költő: „Együtt nő a vagyonnal a pénzvágy”. Helyesen mondja valaki: A fősvénynek fillérje sincsen. Amint ugyanis a bölcslet az egész világ gazdagítja, a fősvénynek csak fősvénységét növeli; mert bármit lát, lelkében megkívánja, s meg szeretné szerezni. Más kárát a maga szerencséjének tartja, amint Salamon mondja: „Ki

pénzre éhes, nem telik be pénzzel, s aki szereti a gazdagságot, nem veszi annak hasznát". (Préd. 5, 9.) Találóan jelenthet aztán a vízibeteg élvezethajhászt is. Mert amint a vízibeteg annál inkább szomjazik, minél többet iszik, így az élvezethajhász is, minél többet engedett meg testének, annál jobban ég új élvezetek után. Róluk mondja a próféta: „Szennyükben senyvednek a barmok”. (Joel, 1, 17.)

„*És megszólalván Jézus, kérdé a törvénytudókat és farizeusokat, mondván: Szabad-e szombaton gyógyítani? Ezek pedig hallgátának.*” (Jn. 14, 3—4.) Az Úrnak eme felelete arra vonatkozik, amit fentebb mondtam: „És azok szemmel tarták őt”. Nem kérdésükre felelt ezzel, hanem gondolataikra. És mély bölcseséggel úgy intézte a kérdést, hogy figyelői ne találjanak rá alkalmas választ. Ha ugyanis azt mondanák: szabad szombaton gyógyítani, szemükre lehetne hányni, hogy akkor miért figyelik, hogy gyógyít-e szombaton. Ha meg azt mondanák: nem lehet, azzal lehetne érvelni ellenük, hogy merik szombaton szamarukat vagy ökrüket itatni vezetni. Mivel nem tudták, mit mondjanak, hallgattak. Nemcsak ezen a helyen szorította így meg gáncsolóit, hanem másutt is elégszer, mint pl. a házasságtörő asszony (Jn. 8), az adópénz (Mt. 22) esetében, vagy mikor azt kérdezték tőle: „Micsoda hatalommal műveled ezeket?” (Mt. 21, 23.) Így felelt: csak egyet mondjatok meg nekem, s én is megmondom, mely hatalomnál fogva teszem ezeket.

Ha nem mondjátok meg, én sem mondom meg nektek, mily hatalmasnál fogva teszem ezeket. Mondjátok hát meg: János keresztsége az égből volt-e, vagy az emberektől. Ezek így gondolkodtak magukban: ha azt mondjuk: az égből, azt fogja mondani nekünk: hát akkor miért nem vettétek fel. Ha meg azt mondjuk, hogy emberektől való, a Jánostól megkeresztelt tömeg megkövez bennünk. Így hát mivel nem tudták, mit feleljenek, hallgattak. Ép így e helyt sem találtak helyes feleletet, hallgattak, beteljesítvén a jövendölést: „Örvendezik akkor majd a király az Istenben, kik reá esküsznek, diadalmaskodnak valamennyien, mert elnémul a szája azoknak, kik gonoszat beszélnek”. (Zsolt. 62, 12.) De mivel az Úr gyakran a hálátlanoknak is kimutatja bőkezűségének jóságát, méltán következik: „Akkor ő fogván amaszt, meggyógyító és elbocsátó”. (Lk. 14, 4.) A fősvények szemeláttára gyógyította meg a vízibeteget, hogy míg egyben megorvosolta a test betegségét, sokakban a lélek baját gyógyítsa meg. Az ő fősvénységüket gyönyörű hasonlattal rótta meg az Úr: „És szólván nekik, mondá: Ha valakinek közületek számára vagy ökre kútba esik, nem húzza-e ki azt rögtön szombatnapon? És erre nem tudtak felelni neki”. (Lk. 14, 5—6.) Mintha csak azt mondaná: ha ti kútba esett állatotokat oly gyorsan igyekeztek kimenteni, nem az állat miatt, hanem a ti kapzsiságtok miatt, mennyivel inkább kell nekem az állatnál sokkal becsesebb embert, Isten képmását szombatnapon meggyó-

gyítani, mikor könnyebb az embert szóval meggyógyítani, mint az állatot a kútból kihúzni.

Imént azt mondtuk, hogy a vízibeteg fősvényt ábrázol. *Helyesen hasonlítjuk a fősvényt kútbaesett állathoz*, mivel a vízibeteg betegesen tele van nedvességgel. Mikor ugyanis valakit megszáll a fősvénység betegsége, olyan, mintha a szomjas kútba esik. Nagy bűn hát a fősvénység, elveszi a hitet, megszünteti az egyetértést, megsérti a szeretetet, ezernyi bűnt szül, mint az apostol is mondja: „Minden bajnak gyökere ugyanis a kapzsiság: ahhoz szegődve, jó néhányan eltévelyedtek a hittől, és sok gyötrelembe verték magukat”. (I. Tim. 6, 10.) A gazdagság miatt felfuvalkodott pedig nem tud a szűk úton a mennyországba jutni, amint az Úr mondja: „Mert könnyebb a tevének a tű fokán átmenni, mint a gazdagnak Isten országába bejutni”. (Lk. 18, 25.) Erről mondja az apostol Timotheusnak: „E világ gazdagainak hagyd meg, hogy ne legyenek fennhéjázók, ne bizakodjanak a bizonytalan gazdagságban, hanem az élő Istenben, ki bőségesen megad nekünk mindent, amivel élünk”. (I. Tim. 6, 17.) Mert akik gazdagságra vágynak, az ördög kísértésébe és hálójába esnek, és sok haszontalan vágy támad bennük, amelyek az embert pusztulásba és kárhozatba döntik. Kettős büntetés vár a fősvényre, itt a földön verejtékkal szerzi meg vagyonát a szerencsétlen, a másvilágon pedig kínzások közt szenvedve fog ugyanerről számotadni, mint Jakab apostol

mondja: „Most már gazdagok! sírjátok jajveszékelve a nyomorúságokon, melyek reátok következnek. Gazdagságtok megrothadt, ruháitokat megemésztette a moly. Aranyotok és ezüstötök megrozsdásodott és rozsdája a bizonyság lesz ellenetek és megemésztí testeteket, mint a tűz”. (Jak. 5, 1—3.) A fősvénységnek ugyanis nincs szíve, atyját, anyját nem ismeri, a hitet és barátságot nem tartja, rokonain nem könyörül, sőt idegenként kezeli, ahogy Salamon mondja: „A könyörületes ember magával is jót tesz, a kegyetlen pedig rokonait is eltaszítja”. (Péld. 11, 17.)

„A hivatalosoknak pedig példabeszédet monda észrevévé, miként válogatják az első üléseket, így beszélvén hozzájuk: Mikor lakodalomba hívnak, ne ülj az első helyre.” (Lk. 14, 7—8.) Ami e szavak betűszerinti értelmét illeti, a bölcs és tapasztalt ember életét és szokásait foglalja össze. Mert nagyon helyes életelv az, hogy a hívők egymást megbecsülik, tiszteletben egymást megelőzik. Ezt parancsolja Péter apostol is: „Mindnyájan pedig alázatosságot tanusítsatok egymás iránt”. (I. Pét. 5, 5.) Mert amilyen megtisztelő, ha valakit feljebb tesznek, ép oly csunya az utolsó helyre utasítani azt, aki meggondolatlanul az első helyre ült. Salamon tanítása szerint is: „Mert jobb, ha mondják neked: Jer ide feljebb! Minthogy megalázzanak a fejedelem előtt”. (Péld. 25, 7.) Ami pedig a lelki értelmet illeti: gyakori a Szentírásban, hogy az Egyház és Krisztus közt levő kapcsolatot me-

nyegzőnek nevezi; ilyen pl.: „Hasonló a mennyek országa egy királyemberhez, ki menyegzőt szerze fiának”. (Mt. 22, 2.) Menyegzőkön ketten egyesülnek, a vőlegény és menyasszony. A vőlegény itt Krisztus, amint Szent János mondja: „Akié a menyasszony, az a vőlegény”. (Jn. 3, 29.) A menyasszony pedig az Anyaszentegyház, akinek a próféta által mondja az Úr: „Eljegyezlek magamnak annak rendje és módja szerint jósággal és szeretettel”. (Oz. 2, 19.) A vőlegény nászágya a Szűz méhe volt, amint a zsoltáros mondja: „Olyan, mint a vőlegény, ha kilép nászházából”. (Zsolt.18, 6.) E házasság ünneplői az apostolok voltak; ezekről mondja az írás: „Csak nem gyászolhat a násznép, míg velük van a vőlegény?” (Mt. 9, 15.) Ezen a menyegzőn az szerencsés résztvenni, aki a hit által meghíva alázatosan, jámborul és szentül él az Egyházban. Jól mondja a Szentírás: „Ne ülj az első helyre”. Az utolsó hely szeretete ugyanis alázatós lélekre vall. Lelki értelemben tehát az foglalja el az utolsó helyet, aki magát lélekben mindenkinél kisebbnek és méltatlanabbnak tartja, mivel belátja, mennyien vannak nála nemcsak szentebbek, hanem bölcsebbek is.

Erről mondják a következő sorok: „*Ne-hogy ha náladnál előkelőbb ember volna meghíva, oda jövé az, ki téged és őt meghívta, azt mondja neked: Adj helyet ennek*”. (Lk. 14, 8—9.) Gyakran megesik ugyanis, hogy valaki elbizakodottsága miatt a tökéletesség magasabb fokáról visszaesik, mert

megengedi az Isten, hogy a test kívánsága vagy más bűn erőt vegyen rajta, mivel elbizakodott, s gőgös volt a lelke. S az emberek ilyenkor lenéznek, amint az Irás mondja: S akkor szégyenszemre az utolsó helyet kelljen elfoglalnod". (Lk. 14, 9.) Így történt Saullal is, akinek gőgjében azt mondta az Úr: „Nemde, noha kicsiny is voltál a magad szemében, Izrael törzseinek fejévé lettél és az Úr Izrael királyává kent fel téged... Mivel tehát megvetetted az Úr szavát, azért az Úr is megvetett téged, hogy ne légy tovább király". (I. Kir. 15, 17—23.) De miután megtiltotta azt, mit nem szabad tennünk, kegyes Megváltónk igyekezett kijelenteni azt, amit meg kell tennünk. Ezért folytatta:

„Hanem mikor meghívnak, eredj, telepedjél az utolsó helyre, hogy mikor jövend, ki téged meghívott, azt mondja neked: Barátom! menj feljebb.” (Lk. 14, 10.) Tehát akit alázatosnak talál, a barát nevével boldogítja és hívja, hogy üljön előkelőbb helyre. Mert amint Péter apostol tanítja: „Isten a kevélyeknek ellenáll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad". (I. Pét. 5, 5.) És szépen folytatja evangéliumunk: „Akkor dicsőséged leszen az egész asztaltársaság előtt". (Lk. 14, 10.) Ezzel azt akarja mondani, hogy ezt a dicsőséget nem itt a földön kell keresnünk. Majd kifejezi az Úr a példabeszéd értelmét: „Mert mindaz, aki magát fölmagasztalja, megaláztatik, és aki magát megalázza, fölmagasztaltatik". (Lk. 14, 11.) Itt meg kell jegyeznünk, hogy nem egyszerűen azt mondta: Ki magát megalázza, felmagasz-

taltatik, hanem: mindenki, aki magát felmagasztalja, megaláztatik, és ki magát megalázza, felmagasztaltatik. Vannak ugyan, akik felmagasztalnak a földön is, s a másvilágon is. Ilyen volt Dávid, Ezechiás és Josias, és mások, kik dicsőségben éltek e világban, s még több dicsőségben részesülnek a másvilágon. Mások megaláztatnak itt is, és a másvilágon is, mint pl. a gőgös szegények, és azok, akik bűneikért már e földön bűnhődnek, s a másvilágon is örökre bűnhődni fognak; ilyen volt Heródes, Antioches és sokan mások, akikről írva van: „Zúzd össze őket kétszeres csapással” (Jer. 17, 18.) Mások itt a földön fölmagasztaltatnak, s a másvilágon megaláztatnak, amilyenek a gőgös gazdagok, akik az írás szava szerint: „Jólétben töltik napjaikat s egy pillanat alatt szállnak az alvilágba”. (Jób 21, 13.) Mások itt a földön megaláztatnak, de a másvilágon felmagasztaltatnak, amilyenek a jámbor szegények, és különösen azok, akik Istenért mindenüket elhagyták, és önkéntes szegénységgel önmagukat megalázzák, hogy méltók legyenek arra, hogy a másvilágon felmagasztaltassanak.

Szeressük hát e világon az alázatosság erényét, hogy méltók legyünk arra, hogy a másvilágon az Úr felmagasztaljon minket. Kövessük annak a nyomdokait, aki azt mondja: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatosszívű; és nyugalmat találtok lelketeknek”. (Mt. 11, 29.) Valóban alázatosnak pedig azt tartjuk, aki állandóan érzi, hogy por és hamu, s Ábrahám pátriár-

kával mondja: „Hadd szóljak Uramhoz, noha por és hamu vagyok”. (I. Móz. 18, 27.) Az alázatosságot nemcsak testünkön, hanem lelkünkben is őriznünk kell, annak a példája szerint, ki királyi székben mondta: „Teljes megalázás ért, Uram, engem, kelts életre, amint megígérted”. (Zsolt. 118, 107.) Az alázatosság ugyanis a bölcsesség mestere, amint a próféta is tanusítja: „Jó nekem, hogy megaláztál engem, hogy megtanuljam rendeleteidet”. (Zsolt. 118, 71.) Valaki tehát minél jobban megalázza magát Istenért, annál fenéségesebb lesz a másvilágon, amint Péter apostol mondja: „Alázzátok meg tehát magatokat az Isten hatalmas keze alatt, hogy felmagasztaljon titeket a látogatásnak idején”. (I. Pét. 5, 6.)

16. Pünkösd utáni 17. vasárnapra.¹

„A farizeusok pedig hallván, hogy elnémította a szadduceusokat, egybegyűlének, és kérdé őt közülük egy törvénytudó, kísértvén őt: Mester! melyik a nagy parancsolat a törvényben?” (Mt. 22, 34--35.)

Az evangélista ismét megokolja, miért kellett elhallgatniok és egyben megemlíti merészségüket. Hogyan, mi módon? El kellett hallgatniok, mégis újra nekik állt feljebb. Csendben kellett volna maradniok, de az előzőhöz hasonlóan ismét vitatkozni akartak. Jó alkalom volt nekik a törvénytudó. Nem tanulni akartak, hanem megkísérteni. „Melyik a nagy parancsolat?” Tudott dolog, hogy a nagy parancsolat ez volt: „Szeressed a te Uradat Istenedet”. Sejtették, hogy jó ürügy lesz nekik Krisztus szavainak helyesbítése, mert nyíltan megvallja, hogy ő Isten. Ezért volt az egész kérdés.

Mit tesz Krisztus? Rájuk bizonyítja, hogy miért jöttek, hogy nincs bennük szeretet. A gyűlölet felemésztí öket. Az irigység hatalmában vannak. „Mondá nekik Jézus: Szeressed a te Uradat Istenedet teljes szí-

¹ Aranyházájú Szent János 71. beszéde Szent Máté evangéliumához. P. G. 58, 661—666.

vedből és teljes lelkedből és teljes elméd-
ből. Ez a legnagyobb és első parancsolat.
A második pedig hasonló ehhez: Szeresd
felebarátodat, mint tenmagadat." (22, 38—
39.)

Miért hasonló ehhez? Mert amannak útját
egyengeti, amaz pedig ezt jobban megerő-
síti. „Mert mindaz, aki gonoszt cselekszik,
gyűlöli a világosságot és nem megy a vilá-
gosságra.” (Ján. 3, 20.) És ismét más helyen:
„Igy szól szívében az esztelen: nincs Isten”.
(13. zs. 2.) és (52. zs. 1.) „Minden bajnak
gyökere ugyanis a kapzsiság: ahhoz sze-
gődve, jónéhányan eltévelyedtek a hittől.”
(Tim. 1. 6, 10.) „Ha engem szerettek, paran-
csaimat tartsátok meg.” (Ján. 14, 15.) Min-
dennek kútfeje: Szeressed Uradat Istenedet
és Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.
Ha szereted az Istent, szeretted felebaráto-
dat is. „Simon, János fia! szeretsz-e engem?
Felelé neki: Igen, Uram!, te tudod, hogy
szeretlek téged. Mondá neki: Legeltesd az
én báránymat.” (Ján. 21, 16.)

A felebarát szeretete azt eredményezi,
hogy megtartsuk a törvényeket. Ezért jog-
gal mondja: „E két parancsolaton függ az
egész törvény és a próféták”. (40.)

Most is úgy cselekedett, mint eddig szo-
kott tenni. *Ott megkérdezték, mi a véle-
ménye a feltámadás módjáról.* Megmagya-
rázta nekik, de többet adott nekik, mint
amennyit kérdeztek. Most is az elsőt kér-
dezték, de a másodikat is megmondja, mert
nincs hátrább az elsőnél, (mert a második
hasonló ehhez). Kifejti nekik, hogy miért

kérdezték őt: gyűlöletből. „A szeretet nem féltékeny.” (Kor. I. 13, 4.) Szavaival bizonyítja, hogy a törvénynek is, a prófétáknak is engedelmeskedik. De honnan van, hogy Máté szerint kísértésből kérdezték meg, Márk szerint pedig ő kérdezett. „Jézus pedig látván, hogy okosan felelt, mondá neki: Nem messze vagy az Isten országától.” (Mk. 12, 34.) Mégsem ellenkeznek, hanem szépen összhangban vannak. Először kísértésből kérdezte az Urat. Mikor ügyesen felelt, akkor kapott dicséretet. Nem az elején dicsérte meg, hanem mikor azt mondta, hogy a felebarátot mint önnönmagát szeretni többet ér minden égő és egyéb áldozatnál. Ekkor mondta neki: Nem messze vagy az Isten országától. A kicsiny, jelentéktelen dolgokat elmellőzi, és a nagy parancsolat érdekli. Minden egyéb e miatt van: a szombat és a többiek. Azért nem teljesen megillető dicséretet mondott, hanem kevésbbé tökéleteset. Mikor azt mondja: Nem messze van, jelzi, hogy valami még közben van. Így majd kutatni kezdi az akadályt.

Mikor a törvénytudó így felelt: „*Egy az Isten és nincs más rajta kívül*”. (Mk. 12, 32.), megdicsérte. Ezen ne csodálkozz! Ebből megtanulhatod, hogy a hozzáfordulók véleményére hogyan válaszol. És ha ezerszer is azt állították Krisztusról, hogy méltatlan az ő nagy híre, azt mégsem merték mondani, hogy egyáltalán nem Isten. Miért dicséri meg tehát a törvénytudót, mikor azt mondja, hogy az Atyán kívül nincs Isten. Talán azért, hogy így megerősítse, hogy ő

nem Isten? Távol legyen ez a gondolat! Nem jött még el az ideje, hogy felfedje istenségét. Meghagyja előbbi véleményében. Megdicséri, mert az ősi igazságokat szépen tudja. Majd alkalmas lesz ezzel az Újszövetség igazságaira. Alkalmas időben azt is befogadja. Egyébként is ez a gondolat: Egy az Isten és nincs más rajta kívül, az Ószövetségben, de mindenütt is, nem a Fiú megtagadását jelenti, hanem a bálványoktól megkülönböztetést. Egészen biztos, hogy mikor megdicséri, ebből a szempontból érti dicséretét.

Mikor megkapta a választ, így kérdezett tőle: „*Mit tartotok ti a Krisztus felől? Ki fia? Felelék neki: Dávidé*”. (42.) Látod, ennyi csoda, ennyi jel, ennyi kérdezősködés után, dicséri meg, hogy így felel. Mikor már hány-szor bizonyította tetteivel, hogy egyforma az Atyával. Azért tette mindezt, hogy ne mond hassák róla: csodákat művelt ugyan, de ellentétben van a törvénnyel és ellensége az Istennek.

Azért kérdezett ilyen sokat, hogy titokban rávegyesse őket istenségének megvalósására. Először tanítványait kérdezte, mit mondanak mások; utána pedig ezeket. De ezeket nem úgy, mint a tanítványait. Ezek könnyen azt mondhatták volna, hogy ő csaló és alávaló, mert mindent bátran ki-mond. Ezért akarja tudni a saját véleményüket. Mikor szenvedéseire készült, megemlíti azt a prófétálást, mely világosan Istennek nevezi őt. De nem ötletszerűen, előrancia gálva, hanem megfelelő okkal be-

szél róla. Előbb megkérdezi őket, mert nem helyesen feleltek személye felől (azt mondták ugyanis, hogy ő egyszerűen ember). Kijavítja szavaikat, tanuul hozza Dávidot, aki őt Istennek nevezte. Azok azt hitték, hogy csak ember, azért mondták Dávid fiának. Az Úr azonban az igazságot mondja meg, azért hivatkozik a prófétára. Az világosan megmondja, hogy ő az Úr, az Isten Fia, hogy egylényegű az Atyával. De nem elégszik meg ennyivel. Hozzámondja a folytatást is, hogy megrémítse őket: Míg nem teszem ellenségeimet lábaim zsámolyává. Így akarja őket észretéríteni.

Figyeld meg jól, hogy mit mond még. Nem akarja, hogy hízelkedésnek, pusztá emberi véleménynek minősítsék szavait, ezért így folytatja: *„Miképpen hívja tehát őt Dávid lélekben Urának, mondván: Mondá az Úr az én Uramnak: Ül az én jobbomra, míg ellenségeidet lábaid zsámolyává teszem? Ha tehát Dávid őt Urának hívja, hogyan lehet ő annak fia?”* (43—45.) Látod, milyen óvatosan hozza elő a róla szóló idézetet, híradást? Először megkérdezi: Mit tartotok ti a Krisztus felől? Ki fia? Kérdésével feleletre akarja szorítani őket. Mikor feleletül kapja: Dávidé, akkor a fentebbit mondja, de ismét kérdés alakjában: Miképpen hívja tehát őt Dávid lélekben urának? Talán attól tartott az Úr, hogy megsértődnek cáfolatán. Utána nem azt kérdezi: mi a véleményetek rólam, hanem: Krisztusról. Ezért szólnak bátoritanul az apostolok a következőkben: *„Hadd szóljak hozzátok bátran Dávid ősatyjáról. Ő meg-*

halt, eltemették". (Ap. cs. 2, 29.) Az Úr is kérdés-felelet formájában vezeti az igazságra őket: Miképpen hívja tehát őt Dávid lélekben urának, mondván: Mondá az Úr az én Uramnak: Ulj az én jobbomra, míg ellenségeidet lábaid zsámolyává teszem. Ha tehát Dávid őt urának hívja, hogyan lehet ő annak fia? Nem tagadja meg, hogy Dávid fia. Távolról sem. Pétert sem feddette meg emiatt. Csak helytelen felfogásukból akarta kiemelni őket. Mert ezzel: hogyan lehet ő annak fia? azt akarja mondani: Nem úgy, ahogyan ti gondoljátok. Ők azt gondolták, hogy csak Dávid fia, de nem egyúttal Úr is. A kapott felelet után óvatosan hozzáteszi: Ha tehát Dávid őt urának hívja, hogyan lehet ő annak fia?

A tőle hallottakra semmit se feleltek. Nem akarták megismerni azt, amire pedig nagy szükségük lett volna: hogy ő Dávid ura. Nem nyíltan mondta ezt sem, hanem a próféta segítségével. Egyébként nem hitték volna neki és elvetették volna szavait. Az Úr nagyon vigyázott, hogy semmit, még csekélyt, jelentéktelent se mondjon magáról, mert megbotránkoztatta volna őket. Ez és sok egyéb oka volt, hogy eszükhöz mért feleletet adjon.

Ezért vezet az igazsághoz most is kérdés-felelet alakjában. Így el tudja rejteni dicsőségét. Nem mindegy, hogy kérdezői zsidók Uráról vagy Dávidéről hallanak-e. Vizsgálód csak velem ezt a finom különbséget.¹ Mikor

¹ A zsidók *Ura*: az ószövetség Istene, akit a három

azt mondja: egy az Úr, akkor magáról is beszél, mert ő az Úr, a próféták szerint, nemcsak cselekedetei miatt. Bebizonyítja, hogy ezek miatt jogot tart — Míg ellenségeidet lábaid zsámolyává teszem — arra, hogy a fiút egyformának tartsák az atyával és egyként tiszteljék. Ezzel végét is veti a beszélgetésnek. Mély, súlyos gondolatok. Alkalmas e beszélgetés arra, hogy elhallgattassa őket. Erre el is hallgattak, de nem maguktól, hanem azért, mert nem tudtak mit felelni. Nagyszerű leckét kaptak ezzel a jövőre. „És senki sem tudott neki egy szót sem felelni, sem nem merte őt senki többé attól a naptól kérdezni.” (47.) Ez azonban nincs hasznára a tömegnek. Ezért ettől kezdve ahhoz fordul szavaival. Elűzte a farkasokat, leleplezte cselvetésüket. Ezeknek nem volt hasznuk ebből, mert hiú öntetszelgés súlyos béklyóiban vannak. Súlyos és sok alakban jelentkezik ez a baj. Egyesek hatalomra vágynak ennek hatására, mások vagyont hajhásznak, ismét mások vezérségre törnek. Ez a súlyos baj másoknál az irgalom és önmegtagadás, az imádság és tanítás álarcában jelentkezik.

Sok feje van ennek a vadállatnak. Nem csoda, ha másoknál is hiú öntetszelgésre vadásznak. De hogy éppen a böjt és imádság formájában akarják felfedezni, ez ostobaság, és sírni lehet rajta. Beszéljük meg az elkerü-

személy megkülönböztetése nélkül ismertek meg a zsidók. *Dávid Ura*, az evangélium szerint ugyanaz, aki egyuttal Dávid fia. Ez a szó alkalmas arra, hogy a második isteni személyre terelje a figyelmet.

lés módját, hogy vád ne érjen bennünket. Kikhez forduljunk először? A pénzsóvárokhöz vagy a ruha imádóihoz; a hivatalra törtetőkhöz vagy másokat kioktatókhoz? vagy akik testük szépségében, cicomában, durvaságban, emberszeretetben, irgalmasságban, haszontalanságban dicsekszenek? Vagy akik még halálukban és a halál után is ezt folytatják? Már említettem, hogy nagyon bonyolult ez a betegség, még az életünkön túl is tart. Kikhez forduljunk hát először? Nem lehet egyetlen beszédben megfelelni valamennyinek. Ha megengeditek, azokról beszélek, akik az alamizsnálkodást használják fel fitogtatásra. Azt hiszem, jó lesz. Szeretek erről beszélni és nagyon sajnálkozom, mikor ilyent látok. Ezt a hiú öntetszelgést olyan-nak látom, mint egy királylányt megrontó dajkát. Táplálja ugyan, de gyalázatra és rosszásra csábítja. Atyja megvetésére tanítja. Aljas, semmirekellő férfiak előtt tetszelegetti. Olyan bűnös és hiú piperkőckődésre készíti, amilyent azok akarnak, de atyja mindenképpen elvet.

Nézzünk körül tehát ennek házatáján és a bőkezűségben tetszelgőkből vonjunk tanuságot, a többire is. Először is az ilyen elköltözik az atyai házból. Atyja még azt is megtiltja, hogy valaki titokban ránézzen, ez a szenvedély pedig a szolgák felé sodorja, akik nem is tudják róla, hogy kicsoda. Láttad már, hogy az ilyen rossz hírű nők és kerítők a becstelen emberek vágyának felkeltésére bőkezűsködnek? Akarod látni, hogy nemcsak utcai nővé, hanem beteglelkűvé tesz

az ilyen? Figyeld meg lelkületét. Mikor elhagyta az eget, futkos a söpredék, a rabszolgák után, szűk és sötét utcákon át. Keresi azokat, kik meggyűlölték őt. Aljas, becstelen emberek, akik még látni sem akarják őt. Belébolondultak és most gyűlölik. Kell ennél betegesebb állapot? A tömeg senkit sem gyűlöl jobban, mint aki saját bőkezűsége álarcában, de mások zsarolásában szaladgál. Ezer és ezer vádat emelnek ellenük. Olyanná lesz, aki így cselekszik, mint a királykisaszszony, mikor a királyi trónusról eltávozik és összeadja magát az emberek söpredékeivel.

Vigyázz! Minél inkább ellenük beszélsz, annál inkább ellenfeleid lesznek. Isten pedig, minél inkább keresed az ő dicsőségét, annál jobban magához vonz és megdicsér. Annál nagyobb jutalomban részesít. Ha akarod, másfelől is megnézhetjük, milyen szomorú állapot az öntetszelgés álarcában adott alamizsna. Krisztus is mennyire szomorkodik ennek láttára. „Mikor tehát alamizsnát adsz, ne kürtölj magad előtt, mint a képmutatók teszik a zsinagógában, és az utcákon, hogy dicsérjék őket az emberek. Bizony mondom nektek, megkapták jutalmukat.” (Mt. 6, 2.)

Mindenütt rossz a hiú öntetszelgés, de különösen az adományozás alakjában. Mások szerencsétlen állapotából külön szertartást szerkeszt és éppenhogy nem hányja szemükre szegénységüket. Ha a saját jócselekedeteiről beszélni kifogásolható, mit szólnunk arról, aki mindent azért tesz, hogy mások lássák.

Hogyan kerülhetjük ki ezt a rossz tulaj-

donságot? Ha megtanuljuk az igazi könyörületet és meglátjuk kinek a kedvéért, kinek a dicsőségét keressük. Ki az alamizsnálkodás művésze? Maga az Isten, aki kinyilvánította és maga végtelen módon gyakorolja. Ha testgyakorlást akarsz tanulni, kihez mész: a zöldségáruhoz vagy a halászmesterekhez, nem pedig a gyakorlómesterekhez? Persze amazok sokan vannak, ez pedig talán egyedül. Ha ő csodálkozik rajtad, és erre a tömeg nevetni kezd, végül is te nem nevetsz a mesterrel a sokaságon? Ha ökölvívást akarsz tanulni, nem az ökölvívómesterhez fordulsz? Ha szónoknak készülsz, nem a szónok intelmeivel törödsz és figyelmen kívül hagyod a többieket? Micsoda esztelenség, más tudományban csak a mesterre figyelni, itt pedig éppen ellenkezőleg cselekedni. Még a bűnhődés sem egyforma. Ha a tömeg bemondása szerint birkóznál, nem pedig a mester utasításait követve, a birkózásban látnod kárát. Itt azonban örök életed sínyle meg. Irgalmasságodban Istenhez lettél hasonló. Légy abban is hasonló, hogy nem kérkedsz vele. Mikor az Úr gyógyított, megtiltotta, hogy erről beszéljenek. Te meg arra törekszel, hogy irgalmasnak nevezzenek az emberek? Mi hasznod van ebből? Hasznod semmi nincs, de végtelen károd. Azok, akiket tanúságotra hívsz, a mennyei kincsek megrablói. Ne ezek, hanem mi legyünk tanuid, akik a saját kincseinket is megfosztjuk magunktól és égi vagyonunkat is szétosztjuk.

Micsoda csapás ez, micsoda lebilincselő szenvedély! Ahol a moly nem rág, a tolvaj

nem ás falat, ott a hiú öntetszelgés semmivé lesz. Ez a mennyei kincsek molya. Ez a mennyei gazdagság tolvaja. Ez kisebbíti meg a sértetlen gazdagságot. Ez mindent elpusztít és tönkre tesz. Mikor az ördög látja, hogy a mennyek országába nem hatolhat be tolvajai-val, térgeivel és egyéb cselvetéseivel, öntetszelgéssel, fitogtatással lopkodja a kincseket.

Dicsőségre vágysz? Nem elég neked az, amit az irgalmas Istentől kaptál, az embereké után is rohansz? Vigyázz, ne az ellenkezőt érd el. Ne vádoljon senki, hogy irgalmatlan, kevély és dicsőségvágyó vagy. Hogy szinradiassá teszed mások szenvedését.

Az irgalmasság szent titok. Zárd magadra tehát az ajtót, hogy amit másnak nem szabad meglátnia, azt ne is lássa. Leginkább a mi titkunk az alamizsnálkodás és az Isten irgalma. Nagy irgalmában és bőkezűségében nekünk, sok engedetlenségünk ellenére is megkegyelmezett.

Első imádságunk a megszállottakért száll fel. Telve van az irgalmasság emlegetésével. Másodszor a bűnbánókért fohászkodunk. Imádságunk irgalmat esd. Harmadik könyörögésünk saját magunkért szól. A nép ártatlan gyermekeit állítjuk magunk elé, hogy leesdjük Isten irgalmát. Ha már kiirtottuk saját bűneinket, a sokat vétettekért és a jogosan vádoltakért is hangosan imádkozunk. Érettünk a gyermekek imádkozzanak; az ő egyszerűségük utánzóira a mennyek országa vár. Ez az imádságmód azt bizonyítja, hogy ha a gyermekekhez hasonló alázattal és bizalommal fordulunk az Úrhoz, mi is leghatá-

sosebben tudunk imádkozni a vétkezőkért. Ez a szent titok mennyi irgalommal, mennyi kegyelemmel van tele: jól tudják a buzgólkodók.

Te is, ha embertársaiddal irgalmat gyakorolsz, zárd magadra az ajtót. Csak az tudjon róla, akivel jót teszel. Ha pedig lehetséges, még ő sem. Ha nyilvánosan teszed, elárulod a titkot. Gondolj arra, hogy még az is elítél, akinek a kedvében akarsz ezzel járni.

A jóbarátod elítél magában. Ellenséged másnak is elfecsegi. Éppen az ellenkezőjét érted el, mint amire vágyódtál. Szeretted volna, ha irgalmas szívűnek nevez, de e helyett hiúságkergetőnek, emberek előtt tetszelműnek mond. Sőt ennél még súlyosabban is elítél. Ha pedig titokban cselekszel, mindezeknek az ellenkezőjét hallod: ember-szerető, irgalmas. Még Isten sem engedi, hogy titokban maradj. Ha elvonultan akarsz cselekedni, Isten felfedi mások előtt. Nagyobb lesz a csodálat, több hasznod lesz belőle. Így tehát a nyilvánosság útjában áll a megdicsőítésnek. Hiába sietünk, hiába törekszünk, ez megakadályoz mindent.

Nem elég, hogy nem jut részünkül az irgalmas név, de éppen az ellenkezőjét érjük el. Ezen felül még nagy büntetés vár ránk. Mindezek miatt tehát vessük meg a hiú ontetszelműséget és csak Isten dicsőségét keressük. Így lesz már itt a földön dicsőségünk, így élvezünk örök jókat a másvilágon a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmével és irgalmával. Legyen neki dicsőség és hatalom mindörökön örökké. Amen.

17. Pünkösöd utáni 18. vasárnapra.¹

A mai szent olvasmányunk bizonyítja, hogy *Krisztus emberi tetteiben isteni titkokat működtet*, érzékelhető cselekedeteiben láthatatlan világot érzékeltet. „Beszállván pedig a hajócskába, átkеле a tengeren és az ő városába méne.” (Mt. 9, 1.) Nemde ő volt, aki elűzte a hallámokat, megtisztította a mélységet, hogy a csodálkozó zsidó nép a habok között száraz lábbal mehessen át a tengeren. Mintha csak egy völgykatlanban vonultak volna.

Nemde ő simította el Péter lába alatt a tenger hullámain, hogy a vízösvény biztos támasza legyen lépéseinek. Vajjon miért nem engedte, hogy szolgáljon neki a tenger? Vajjon miért bízta magát hajóra ilyen rövidke tavi úton? „Beszállván pedig a hajócskába, átkеле a tengeren és az ő városába méne.” Milyen csodálatos ez, testvérek! Krisztus azért jött, hogy elvegye gyengeségünket, saját fenségében részesítse. Kereste az emberit, nekünk adta istenségét. Magára vette méltatlanságainkat, érdemeket juttatott helyükbe. Elvette bánatunkat, megnyugvást adott helyükbe. Ha az orvos nem tudja

¹ Szent Krizologusz Péter 50. beszéde. P. L. 52, 339—342.

elviselni a test gyengeségeit, nem is tudja meggyógyítani a betegségeket. Ha nem szenvedett a gyengélkedővel, nem is tudja annak visszaadni egészségét. Ha Krisztus megmaradt volna fenségében, semmi közös nem lett volna benne az emberekkel. Ha nem teljesítette volna a test törvényeit, nem sok értelme lenne a megtestesülésnek. Azért vállalta tehát ezeket a szükségleteket, hogy igaz emberként vesse magát alá a föld törvényeinek. Beszállt a hajócskába. Krisztus beszállt az Egyház hajójába, hogy a világ hullámaait lecsendesítse, hogy a benne hívőket az égi hazába nyugodt hajózással vezesse. Országának polgárai leszünk, ha emberségében is társai voltunk. Nem Krisztusnak kell a hajó, hanem a hajónak van szüksége Krisztusra. Az egyház hajója mennyei kormányos nélkül a világnak ilyen hatalmas hullámmása közben nem tudná elérni az égi kikötőt. — Mind-ezek, testvéreim, a lelki megértéshez tartoznak. — Most nézzük szép sorjában az eseményt. *„Beszállván pedig a hajócskába, átkеле a tengeren és az ő városába méne.”* Mindennek teremője, a világ ura, értünk szenvedett testében. Földi hazát keresett, zsidó állampolgár lett. Minden szülő teremője szülőt választott. Vonzotta a szeretetet, megindította a gyengédség, az emberi érzelem, hatott rá a megértő szív, szerette az üldözöttet, a félelemtől menekült, hatalom miatt földönfutót. *„És íme, hozának neki egy ágyban fekvő inaszakadtnak. Látván pedig Jézus azok hitét, mondá az inaszakadtnak: Bizzál, fiam! Megbocsáttatnak neked bűneid.”*

(9, 2.) Az inaszakadt hallja a nagy kegyet, de hallgat. Nem tud felelni, mert inkább testében akar meggyógyulni, nem pedig lelke javát keresni. Tehetetlen testének földi kinjait, úgy siratta, hogy elpusztult lelke örök büntetésére nem is gondolt. Kedvesebb volt neki a földi élet, mint a másvilág. Értethető, ha Krisztus nem veszi figyelembe a beteg hozzátartozóinak hitét. A beteg helytelen felfogására gondol és a többiek nagy hite ellenére előbb a lelkét gyógyítja meg. „Látván azok hitét.” Látjátok, testvéreim, az Isten nem veszi figyelembe az ostobák akarátát, nem figyel a tudatlanok hitére, nem kutatja a betegek elvakult vágyait. Mások hitét erősíti meg, csupán a kegyelemre bízza. Hiszen ha valami isteni akaratahoz tartozik, nem tagadja meg. Valóban, testvéreim, ha az orvos a beteg kívánságait megérdeklödi és tekintetbe veszi óhajait, nem éri el célját, mert bizony sokszor ellenkeznek az ő véleményével. Ezért van, hogy egyszer tüzes vasat, máskor keserű orvosságot alkalmaz és rendel, hogy egészségesen gondoljanak gondviselőjükrè, akiről beteg korukban könnyen megfélekeznek. Ha az ember eltűri a méltatlanságot, nem törődik a szidalommal, de ennek fejében életet, egészséget ad a betegnek, mennyivel inkább tesz így Krisztus. Isteni jóságában a bűn betegeit, esztelenségük jármában nyögőket, akaratauk ellenére is meg akarja menteni. Bárcsak látnánk, testvéreim, lelkünk minden inaszakadtságát. Bárcsak látnánk minden széppel megteremtett lelkünket, amint a bűn bilincseiben fek-

szik. Bárcsak világítana nekünk Krisztus. Meglátja naponta bunös akarátunkat. Üdvösséges orvosságot hoz nekünk és használatára ösztönöz bennünket, még ha nem is akarjuk. „Megbocsáttatnak neked bűneid.” Ezzel azt akarja mondani, hogy akit eddig embernek néztek, az Isten. A próféták erejével és jeleivel gyógyít (azok pedig általa és az ő erejével). Azonban az emberek gondolkodását felébreszti, mert bűnüket megbocsátani ember nem tud. Ez egyedül Istenhez tartozik. Ezen a véleményen voltak az irigy farizeusok is, mert „némelyek az írástudók közül mondák magukban: Ez káromkodik.” Ki is bocsáthatná meg a bűnüket, hacsak nem Isten. Te farizeus! Jól tudod, mégis tudatlan maradsz. Bevallod, mégis tagadod. Tanuskodsz melette, mégis ellene vallasz. Ha Isten bocsáthatja meg a bűnüket, miért nem Isten te előtted Krisztus? Pedig Ő az egész világ bűneit elvette kegyességében. „Íme, az Isten Báránya! íme, ki elveszi a világ bűnét.” (Ján. 1, 29.) Istenségének nagyobb jeleit is megismerheted, csak figyeld meg, mennyire tudja benső titkaidat. „És látván Jézus gondolataikat, mondá: Miért gondoltok gonoszat szívelekben? Mi könnyebb, mondani-e: Megbocsáttatnak neked bűneid; vagy azt mondani: Kelj föl és járj? Hogy pedig megtudjátok, hogy az emberfiának hatalma vagyon a földön a bűnök megbocsátására, akkor mondá az inaszakadtnak: Kelj föl, vedd ágyadat és menj házádba. És fölkele és hazaméne.” (9, 4—7.) A lelkek kutatója megelőzi a lélek gonosz

gondolatait és isteni hatalmát cselekedetével bizonyítja be: Összeforrasztja a tehetetlen test tagjait. Működésbe hozza az idegeket. Egybetartja a csontokat. Meggyógyítja a belső részeket. Megerősíti a tagokat, Megfuttatja az élő halottat, aki már lépni sem tudott. „Vedd ágyadat.” Másképpen: Hordd a hordozódat! Ezentúl mindent fordítva cselekedj: elesettséged tanuja meggyógyulásod záloga legyen. Fájdalmad ágya meggyógyításom tanúsága legyen. Ez a hatalmas teher bizonyítsa, hogy visszakaptad nagy erődet. „Menj házádba.” Krisztus hitével megerősödtél, ne maradj hát az álnok zsidók között.

18. Pünkösöd utáni 19. vasárnapra.¹

Ez a harmadik vád. Az első az volt, hogy megölték a prófétákat. A második: megölték a Fiút. Harmadszor, mikor megölték és a megölnék a menyegzőjére *meghívást kaptak még magától a megölttől, nem jelentek meg*. Kifogásokat találnak: ökröket, földet, feleséget. Azt hihetnénk, hogy önmagukban jóakarató mentségek. Ebből megtanulhatjuk, hogy bármilyen erős az akadály, a lelki okot mindennél többre kell becsülnünk. Minket is hív: nem tegnap óta, hanem már nagyon régen. „Mondjátok meg a hivatalosoknak.” „Hívják meg a hivatalosokat.” Ez még növeli a vádat.

Mikor kaptak meghívást? Az összes próféták által és Jézus által újra. Ő az Úrhoz küld mindenkit. „Öneki növekednie kell, nekem pedig kisebbednem.” (Ján. 3, 30.) Végül a Fiú is hívja őket. „Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik elfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én felüdítlek titeket.” (Mt. 3, 28.) „Ha valaki szomjazik, jöjjön énhozzám és igyék.” (Ján. 7, 37.) Nemcsak szavaival, de tetteivel is hívja őket. Mennybemenetele után Péter és az apostolok útján: „Mert

¹ Aranyzájú Szent János 69. beszéde Máté evangéliumához. P. G. 58, 648—652.

aki erőt adott Péternek a körülmetélés apostolságára, nekem is erőt adott a pogányok javára". (Gal. 2, 8.)

Mikor a Fiúra megharagudva, megölték, *szolgáival hívatta őket*. Mire kapnak meghívást? Munkára, szenvedésre, izzadásra? Egyáltalán nem, hanem szórakozásra. „Íme, elkészítettem ebédemet, tulkaim és hízlalt állataim le vannak ölve." (4.) Milyen bőséges lakoma! Micsoda vendégszeretet! Még ez sem hatotta meg őket. Minél inkább nagy-lelkű volt, annál konokabbak lettek. Nem az elfoglaltságuk tartotta vissza őket, hanem hanyagságból nem jöttek.

Miért említették kifogásnak a lakodal-mukat és az ökröket? Hát ezek kifogások? Egyáltalán nem! Ha lelkiekhez kapunk meghívást, semmiféle elfoglaltság nem akadályozhat meg bennünket. Azt hiszem, ezeket a kifogásokat is azért mondták, hogy nem-törődömségüket takargassák velük. Nemcsak az a szörnyű, hogy nem jöttek el. Sokkal rettenetesebb és felháborítóbb, hogy a hozzájuk küldött embereket kegyetlenül bántalmazták, gyalázták és megölték. Ez mindennél súlyosabb volt. Az előbbieket azért jöttek, hogy útra, lakomára hívják őket: elpusztultak. Később ismét szolgákat gyilkoltak, pedig azok is csak jót akartak velük. Mi ér fel ilyen örülettel? Pál is vádolja őket: „Kik megölték az Úr Jézust is és a prófétákat s minket üldöztek". (Thess. 2, 15.) Ne mond hassák, hogy Isten ellenük van, ezért álljunk félre és hallgassuk meg, mit mon-

danak a meghívók. Az Atya rendezi a menyegzőt és ő hív.

Mi történt ezután? Mivel nem akartak odamenni, hanem megölték a meghívókat, ezért *felégeti a városokat és katonáit előre-küldve, megöli őket*. Mindezekkel megjósolja, amik Vespasiánus és Titus alatt történtek. Felbőszítették az Atyát, miért nem hittek neki. Erre ő ellenük támadt. A szorongatások nem kezdődtek azonnal Krisztus feltámadása után, hanem csak negyven évvel később. Ezzel is ki akarta mutatni nagy türelmét. Akkor kínozták halálra Istvánt, akkor ölték meg Jakabot; akkor üldözték az apostolokat. Látnod az események gyorsaságát és igazságát? Mindezek Jánosnak és sok más Krisztus- és tanítványnak az életében történtek. Cselekedetének tanúi voltak és mindezeket már akkor hallották. Lásd meg a titokzatos gondviselést. Elültette a szőlőt; mindent megtett és megpróbált. Mikor megölték szolgálait, másokat küldött. Azok megölése után fiát küldte hozzájuk. És fia megölése után még lakodalomba hívja őket. Azok vonakodtak elmenni. Ismét más szolgálakat küld. Ezeket is megölték. Végül is kipusztítja őket: ezeket a gyógyíthatatlan betegeket. Nemcsak az elmúlt események bizonyították, hogy gyógyíthatatlanok, hanem az is, hogy akkor tették mindezeket, mikor bűnös nők és vámosok hittek benne. Így tehát nemcsak saját gonoszságuk miatt, hanem mások megigazulása miatt is bűnhődtek.

Ha valaki azt állítja, hogy nem akkor

kaptak meghívást a pogányok, mikor az apostolokat megkínozták és ezer szenvedéssel illették, azt feleljük, hogy a felfeszítés előtt és után nekik hirdették először az evangéliumot. Már akkor mondta a tanítványoknak: „Elmenvén tehát, tanítsatok minden népet”. (Mt. 28, 19.) Jézus már halála előtt mondta: Menjetek Izrael házának elveszett juhaihoz. Feltámadása után sem tiltotta meg, hanem meghagyta nekik, hogy tanítsák őket. Mert ha meg is hagyta tanítványainak, hogy tanítsanak minden népet, mégis mennybenemenetelekor azt adta parancsul, hogy először a zsidóknak hirdessék az evangéliumot. „Veszitek majd a reátok lejövő Szentléleknek az erejét és tanuim lesztek Jeruzsálemben és egész Judeában, Szamariában és a föld határáig.” (Ap. cs. 1, 8.) Pál pedig így szól: „Aki erőt adott Péternek a körülmetélés apostolságára, nekem is erőt adott a pogányok javára”. (Gal. 2, 8.) Az apostolok először a zsidók között széledtek el, majd hosszú időt töltve Jeruzsálemben, szétszórártak a pogányok közé, mert a zsidók kiüldözték őket. Lásd meg ebben az Úr bőkezűségét. „Akit csak találtok, hívjátok a menyegzőre.” (22, 9.) Mint már mondtam, először a zsidóknak és a pogányoknak hirdették az evangéliumot. Legtöbbet Judeában tartózkodtak. Mivel azonban állandóan ellenük fordultak a zsidók, hallgasd meg erről mit mond Pál: „Először nektek kellett hirdetnünk az Isten ígését, de mivel ti visszatartjátok, azt s nem tartjátok magatokat méltóknak az örök életre, íme a pogányok-

hoz fordulunk". (Ap. cs. 13, 46.) Ezért mondta ő is: „A menyegző ugyan kész, de a hivatalosak nem voltak méltók". (22, 8.) Tudta már azt előtte is. De hogy ne maradjon bennük szemérmetlen kifogásukra semmi alkalom, mégis hozzájuk jött először, és hozzájuk is küldte tanítványait. Így elhallgatatta őket, és minket is arra tanított, hogy minden ráncbízottat teljesítsünk, még ha látszólag nem is lenne ebből senkinek semmi haszna. Mivel tehát nem voltak méltók, azért azt mondta: „Menjetek ki tehát az útszéltre és akit csak találtok, hívjátok a menyegzőre". (22, 9.)

A szegényeket is, a kivetetteket is hívjátok. Hiszen sokszor mondotta: „Bizony, mondom nektek, hogy a vámosok és a parázna személyek megelőznek titeket az Isten országában". (Mt. 21, 31.) „Sokan lesznek pedig elsőkből utolsókká és utolsókból elsőkké." (Mt. 19, 30.) Azt bizonyítja mindezekkel, hogy jogosan cselekedett. Mindenekfelett az bántotta a zsidókat (még a város pusztulásánál is jobban búsította őket), hogy az ő helyükbe a pogányok kerültek. Az ő helyüket jobban is betöltötték. Ítéletével figyelmeztette őket, gonosz cselekedeteikre, hogy ne csak hűségükben reménykedjenek. A hitetleneket a hit elfogadására ösztönözte, a hívőket pedig helyes életfelfogásra. Az élet, minden cselekedetünk olyan, mint a ruha. A hivatás a kegyelem műve. Hát akkor miért fejezi ki magát olyan aggodalmasan? Mert a hivatás és a magasba-emelkedés a kegyelem műve. De megma-

radni a hivatásban, megőrizni a fehér ruhát, a hivatottak lelkiismeretén múlik. Nem érdemünk, hanem a kegyelem alapján kapjuk a hívást. Fel kell használnunk a kegyelmet és nem tehetjük tönkre gonoszságunknál az ilyen nagy megbecsülést. Nem kaptam anynyi kegyelmet, mint a zsidók. Még többet kaptál! Őket hosszú időn át készítette elő. Neked pedig — érdemetlenül — azonnal megadott mindent. Ezért mondja Pál: „A pogányok irgalmasságáért dicsőítik Istent”. (Róm. 15, 9.) Ami nekik jutott volna, te kaptad meg. Ezért vár nagy büntetés a lelkiismeretlenekre. Ahogyan ők vétkeztek a meghívás el nem fogadásakor, ugyanúgy te is, mert bűnös életre adtad magadat. Piszkos ruhában belépni, más szóval: halálos bűnnel meghalni, elég ok arra, hogy elnémüljünk.

Figyeld csak: ámbár így nyilvánvaló lett vétke, az Atya mégsem büntet előbb, míg maga a vádlott nem mondja el gondolatát. Mivel nem tud válaszolni, saját magát ítéli el és így igen nagy büntetésben részesül. Mikor sötétségről hallasz, ne hidd, hogy abban áll a büntetése, hogy csak sötét helyre kerül a bűnös. „Ott lészen sírás és fogak csikorgatása.” (13.) Ezzel a mérhetetlen fájdalommal akarja kifejezni.

Halljátok meg ti is, akik a szent titkok részesei vagytok és résztvesztek a menyegzőn, de lelketekre piszkos cselekedeteket öltöztettek. Halljátok meg: honnan kaptatok meghívást? Az út széléről! Mik vagytok? Lelki sánták és vakok. Ez sokkal súlyosabb.

mint a test belpoklossága. Becsüljétek a meghívó kegyességét. Senki se maradjon piszkos ruhájában, hanem mindegyik vegye fel a lélek ünnepi köntösét. Halljátok meg asszonyok! Halljátok meg emberek! Nem aranyszövésű ruha kell nekünk (ez a külsőt díszíti), hanem belső ruházatra van szükségünk. Míg a külső ruha rajtunk van, nehéz a belsőt felvenni. Nem lehet egyszerre egyformán gondozni a lelket is, a testet is. Nem lehet egyszerre szolgálni az ördögnek és ugyanakkor Krisztusra hallgatni. Vessük le tehát az ördög kemény zsarnokságát. Ha valaki feldíszítené házát, telerakná aranyos faliszőnyegekkel, de téged rongyokban hagyna benn üldögelni, nem tűrnéd közömbösen. Pedig — látod? — te most így teszel magaddal, mikor a lélek lakását, a testet ezerféle dísszel cicomázod, a lelket pedig rongyokban hagyod. Nem tudod, hogy a királyt jobban kell feldíszíteni, mint a várost? Ezért a várost vászonruhába kell öltöztetni, a királyt pedig bíborral és drágakövekkel kell feldíszíteni. Te is a testedet sokkal olcsóbb ruhába öltöztetsd, lelkedet azonban bíborral vedd körül. Koszorúzd meg. Ultesd magas, látható trónusra. Most épően fordítva cselekszel. A várost szépen felcifrázod, a lélekkirályt pedig rendetlen szenvedélyeid bilincseiben hagyod tehetetlenkedni.

Nem gondolsz rá, hogy menvegzőre, az Isten menvegzőjére kaptál meghívást? Nem gondolkodsz azon, hogyan kell belső termekbe belépni a meghívott léleknek? Dí

szes ízléssel, bojtos aranyba öltözötten. Ha akarod, megmutatom, *hogy kik vannak így öltözve*. Kiknek van menyegzős ruhájuk. Emlékezz vissza azokra a szentekre, akikről a minap beszéltem. Azok szőrruhában jártak, magányba vonultak. Ezeknek van igazi menyegzős ruhájuk! Ebből nyilvánvaló; ha bíborruhát akarsz nekik adni, nem fogadják el. Mint ahogy a király visszautasítja a koldus rongyát, ezek is irtóznak a bíbortól. Azért teszik ezt, mert jól ismerik saját ruhájuk szépségét. Azért nézik pókhálónak a bíbor öltözéket. Zsákruhájuk tanította őket erre. Abban magánál a királynál is fényesebbek és fenségesebbek. Ha kinyithatnád lelkük ajtaját és megláthatnád bensőjüket, rögtön a földre borulnál. Nem tudnád elviselni akkora szépség ragyogását, ruhájuk tündöklését, lelkiismeretük sugárzását. Például hozhatunk régi, nagy csodálatos férfiakat. De az érzéketlenebbeket a látható példák jobban megindítják, ezért bevezetlek benneteket azoknak a szenteknek a házacskáiba. — Nem bántotta őket semmi. Távol laktak e világ keserveitől, mintha az égbe telepedtek volna kunyhóikkal. Harcolnak az ördög ellen. Ezért kalibájukban meghúzódva elkerülik a várost, a nyilvánosságot, a családokat. A háborúskodónak nem szabad biztos lakásban ülnie, hanem ideiglenesen válassza lakóhelyét. Úgy lakják, hogy azonnal kész legyen mindenütt.

A szentek éppen a mi ellentételeink. Hiszen mi nem úgy lakunk, mint a katonai tá

borban, hanem úgy élünk, mint valami békés városban. Ki rak valaha is alapot a sáttortábornak? Ki épít benne házakat, mikor nemsokára úgyis ott akarja hagyni. Senki! Ha mégis akadna ilyen, árulóként megölnék. Ki vesz földet táborozás közben? Ki készülődik a földmunkákhoz? Nagyon valószínű, hogy senki. Katonák vagyunk és nem szatócsok. Miért aggódsz tehát ezért a helyért, melyet nemsokára úgyis itthagysz. Ha hazamentek, tegyetek így. Ezeket kötöm lelketekre. És ha égi hazánkba tértek és így cselekedtetek, ott már nem lesz gondotok. Ott a király mindent megtesz nektek. Itt elég, ha csak árkot ásunk, így biztosítjuk táborunkat. Építkezésre nincs szükségünk. Hallgasd meg, hogyan élnek a szekérlakó szittyák. Milyen életük van a vándorló népeknek. Úgy kell élniök a keresztényeknek is: Átvonulnak a városokon, harcolnak az ördöggel, kiszabadítják annak foglyait. Ott hagynak minden földi gondot. Ember, miért akarsz házat építeni, mikor ezzel még jobban lekötöd magadat. Miért halmozol fel kincseket? Miért uszítod magad ellen az ördögöt? Ha mindezt lehetetlennek tartod, menjünk el a szittyák sátraihoz, hogy példákban láthassuk a lehetőségét. Ezek kalibákat építenek és ha tovább kell vonulniok, úgy távoznak, mintha a katonák békében hagynák el táborukat. Talán még ennél is könnyebben.

Nagyobb öröm látni a pusztát, tele remetével, mint a katonákat a táborban, akik ott élnek sátraikban. Leszúrnak lándzsáikat.

Lándzsáik hegyéről sárga zászló lobog. Ércfejú emberdíszek sátruk körül. Pajzsuk dudorán ragyog a nap. Ércbe öltözöttek. Királyi dolguk van. Mindig vidámak. Jól élnek. Nem ilyen vidám a hely, amelyről most beszélek nektek. Ha kimegyünk a pusztába, és meglátjuk Krisztus katonáinak sátrait; nem látunk zászlókat, dárdahegyeket. Nem látjuk, amint a király sátrát aranyos ruhákkal díszítik. De aki már itt a földön sokat akar látni a mennyországból (valami csodás és újszerű látvány!), azt itt megkaphatja. Lakóhelyük semmivel sem értéktelenebb, mint az ég. Angyalok járnak hozzájuk és az angyalok ura is. Ha Ábrahámhoz elmentek, akinek felesége volt és gyermekeket nevelt, ezt azért tették, mert a pátriárka vendégszerető volt. Ha nagyobb erényességet látnak, ha embert látnak testből kiszabadultan, akik testükben is megvetik testüket, mennyivel szívesebben töltik ott idejüket. Mennyire jó a nekik megfelelő vidámság. A szerzetesek asztala minden fényűzésről mentes, tiszta. Nem esznek túlságosan zsírosat. Nincs a közelben kellemetlen füst. Nem szaladgálnak, lármáznak, zavarognak. Nem kiabálnak gyűlölettel. Kenyéren és vízen élnek. Amaz kemény munkájuk eredménye, ezt pedig tiszta forrásból merítik. Ha ünnepélyesebben akarnak enni, megteszi nekik a héjas gyümölcs is. Nagyobb gyönyörűségük van, mintha királyi asztalnál ültek volna. Nincs közöttük félelem és remegés. Nem zavar az államhivatal. Nem bosszant feleség. Nem mérgesíti őket gyermek. Nem

tör ki szertelen nevetés. Nem férkőzik közéjük a hízelgők sokasága. Semmi sincs terhükre. Olyan az asztaluk, mintha angyalok ülnének ott. Fekhelyük széna. Így tett Krisztus is, mikor a pusztában megvendégelte a tömeget. Sokan még csak tető alá sem vonulnak. Tetőjük az ég. Lámpafényük a hold. Nem kell nekik olaj, sem szolga. Megfelel nekik ez a világítás is.

19. Pünkösds utáni 20. vasárnapra.¹

A mai evangélium, folytatása a tegnapi-nak. (Szent Ágoston előző nap a szamaritanus nőről beszélt.) Ezt szeretném elétek tárni. Nem nehéz az értelme, de szép gondolatokat ébreszt. Csodálatot és dicséretet kelt bennünk. Ezt az evangéliumi szakaszt inkább megszívleléssel emlegessük, mint-hogy nehézségeit elemeznénk.

„Két nap mulva pedig eltávozáék onnét és Galileába méne.” Eddig Szamariában volt, most Galileába ment, ahol nevelkedett. Majd hozzáteszi az evangélista: „Jézus ugyan maga volt rá tanu, hogy prófétának saját hazájában nincs becsülete”. (44.) Nem azért ment el Szamariából, mintha ott nem lett volna becsülete: nem az volt a hazája. Mivel olyan gyorsan ott hagyta ezt a tartományt és nevelkedési helyére ment, vajjon, hogyan tapasztalhatta, hogy prófétának nincs becsülete a saját hazájában? Azt lehetnénk, hogy inkább azzal bizonyította volna ezt a gondolatot, ha sietve elhagyja Galileát és Szamariába távozik. Irányuljon tehát kedves figyelmetek erre a nagy titokra, vajjon Isten sugallatával és kegyel-

¹ Szent Ágoston magyarázata Szent János evangéliumához 16, 3—7. P. L. 35, 1523—1527.

mével mit mondok. A kérdést elétek tártam, most keressétek a megoldást. De előbb ismételjük meg a kérdést, hogy eljuthassunk az áhított megoldáshoz. Izgat bennünket, miért mondta az evangélista: „Jézus maga volt rá tanu, hogy prófétának a saját hazájában nincs becsülete”. Ebben a kíváncsiságban fejtegetjük a fentebbi szavakat, hogy megtaláljuk, mit is akart ezzel mondani az evangélista. Tehát azt mondja, hogy két nap múlva távozott Szamariából Galileába. Ezért mondtad tehát, te evangélista, hogy nincs becsülete a prófétának saját hazájában, mert Jézus két nap alatt visszasietett oda? Nekem inkább az a gondolat lenne megfelelőbb, hogy Jézus nem sietett volna vissza hazájába, ha ott nem lett volna becsülete.

Ha nem is csalódom, hogy ez az igazság, mégis tévedhetek, mert az evangélista jobban tudta, miért írta ezt. Nálam jobban látta az igazságot, hiszen ő az Úr szíve forrásából merítette. János evangélista írja ezeket. Ő pedig az összes apostolok közül egyedül pihent Krisztus szívéen. Az Úr mindnyájukat szerette, de őt legkülönöbben. Ő tévedne tehát és nekem lenne igazam? Ha alázattal gondolkozom, odaadással figyelek szavaira, vajjon miket mondott. Szeretnék méltónak bizonyulni arra, hogy megérezzen, mit érzett ő.

Testvéreim, minden előítélet nélkül fogadjátok el véleményemet. Lehet, hogy nektek jobb gondolatotok támad. Hiszen mindnyájunknak egy tanítómestere van, mert ugyanabba az iskolába járunk. Véleményem

tehát a következő: (Ügyeljetek rá, hogy igaz-e vagy megközelíti-e az igazságot). Szamariában két napig volt és hittek benne a szamaritánusok. Galileában mennyi ideig volt, mégsem hittek benne az otthoniak. Gondoljatok vissza, újítsátok fel emlékezetetekben a tegnapi szentolvasmányt és beszédemet. Szamariában először egy asszonnyal beszélgetett a nagy titokról. Mikor látták és hallottak a szamariaiak, hittek benne az asszony szavai miatt. De erősebben hittek benne a saját szavai miatt. Az van a szentírásban: Többen hittek benne.

E két nap elteltével a galileai Kánába ment és ott a vizet borrrá változtatta. Midőn e csodáját művelte, János szerint „hivének őbenne tanítványai”. (Ján. 2, 11.) Biztosan tele volt a ház jókedvű mulatozókkal. Ekkor a csodát művelt, mégsem hittek benne, csak a tanítványai. Ezt a galileai városkát ismét meglátogatta. *„Volt Kafarnaumban egy királyi ember, kinek fia beteg vala. Midőn ez meghallotta, hogy Jézus Judeából Galileába érkezett, hozzáméne és kéré őt, hogy jöjjön le és gyógyítsa meg fiát, mert már halálán van.”* (46—47.) Szeretnétek tőlem hallani, hogy ez az ember hitt-e benne. Kérdezzétek meg az urat, mi a véleménye róla. A királyi ember kérésére ugyanis így válaszolt: „Hacsak jeleket és csodákat nem látok, nem hisztek”. (48.) Nyíltan kimondja véleményét neki. Nem tudni: erős hitű volt, vagy lagymatag vagy egyáltalán hitetlen. Fia egészsége érdekében szeretné megtudni, hogy milyen az a Krisztus, ki az a Krisztus,

mit tud cselekedni. Halottuk az esedező szavakat, de nem láttuk, hogy hitetlen-e. De az tudtunkra adja, aki hallotta a szavakat és beelát a szívekbe. Végül az evangélista is rávilágít elbeszélésében, hogy előtte nem hitt a királyi ember, mikor házába szeretie volna hívni az Urat, hogy gyógyítsa meg fiát. Azt mondja János, hogy mikor az alya megbizonyosodott, hogy fia a Krisztustól mondott órában gyógyult meg: „És hitt ő és egész háza.” (53.) Ha tehát azért hitt egész házával, mert hírül kapta fiának meggyógyulását és összehasonlította az időt az előre megmondott órával: ebből következik, hogy kérésekor még nem hitt.

A szamaritánusok semmi jelet sem vártak. Pusztán szavainak hittek. Ezek a polgárok pedig mennyiszer hallhatták, mégis „hacsak jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek”. És ekkora csoda láttára csak ő hitt és háza népe. Szavaira több szamaritánus hitt. Ekkora csoda megtörténtére csak az a ház hitt benne, ahol a csodát művelte. Mít köt tehát lelkünkre az Úr? Akkor Galilea volt az ő hazája, mert ott nevelkedett. Készítsünk most mi hazát a mi Urunk Jézus Krisztus számára. Nincs neki a földön hazája, csak teste szerint, mert azt e földön kapta. Lám a hazájában nincs becsülete. Nézd meg a zsidókat. Figyeld meg mennyire szétszóródtak az egész világon. Kiszakadtak gyökerükből. Nézd a letört, leszakadt, szétszórt ágakat. „Ha egyik, másik ág le is törött, és te vadolajfa létedre beojtattál közéjük s így részesese lettél az olajfa gyökerének és dús

nedvének, ne kérkedjél az ágak ellenében.” (Róm. 11, 17.) A zsidók tömege azt mondja: akinek meghódoltak, akit imádtak, a mi testvérünk. Erre mi a szentírással felelünk: A prófétának nincs becsülete hazájában. Ott volt földjünkön Jézus Krisztus, csodákat művelt: vakokat gyógyított, süketeket hallókká tett, némákat beszédessé, inaszakadtakat egészségesse, a tengeren járt, a hullánoknak és a szeleknek parancsolt, halottakat támasztott. Ekkora jeleket láttak a zsidók, mégis csak kevesen hittek benne.

Az Isten népéhez beszélek: olyan sokat hiszünk, pedig milyen csodákat láttunk? Ami akkor történt, most is mély értelemmel megismétlődik. A zsidók a galileaiakhoz hasonlítottak, mi pedig a szamaritánusokhoz. Hallgatjuk az evangéliumot, együttérzünk tanításaival. Az evangéliumon át Krisztusban hiszünk. Nem láttunk csodát, nem is kívánunk. Mégis egyik a tizenkettő közül zsidó volt, az Úr nemzetségéből. Tamás az, aki ujjait az Úr sebeibe akarta dugni. Azt mondta az Úr a királyi embernek: „Hacsak jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek”. Tamásnak pedig így szól: Mert láttál, hittél. Galileába jött Szamaria után, ahol szavának hittek, ahol semmi csodát nem művelt. Azokat el merte bocsátani hitükben megszilárdultan, mert isteni jelenlétével mindig köztük maradt. Az Úr így szólt Tamáshoz: „Tedd ide ujjadat és nézd kezeimet; és nyujtsd ki kezedet és tett az én oldalamba és ne légy hitetlen, hanem hívő”. (Ján. 20, 27.) Erre ő, sebeinek megérintése után, így kiált fel: „Én

Uram és én Istenem!" (28.) Megfeddi az Úr: „Mivelhogy láttál engem, Tamás, hittél". (29.) Mert a prófétának saját hazájában nincs becsülete. Mivel pedig ennek a prófétának idegenek között volt becsülete, mi következik ebből? „Boldogok, akik nem láttak és hittek." (U. o.) Mi is benn szereplünk szavaiban. Amit előbb megdicsért, hennünk is méltónak tartotta megvalósítani. Látták, akik megfeszítették, és kevesen hittek benne. Mi nem láttuk, nem érintettük meg. Mi hallottuk és hittünk benne. Legyen meg bennünk, teljesüljön bennünk az a boldogság, amit megígért. Itt a földön is szeretnénk, mert az ő hazájánál előnyben vagyunk, a másvilágon is, mert a letört ág helyébe oltódtunk be.

Kifejezte már, *hogy az ágot le akarja törni és vadolajját akar beojtani*, mikor a százados hitén megindult. „Uram, nem vagyok méltó, hogy hailékomba jöjj, hanem csak egy szóval mondjad, és meggyógyul az én szolgám. Mert hisz én is hatalom alatt álló ember vagyok, katonák lévén alattam, s ha mondom ennek: Menj, ő megyen: És a másiknak: Jöszte, ő jön, és a szolgámnak: Tedd ezt, és teszi." Odafordult követőihez, mondván: „Bizony mondom nektek, nem találtam ekkora hitet Izraelben". (Mt. 8, 8—10.) Miért nem talált ekkora hitet Izraelben? Mert a prófétának nincs becsülete saját hazájában. Nem mondhatta volna az Úr a századosnak, amit ennek a királyi embernek mondott: Meni, a te fiad él? Figyeliétek meg a különbséget: a királyi ember házába szerette

volna fogadni az Urat, a százados erre méltatlannak tartotta magát. Ennek azt mondta Jézus: „Megyek és meggyógyítom őt. (Mt. 8, 7.) A másiknak pedig: „Menj el, a te fiad él”. (Ján. 4, 50.) Annak megígéri jelenlétét, ezt szavával gyógyítja meg. Az kérte megjelenését, emez méltatlannak tartotta magát. Amannál teljesítette merészségét emennek megjutalmazta alázatosságát. Ha emennek mondta volna: Menj el, a te fiad él, egyáltalán nem akadnék fenn rajta. Mintha így folytatná: Jelenléteimet akarod a házadban, de tudok és szavammal is hatalmat gyakorolni. Necsak a jelekben higgy. Ez az idegen százados hitt bennem, hogy szavamnak is van ereje. Mielőtt megtettem volna, hitt nekem, ti pedig, hacsak jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek.

Ha tehát így van, szakadjanak le a büszke ágak és oltasson be a szerény vadolajfa. Maradjon meg ugyan a gyökérzet: amazokat kivágjuk, emezeket befogadjuk. Hol marad meg a gyökérzet? A prófétákban. Krisztus hazája a zsidó nép, mert közülük származott teste szerint. De ennek a fának gyökérzete Ábrahám, Izsák, Jákob és a szent próféták. És hol vannak ők? Istenben nyugosznak nagy dicsőségben. Lázár is ott nyugszik: „Meghala a koldus és az anyalok Ábrahám kebelébe vivék, meghala pedig a gazda is, és eltemettették a pokolban. Fölemelvén pedig szemeit, midőn a kínok közt volt, meglátá Ábrahámot messziről, és Lázárt az ő kebelén”. (Lk. 16. 22, 23.) Tehát

a gyökérzet megmarad, a gyökérzetet dícsérjük, de a büszke ágak leszakadtak és rászolgáltak az elszáradásra. A vadolajfa azok helyébe került.

Hallgasd meg tehát, hogyan szakadtak le a természetes ágak, és *miként ojtódott be a vadolajfa*. Azt hiszem, hogy a *százados példájából jól megtudhatjuk*. Ezért gondoltam jónak, ha összehasonlítom a királyi emberrel. „Bizony mondom nektek, nem találtam ekkora hitet Izraelben. Mondom pedig nektek, hogy sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról.” (Mt. 8, 11.) A vadolajfa milyen szélesen elterjedt a földön. Ez a föld keserű erdő volt, de ilyen alázatosság miatt: Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, — majd sokan jönnek napkeletről és napnyugatról. Ha jönnek, mi van velük? Ha jönnek, már lenyesték az erdőt. Be kell őket oitani, hogy el ne száradjanak. Azt mondja a Szentírás: „Letelepdednek Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal”. (8, 12.) Milyen lakomához? Talán valami mulató vendégségbe, nem pedig az örök életbe? Utána rögtön megmondja, hogy hol. „A mennyei országában”. És mi lesz Ábrahám nemzetségével? És mi lesz azokkal az ágakkal, amelyekkel tele volt a fa? Azért nyesték le őket, hogy ezek beoitassanak. „Az ország fiai pedig majd kivettetnek a külső sötétségre.” (12.)

Van nálunk becsülete a prófétának, ha nem volt a saját hazájában. Nem volt becsülete ott, ahol született. Legyen tehát ott, amelyet ő alapított. Ebben benne van min-

dennek a teremője, benne van szolga képében. Azt az államot, melyben született, Siont, magát a zsidó nemzetet, Jeruzsálemet, ő alapította, az Isten Igéje, mikor atyjánál volt. „Mindenek ő általa lettek és nála nélkül semmi sem lett, ami lett.” (Ján. 1, 2.) Az az ember tehát, akiről ma hallottunk, Jézus Krisztus. Róla olvassuk: „Hiszen egy az Isten, s egy a közvetítő is az Isten és az emberek között”. (Tim. 1, 2. 5.) Már a zsol-tárban is anyjának nevezi Siont. A közben-járó vajjon miért teszi ezt? Mert onnan kapta testét. Onnan származott Mária is, akinek méhében vette fel a szolga alakiát. Benne tartotta méltónak a legalázatosabb alakban megjelenni. Siont anyjának nevezi és az az ember, aki ezt így mondja, benne lett emberré. Istensége öröktől van, csak emberi alakiát kapta benne. Ugyanaz, aki benne legalázatosabban lett emberré, Teremtőként alkotta Máriát. „Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige. Mindenek Ő általa lettek.” (Ján. 1. 1. 3.)

Mivel tehát valóban ő alapította ezt a hazát, legyen benne dicsősége. Kiűzte az a haza, amelyben született, fogadja be az a haza, amelyet újra megalkotott.

20. Pünkösöd utáni 21. vasárnapra.¹

„Hasonlít a mennyek országa egy király-emberhez, aki számot akar vetni szolgálival. És mikor elkezdte a számvetést, eléje vivének egyet, ki neki tízezer talentummal tartozott. Mivel pedig nem volt miből megfizetnie, parancsolá ura, hogy adják el őt és feleségét, gyermekeit és minden vagyonát és úgy fizessen.” (23—25.) Mikor pedig irgalmat nyert, így folytatja: *„Kimenvén pedig ez a szolga, találkozik egyik szolgatársával, ki neki száz dénárral tartozott és megragadván fojtogatá őt”.* (28.) Mindezzel megharagítá urát, aki újra börtönbe vettette, hogy mindent megfizessen. Látod, milyen különbség van az Isten és az emberek elleni véték között. Amilyen különbség van a tízezer talentum és a száz dénár között. Sőt még sokkal több! A személyek közti különbségből és a bűnök számából is következik ez.

Az emberek szeme láttára nem merjük megtenni a rosszat, vonakodunk vétkezni. *Az Isten naponta lát bennünket, mégsem szégyenkezünk.* Mindent merészen megteszünk és kimondunk. Nemcsak e miatt, de Isten jósága és a mi megbecsülésünk miatt

¹ Aranyhajó Szent János 61. beszéde Szent Máté evangéliumához. P. G. 58. 589—596.

(ezt mindig élvezzük) még súlyosabb lesz a bűn. Ha meg akarjátok tanulni, hogy keletkezik a tízezer talentumnyi vagy még ennél sokkal több véték Isten ellen, igyekszem rövidesen kifejtani. Félek, hogy a rosszban tespedőket és az állandó bűnözőket nagyobb lelkiismeretlenségre tanítom, a szerényebbeket pedig kétségbeesésbe viszem. Nem szeretném, ha felkiáltanának: „Így hát ki üdvözülhet?” (Mk. 10, 26.) Mégis hozzákezek, hogy a figyelmes hallgatókat biztosabbakká és nyugodtabbakká tehessem. Az érzéketlenek és a gyógyíthatatlan betegek e beszédem hatására nem tángítanak lelkiismeretlen és gonosz szokásaiktól. Ha pedig e beszéd utáni nemtörődömségükre nagyobb okot találnak, nem beszédemnek tulajdonítható, hanem saját ostoba érzéketlenségüknek. Az elhangzó gondolatok a figyelmes hallgatókat visszatartják és megszelidítik. A szerényebbek, ha meglátják a bűn súlyát, a bűnbánat erejét is megtapasztalják, és mésoiobban gyakorolják. E miatt kell szólnom. Elmondom és felsorolom, melyeket követünk el Isten, melveket az emberek ellen. Nem az egyéni, hanem a közös bűnöket sorolom fel. Egyéni bűnét kiki lelkiismerete szerint adia hozzá. Úgy járok el, hogy előbb elmondom Isten ióságát.

Melyek Isten jótéteményei? A semmiből teremtett minket. Miattunk teremtette a látható világot: az eget, a tengert, a földet, a levegőt. Mindazt, ami ezekben él: állatokat, növényeket, minden csirát. A rengeteg sok teremtményt röviden vegyük sorra: Élő lelket az egész földön csak nekünk emberek-

nek adott. Paradicsomot teremtett. Segítőt adott. Minden teremtményt szolgálul rendelt. Dicsőséggel, megbecsüléssel tüntetett ki. Mindezek után a teremtetője iránt hálátlan embert még nagyobb ajándékkal látta el.

(A különböző bűnösökről beszél, majd így folytatja:) Ha akarjátok, hagyjuk ezeket. Térjünk át másokra, akik méltóbbaknak bizonyulnak. Kik ezek? Akik földet szereznek és ebből élnek meg. Van-e nyomorultabb állapot az övükénél? Ha megvizsgáljuk, milyen nyomorult és szerencsétlen sorsuk van, a barbárokat is különbnek tartjuk náluk. Nyomorognak. Egész életükben fáradnak. Állandó, súlyos adó alatt nyögnek. Nehéz szolgálatot kell teljesíteniök. Szamárnak, vagy öszvérnek való munkát végeznek. Lélekzethez sem jutnak. Akár jó földjük van, akár rossz, mindenhogyan megszenvednek érte. Nincs kíméletük. Van ennél nyomorultabb helyzet? Egész télen át fáradnak. A hideg, az eső, az álmatlanság tönkre teszi őket. Üres az erszényük. Folyton tartoznak. Állandóan félnek az éhségtől, a bírósági elhurcoltatástól, a kínzástól és a rájuk eső nehéz közszolgálatától. El lehet mondani, a kereskedelem fajtáit, melyekben ők szerepelnek; a szatócs üzleteket, melyeket ők vezetnek? Az ő verejtékes munkájukra telnek meg a szőlőprések. Alig vihetnek valamicskét haza. Az egész termést elviszik tőlük. Pár garast dobna nekik oda ennyi fáradságukért. Mindig új uzoratorvényt találnak ki számukra. Még a pogányok törvényei sincsenek ennyire embertelenek. Sok kegyetlenséggel teli szer-

zódéseket kötnek velük. Nem századrészt, hanem mindenüknek felét kényszerülnek odaadni. Mindezt olyan szegény embertől követelik, aki nős, családja van és keserves munkájával tölti meg csűrét, pincéjét. De minderre nem gondolnak. Gondolkodjunk a próféta szavain: „Álmélgodjál ég és borzadj meg föld”. Micsoda állativá sülyyedt az emberi nem.

Elmondom ezeket, de nem akarom támadni az iparosokat, a földműveseket, a falut, hanem saját magunkat. Kornéliusz százados volt, Pál pedig takács. Beszédei után szakmájában dolgozott. Dávid király volt. Jóbnak nagy birtoka, rengeteg jövedelme volt. Egyiket sem akadályozta meg, hogy az erény útján járjon. Mindennek meggondolása és a tízezer talentum elképzelése ösztönözzön arra, hogy *embertársunknak elenaedjűk elenyésző kis adósságát*. Számot kell adnunk a ránbizottakról és nem tudunk mindenről beszámolni, hogy mi mindent tettünk. Ezért Isten könnyű módot adott nekünk, hogy jól leszámolhassunk. A rossz elfeleltésére gondolok. Hallgassuk tovább a példabeszédet, hogy jól megérthessük. „Eléje vivének egyet, ki neki tízezer talentummal tartozott. Mivel pedig nem volt miből megfizetnie, parancsolá az ura, hogy adják el őt és feleségét, gyermekeit.” (24, 25.) Mondd meg: miért mindezt? Nem kegyetlenségből, nem embertelenségből, pedig ez a büntetés is újra őt sújtja, hiszen rabszolga lett a felesége. Igen nagy gondoskodás az oka tettének. Ezzel a fenyegetéssel észre akarta téríteni a szolgát.

hogy könyörgésre vegye rá el nem adatásaért. Ha a tartozás miatt tette volna, nem irgalmazott volna a szolga könyörgésére. Nem kegyelmezett volna meg.

Miért nem engedte el számonkérés előtt az adósságot? Hogy figyelmeztesse, mekkora adósságtól szabadult meg. Ennek láttán ő is irgalmasabb legyen szolgatársával. Ha meggondolta hatalmas adósságát és az elengedés nagy mértékét, mégis ilyen kegyetlenül bánt szolgatársával, milyen szívtelen lett volna, ha nem kap ilyen józanító orvosságot. Mit tett a szolga? „Légy türelemmel irántam és mindent megfizetek neked. Könyörülvén tehát az úr ama szolgán, elbocsátá őt és az adósságot elengedé neki.” (26, 27.) Látod ismét nagy jóságát? A szolga csak haladékok és elnézést kért, ő a kérésnél többet adott. Kegyelmet gyakorolt, elengedte minden adósságát. Már eleve el akarta engedni, de nem saját magától, hanem a szolga könyörgésére, hogy ne érdemetlenül távozzék. Kinyilvánul a feleletből a bocsánat oka, hogy az úrtól eredt az egész, mégha leborulva könyörgött is a szolga. „Könyörülvén” tehát, úgy küldte el. Ezzel azt akarta elérni, hogy legalább látszólag a szolga is tegyen valamit. Így nem szégyenkezik. Ebből okulva irgalmas legyen szolgatársával. Eddig még jó és kedves volt a szolga. Hiszen bevallotta, megígérte, hogy kifizeti adósságát. Leborult, könyörgött. Elismerté vétkeit. Rádöbbsent hatalmas adósságára. Azonnal kijött — nem később —, hanem azonnal; még egészen új volt az irgalmas cselekedet, máris gonosz-

ságra használta fel az ajándékot és a szabadságot. „Találkozik egyik szolgatársával, ki neki száz dénárral tartozott; és megragadván, fojtogatá őt, mondván: Add meg, amivel tartozol.” (28.)

Látod az úr irgalmát? Látod a szolga kegyetlenségét? *Halljátok meg, kik pénz miatt ilyent teszte!* Ha a bűn miatt nem szabad ilyent tenni, még kevésbbé pénzért. „Légy türelemmel irántam és mindent megfizetek neked.” (25.) Még a szavakat sem becsülte meg, pedig ezekkel menekült meg. E szavakra tízezer talentumtól szabadult meg. Nem ismeri meg a kikötőt, pedig abban menekült meg a hajótöréstől. Könörgésének módja sem emlékeztette ura kegyes irgalmára. Mindent elvetett magától kapzsiságból és kegyetlenségből és adósára visszaemlékezés miatt. Állatian kegyetlen volt. Fojtogatta szolgatársát. Mit csinálsz ember? Magadat csapod be. Nem látod, hogy a kardot magad ellen fordítod? A megbocsátást és az ajándékot visszautasítod? Nem gondolt ezekre, nem is emlékezett saját állapotára, nem is engedett el semmit. Pedig nem volt egyforma a könyörgés oka. Ő tízezer talentum miatt, az pedig száz dénárért könyörgött. Ő az urához, ez pedig szolgatársához esedezett. Ő teljes irgalmat nyert, ez pedig csak halasztást kért. „De amaz nem engedett, hanem ment és tömlöcbe veté őt, míg csak meg nem fizeti adósságát. Látván pedig szolgatársai a történeteket igen megszorodának és urukhoz menének, elbeszélik neki mind, ami történt.” Sem az embereknek, sem az

Istennek nem tetszett. Azok is együtt szomorkodtak, akiknek nem volt semmi adósságuk.

Mit mondott az úr? „Gonosz szolgál minden adósságot elengedtem neked, mivelhogy kértél engem; nem kellett volna-e tehát neked is könyörölnöd szolgatársadon, mint ahogy én is könyörültem rajtad?” (32, 33.) Nézd csak ismét az úr kegyességét! Ítélték, de menti magát, hogy visszavonta ajánlódát. Nem ő tette, hanem aki kapta. Ezért mondja: „Minden adósságodat elengedtem neked, mivelhogy kértél engem; nem kellett volna-e tehát neked is könyörölnöd szolgatársadon?” (32, 33.) Még ha nehezedre esett is volna, a jutalomra kellett volna gondolnod: a történetekre és a jövőre. Ha gyűlöletes is a parancs, az ellenszolgáltatásra kell gondolnod. Nem az Úr bosszantott téged, hanem te haragítottad meg őt, de egyszerű könyörgéssel kiengesztelted. Ha azt hiszed, hogy nagyon terhes a megbántó barátjának lenni, gondolj arra, hogy sokkal súlyosabb a pokolba zuhanni. Ha ezeket összehasonlítod, rájössz, hogy az sokkal könnyebb. Mikor tízezer talentummal tartozott, Isten nem tartotta gonosznak, nem bánt vele keményen, hanem irgalmasan. Csak mikor a szolgatárssal való kegyetlen bánásmódot látta, akkor szólt így: „Gonosz szolgál!”

Halljátok meg zsugoriak, nektek szól ez. Halljátok meg irgalmatlanok és kemény szívűek! Nem másokkal vagytok kegyetlenek, hanem saját magatokkal. Hogyha a sérelmeket akarod felidézni magadban, gondolj

arra, hogy magad és mások ellen idézed ezt fel. Saját bűneidet hánytorgatod, nem a másét. Te bármit teszel, mint ember teszed — és ebben az életben —; Isten azonban nem így, hanem nagyobb és örök büntetéssel sujt a másvilágon. „Átadá őt a poroszlóknak, mígcsak meg nem fizeti minden adósságát.” (34.) Másszóval: örökre. Hiszen sosem tudja visszaadni. Mivel az Úr irgalma nem hatott rád, és nem lettél jobb, az marad hátra, hogy a büntetésből kimenekülj. Ám bár a kegyelem ajándéka nem a lelki állapottól függ, de olyan ereje van a gonoszsnak, hogy még ezt a törvényt is közömbösíti. Van-e súlyosabb, mint a sérelmeinkre visszagondolás, mely még a nagy és sok ajándékot is visszaűzi. Nem közömbösen, hanem haragosan adta át a kínzóknak. Mikor azt parancsolta, hogy adják el, akkor nem volt harag szavaiban. Nem is tette meg. Kiváló alkalom volt ez kegyessége gyakorlására. Ez az ítélet azonban méltatlankodásból, jogos bosszúból fakad. „Így fog cselekedni mennyei Atyám is veletek, ha meg nem bocsáttok, kiki az ő atyjafiának, szíveitekből.” (35.) Nem azt mondja: Atyátok; hanem Atyám. Nem méltó az ilyen gonosz, hogy Istent atyjának nevezze.

Kettőt kért tehát tőlünk: *büntessük meg saját magunkat és bocsássunk meg másoknak.* Az elsőt a második miatt: hogy könnyebb legyen az előbbi. Aki ugyanis jobban vigyáz magára, megbocsátóbb lesz szolgáltatásának. Necsak szavunkkal, hanem szívünkkel is bocsássunk meg. Ne irányítsuk

a kardot saját magunk ellen azzal, hogy folyton sérelmeinket hánytorgatjuk. Mi bántott meg annyira, amennyire te okozol fájdalmat, ha folyton haragra gondolsz? Ezzel magadra vonod az Isten büntető haragját. Ha józanul és gondolkodva élsz, a másíknak a fejére háramlik a baj. Ő szenvedí a csapást. Ha azonban neheztelsz és dölýfös-ködsz, saját magadnak ártasz. Nem ő lesz az oka, hanem te magad. Ne mondd tehát: elnyomott engem, rágalmazott, ezer bajt okozott. Ha így beszélnél, anrál jobban bizonyítanád, hogy ő a jótevő. Hiszen alkalmat adott, hogy bűneidtől megszabadulj. Minél inkább megsértett, annál jobban alkalmat ad bűneid kiirtására. Ha igazán akarjuk, senki sem sérthet meg bennünket. Tulajdonképen ellenségeink a legnagyobb jótevőink.

Mit mondjak még az emberekről? Mondjam, hogy gonoszabb lehet az ördögnél? De ugyancsak az ördög megdicsőülésünk nagy oka is lehet. Jó példa rá Jób. Ha dicsőséges koronánkhoz alkalmat ad, miért fél tőle az ember mint ellenségtől? Figyeld meg, mennyi hasznod van abból, ha szelíden tűröd ellenséged sértéseit. *Először* is — ez a legnagyobb — bűneidtől megszabadulsz. *Másodszor*: kitartást és türelmet nyersz. *Harmadszor* pedig szelíd és jószágos leszel. Ha nem tudsz haragudni az ellened vétőkre, sokkal jobban szereted barátaidat is. *Negyedszer*: sosem haragszunk, így ekkora jót alig tudunk mással elérni. Ha nem haragszol, nem is bosszankodol. Nem emészted

magadat hiábavalósággal és tépelődéssel. Ez világos! Aki nem tud gyűlölni, nem is tud bánkódni és gyönyörben, ezer jóban él. Magunkon állunk bosszút, ha gyűlölünk. Ugyanúgy magunk jótevői vagyunk, ha szeretünk. Ezenfelül megbecsülnek ellenségeid is, még ha ördögök lennének is. Tovább megyek: és azt mondom: nem is lesz ellenséged, ha ilyen vagy. Ami a legnagyobb és legfontosabb, kiérdemled Isten irgalmát. Ha hibáztál is, könnyen megbocsát. Ha Isten útján jársz, nagyobb szabadságot nyersz nála. Azt kell tehát elérnünk, hogy senkit sem gyűlöljünk; így Isten is szeret bennünket. Még ha tízezer talentom adósságunk lenne is, megbocsát és irgalmaz. Megszomorított? Légy türelemmel, ne haragudj rá. Sírj és bánkódj, ne fordulj el tőle. Gondolj a kereszten függő Krisztusra. Saját maga miatt örült, a két latrot megsajnálta. Nekünk is így kell éreznünk. Minél inkább megsértettek, annál jobban meg kell siralnunk a megbántóinkat. Sok jó származik nekünk ebből. Nyíltan történt a sértés és a bántalom? Nyílt legyen a megszégyenülés, a megalázás. Ezer vádlódnak felnyitotta a száját. Jutalomkoronát fon a számodra. Türelmével sok hírvivőjét gyűjti össze. Ha jót tettél, megbántad? Ha rágalmaznak, örülj; ha te teszed, búsulj. Istenhez leszel hasonló: „Ki napját fölkelti jókra és gonoszokra”. (Mt. 3, 45.) Ha Isten utánzása erődön felülinek látszik (ámbár gondos embernek nem lesz nehézsége), odavisszük Józsefhez, ha ez talán megfelelőbb lesz. A te szol-

gaságod sokat szenvedett, sok jót tett testvéreivel.

Jer oda Mózeshez, aki a zsidóknak annyi cselszövése után, értük imádkozott. Menjünk a boldog Pálhoz, aki el sem tudja sorolni, mennyit szenvedett, megis így ír: „Hiszen azt kívánnám, hogy magam legyenek átkozottként távol Krisztustól testvéreimért”. (Rom. 9, 3.) Legyen példánk István, aki megkövezése közben könyörgött, hogy Isten ezt a cselekedetet ne tudja be nekik bűnül. Mindezek meggondolásával vedd ki magadból a haragot, hogy Isten nekünk is megbocsásson mindent. Legyen ez a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelme és kegyessége által. Legyen dicsőség, hatalom, tisztelet vele együtt az Atyának és a Szentléleknek, most és mindörökon örökké. Amen.

21. Pünkösöd utáni 22. vasárnapra.¹

„Aztán elmenvén a farizeusok, tanácsot tartának, hogy megfogják őt beszédében.” Mikor történt ez? Amikor legjobban magunkba kellett volna szállniok, csodálniok kellett volna irgalmasságát, rettegniök kellett volna jövőjük miatt és az elmúlt események miatt, ezután hinniök kellett volna. Hiszen elhangzott szavai tettekben szólaltak meg. Hiszen a vámosok és rosszhírű nők hittek. A prófétákat és az igazakat megölték. Ezek miatt és saját vesztükre is gondolva nem kellett volna ellenállniok, hanem hinniök és észretérniök. De még így sem szűnt meg gonoszságuk, hanem erősödött és hatalmasabb lett. És mivel a tömegetől félve nem merték elfogni, más módot eszeltek ki, hogy veszélybe döntsék és nyilvános bűnösnek mondhassák. „És hozzájuk küldék tanítványaikat a Heródes-pártiakkal, mondván: Mester! tudjuk, hogy igazmondó vagy, és az Isten útját igazságban tanítod, és nem törődöl semmivel, mert nem tekinted az emberek személyét, mondd meg tehát nekünk, mit gondolsz: *Szabad-e adót fizetni a császárnak, vagy nem?*” (16—17.) Adót az-

¹ Aranyszájú Szent János 70. beszéde Szent Máté evangéliumához. P. G. 58, 655—656.

óta fizettek a császárnak, mióta a római birodalom alá tartoznak. Jól tudták, mert látták, hogy nem régen halt meg Theudas és Judas éppen az adó elleni lázítás miatt. Kérdésükkel Jézust is ennek a gyanújába akarták kergetni. Ezért küldték hozzá tanítványaikat és Heródes katonáit. Azt hitték, kétszeres vermet ásnak és mindenfelé csapdát állítanak. Akárhogyan feleljen az Úr, mindenképen beleessék. Ha Heródes emberei szerint felel, ők vádolják; ha őszerintük, akkor amazok.

A kétdrachmás már megadta a feleletet, de ezt ők nem tudták. Remélték, hogy mindkét oldalon megfoghatják. Szerették volna, ha a Heródiánusok ellen beszél. Ezért küldték hozzá tanítványaikat, hogy tanuk előtt álnokul törbe csalják és átadhassák az államhatalomnak, mint lázadót. Ezt sejtve mondja Lukács is, hogy tömeg előtt kérdezték őt. Így nagyobb lett volna a tanuskodás.

De teljesen az ellenkezője történt. Ebben a színjátékban ostobaságból levizsgáztak. Nézd csak hízelkedésüket, fondorlatos cselvetésüket: „Tudjuk, hogy igazmondó vagy”. Hát akkor miért mondtátok: „Ámítja a népet”, „Ördöge van”. (Ján. 7, 12, 10, 20.) Azt is mondjátok, hogy nem Istentől van. Miért tanácskoztatok az imént, hogy tönkretegyétek? Minden úgy lett, ahogy a cselvetésben terveztétek. „Micsoda hatalommal műveled ezeket?” (21, 23.) — kérdezték nagy bátorsággal nemrégiben. Nem tudták feleletre bírni. Most azt remélték, hogy hízelgéssel megszólaltatják és rávehetik, hogy a fenn-

álló rend ellen beszéljen. Abban megegyeznek, hogy igazat mond, de nemcsak erre hivatkoznak, hanem ravaszul hozzáteszik: „Nem törődöl az emberekkel”. Látjátok, milyen világos, hogy arra akarják rávenni, hogy Heródes ellen beszéljen és a lázadó gyanúját vonja magára. Ha fellázadt a törvények ellen, forradalmárként megbüntetésék. „Nem törődöl senkivel, mert nem tekinted az emberek személyét” — ez más szavakkal Heródest és Cézárt jelenti. „Mondd meg tehát nekünk, mit gondolsz.” Most mennyire tisztelitek és tanítómestereteknek hiszitek. Mikor üdvösségekről beszélt, hányszor nem becsültétek semmire és dölőfösködtetek vele. De hamar egy követ fújtok! Figyeld meg a rosszakaratukat. Nem azt mondják: mondd meg nekünk, mi a szép, a hasznos, a törvényes? Azt kérdezik: mit gondolsz? Az az egyetlen szándékuk van, hogy megfogják feleletében és az államhatalom ellenségének tekinthessék. Márk is elmondja ezt és elbizakodottságukat világosabban felfedi. Szerinte így kérdezték: „Szabad-e adót fizetni a császárnak, vagy ne fizessünk?” (Mk. 12, 14.) Haragtól lihegnek, cselt vetnek és a meghódolást színlelik.

Mit felel nekik Jézus? „*Mit kísérletek engem képmutatók?*” (15.) Hallod, milyen keményen válaszol. Gonoszságuk nyilvánvaló, tehát ütéseit keményebben osztogatja. Először megzavarja őket, szavaival számukra koppant, hogy titkaikat felszínre hozza. Ezzel nyilvánvalóvá teszi mindenki előtt jövetelük igazi célját. Azért is tette

ezt, hogy beléjük fojtsa gonoszságukat. Ne merjenek újra ártalmára törni. Pedig szavaik eddig nagyon tisztelettudók voltak. Mesternek, igazmondónak nevezték, aki nincs tekintettel az emberekre. De mive! Isten volt, ilyenekkel nem lehetett félrevezetni. Ebből sejteniök kellett, hogy nem ötletszerűen feddette őket, hanem világosan ismeri titkaikat. Nem elégedett meg a feddéssel, ámbár elég lett volna véleményüket semmivé tenni és gonoszságukban megszégyeníteni őket. De nem állt meg ennél, hanem még máshogyan is elhallgattatta őket. *„Mutassátok meg nekem az adópénzt.”* (19.) Amint megmutatták neki, szokása szerint azok véleményéből alkotja meg a feleletet. Őket is előkészíti a feleletre. Fényes, dicső győzelem! Mikor tehát kérdez, nem azért teszi, mintha nem tudna valamit, hanem hogy saját feleletük alapján vádolhassa őket.

„Kié ez a kép, és a felírás? Felelék neki: A császáré. Akkor mondá nekik: Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené.” (20, 21.) Nem azt mondja: adjatok, hanem adjátok meg. Ezt a pénz képéből és felírásából bizonyítja. Hogy ne mondhassák róla: embernek vetsz alá bennünket, rögtön hozzáfűzi: és Istennek, ami az Istené. Szabad megadni az embernek, ami az övé és Istennek, ami részünkről kötelesség. Ezért mondja Pál is: *„Adjátok meg tehát mindenkinek, amivel tartoztok; akinek adóval, annak az adót, akinek illetéssel, annak az illetéket, akinek félelemmel, annak a félelmet, akinek tisztelettel, annak a tisz-*

teletet". (Róm. 13, 7.) Ha tehát azt hallod, hogy add meg a császárnak, ami a császáré, értsd meg, hogy az Úr így értette: Csak azt, ami nem sértheti az isteni törvényeket. Ha valami azzal ellentétben van, már nem a császár adója, hanem az ördög pénze, bére.

Ezeket hallva elnémultak és csodálkoztak bölcsességén. Hinniök kellett, meg kellett döbbenniök. A titkok feltárásával eléjük tárta istenségét, hozzá illően elhallgattatta őket.

22. Pünkösöd utáni 23. vasárnapra.¹

„Midőn ezeket beszélte nekik, íme egy elüljáró jöven hozzá, imádá őt, mondván: *Uram, leányom most halt meg; de jer, tedd rá kezedet, és élni fog. Erre fölkelvén Jézus, követé őt tanítványaival együtt.*” (Mt. 9, 18—19.) Szavait cselekedeteivel bizonyította. Így még jobban elhallgattatta a farizeusokat. Hiszen a zsinagóga elnöke jött hozzá szörnyű gyászában. Egyetlen lánykája volt. Tizenkét éves virágzó szépség. Az Úr készséggel azonnal feltámasztotta. Ha Lukácsra figyelünk, ő így mondja el: „Leányod már meghalt, ne fáraszd őt”. (Lk. 8, 49.) Itt azonban hozzátesszük: *most halt meg.* Az apa sejteti, hogy utrakészülésekor történt. Vagy nagyobb szánalmat akart indítani. A szükségben szenvedők szokása szavakkal nagyítani saját bajaikat. A valóságnál nagyobbat mondanak, hogy jobban meghassák azokat, akiktől enyhülést várnak.

Az elnök kettőt kér Krisztustól: *Menjen lányához és tegye rá kezét.* Ezzel elárulja, hogy még volt benn élet, mikor otthagyta. A sziriai Náámán így kérte ezt a prófétától: „Azt hittem, hogy ki fog jönni hozzám, meg-

¹ Aranyhajó Szent János 31. beszéde Szent Máté evangéliumához. P. G. 57, 369--374.

áll, segítségül hívja az Úrnak, Istenének nevét, megérinti kezével a poklosság helyét s meggyógyít", (4. kir. 5, 11.) A szűklátókörűeknek észrevehető, megfogható cselekedetekre van szükségük. Márk elmondja, hogy három tanítványt vett maga mellé. „És nem engedé meg, hogy más vele menjen, mint Péter, Jakab és János, Jakab testvére.” (Mk. 5, 37.) Lukács is így ír. Ő pedig egyszerűen tanítványokról beszél. „És mikor a házba érkezett, senki másnak nem engedé meg, hogy vele bemenjen, csupán csak Péternek, Jakabnak, és Jánosnak, és a leányzó atyjának.” (Lk. 8, 51.) Mi lehet az oka, hogy Mátét nem viszi oda, pedig nem régen érkezett. Mert nagyobb vágyat akart benne kelteni, hiszen eddig még kevésbé volt tökéletes. Tanítványait akarta megtisztelni, hogy az újak buzduljanak az ő követésükre. Eddig elég volt neki, hogy láthatta a vérfolyásos asszony meggyógyítását. Az Úr asztalához ülhetett. Bekerülhetett a közösségbe.

Felkelt az Úr. Sokan követték, mert csodát vártak, személye is vonzotta őket. Sok ostoba pedig nem a lélek üdvét, hanem a test meggyógyítását kereste. Egész tömeg gyűlt össze. Egyeseket saját bajuk indított oda, másokat pedig az a vágy, hogy tanui lehetnek mások csodás gyógyulásának. Nagyön kevesen igyekeztek oda szavai és tanítása miatt. Nem is engedte meg, hogy bemenjenek vele a házba. Csak a tanítványok maradhattak mellette, de azok sem mind. Mindezzel arra nevel minket, hogy

függetlenítsük magunkat a tömeg véleményétől.

„És íme egy asszony, ki vérfolyásban szenved vala tizenkét év óta, hozzájárulván, hátulról megilleté köntöse szegélyét; mert mondá magában: Hacsak ruháját illetem is, meggyógyulok.” (9, 20—21.) Miért nem ment egyenesen eléje? Szégyelte magát, hogy tisztátalan a betegsége miatt. Így gondolkodott: ha a vérfolyásos asszonyt nem tartják tisztának, mennyivel több joggal lehető az őróla. Még a törvény szerint is így volt. Ezért vegyül el a tömegben, ezért marad háttérben. Mindaddig nem volt az Úrról hozzá méltó, illő véleménye. Nem gondolt arra, hogy titokban cselekedjék. Először nyíltan indult Jézushoz, mert hallotta, hogy asszonyokat is gyógyít. Megtudta, hogy éppen a halott lánykához indult. Saját házába nem merte behívni, pedig gazdag volt. Nem nyíltan közeledett feléje, csak titokban érintette meg ruháját. Nem kételkedett. Nem is mondogatta magában: Vajjon megszabadulok bajomtól vagy nem? Bízott meggyógyulásában és úgy közeledett az Úrhoz. Tudta, hogy kinek a házából jött ki: a vámoséból. Kik a követői: a bűnösök és a bankárok. Mindez megerősítette bizalmát.¹ Mit tesz Krisztus? Nem hagyja titokban, hanem magához hívja és — sok óka volt rá — mindenki füle hallatára beszél vele. Né-

¹ A vérfolyásos asszony abból merítette bizalmát, hogy Jézus a bűnösöknek tartott emberekkel is tördik

hány ostoba ember szerint azért tette ezt, mert szerette az ünnepeltetést. Miért nem engedte titokban maradni? — méltatlankodnak. — Mit beszélsz, te elvetemült bűnös? Az szereti a nyilvános ünneplést, aki megtiltja, hogy beszéljenek csodáiról? Aki semmit sem tulajdonít nagy cselekedeteinek? Miért szólítja tehát magához? *Először* eloszlatja az asszony félelmét, hogy ne bántsa a lelkiismerete. Ne legyen aggályos, hiszen nem tolvaj módra jutott ehhez a nagy adományhoz. *Másodszor* pedig figyelmezteti helytelen felfogására, hiszen azt hitte, hogy titokban maradhat. *Harmadszor* pedig például állítja az ő hitét. Így mások is buzduljanak.

Nem kisebb jelet adott akkor, mikor tudomására hozta, hogy mindent tud, mint amikor kigyógyította bajából. Aztán pedig a zsinagóga elnökét akarta az asszony által, megerősíteni, mert már ingadozott és pusztulóban volt egész hite. „Leányod már meghalt, ne fáraszd őt.” (Lk. 8, 49.) Ezekkel a szavakkal jöttek hozzá néhányan. A házbeliek kinevették az Urat, mert azt mondta: alszik. Félő volt, hogy az atya is elveszti bizalmát az Úrban. Azért vezette tehát az asszonyt a tömeg elé, hogy az említett kételkedést szétoszlassa. Nagyon kishitű lehetett, mert így szólt hozzá az Úr: „Ne féli, csak higgy és meg lesz mentve”. (Lk. 8, 56.) Milyen gondviselészerű, hogy megvárta a halált és akkor indult az Úrhoz. Így bölcsen kinyilvánult a feltámadás ténye. Ezért megy lassan. Ezért mond el mindent részletesen az asz-

szonynak. Közben meghal a lánya. Már jönnek is ki, hírül adni: Ne fáraszd őt. Erre céloz az evangélista, mikor így beszél: Még szólott, mikor jöve valaki, a zsinagóga fejéhez, mondván neki: Leányod már meghalt, ne fáraszd őt! Meg akarta győzni a halálról, hogy ne legyen kétséges a feltámadás. Másutt is így tesz az Úr. Vár egy napig. Vár két-tőig, sőt a harmadikon is. Mindezek miatt hívja magához az asszonyt és így szól: „Bízzál leányom”. (Mt. 9, 22.) Az inaszakadtnak is így szólt: „Bízzál fiam!”. (Mt. 9, 2.) Nagyon megrémült az asszony, ezért mondta neki: Bízzál! Ezért nevezte leányomnak. Az asszonyt hite Krisztus lányává tette. Majd megdicsérte: A hited meggyógyított téged. Lukács több mást is elmond nekünk erről az asszonyról. Szerinte mikor az asszony Krisztushoz lépett és visszakapta egészségét, az Úr nem hívta rögtön, hanem előbb azt mondta: „Ki illetett engem?” Péter és a többiek erre így feleltek: „Mester! a sokaság szorongat és lökdös téged, és te azt kérdezed, ki illetett engem?” (Lk. 8, 45.) Ebből nyilvánvaló, hogy teljesen körülfogták az Urat és tiszteletlenül taszigálták. Nem tisztos távolban követték, hanem mindenünnen szorongatták. Ő megállt és így szólt: „Illetett engem valaki, mert én érzem, hogy erő ment ki belőlem”. (Lk. 8, 46.) A hallgatókhoz méri egyszerűbb feleletét. Ezt mondta, hogy az asszonyt megszólalásra bírja. Nem fordult egyenesen hozzá, hogy ezzel is bizonyítsa: mennyire jól tud mindent. Szeretné, ha magától vallaná be. Az asszony világosítsa fel

a tömeget a történetekről, mert egyébként Krisztus gyanus lehet előttük.

Figyeld meg: ez az *asszony nagyobb a zsinagoga elnökénél*. Nem állította meg Jézust, nem volt terhére. Csak ujja hegyével érintette. Utolsónak ment oda, de elsőnek jött el onnan gyógyultan. Amaz házába viszi az orvost. Ennek a pusztá megérintése is elég volt. A betegség bilincseiben sinylődött, de a hite szárnyra kapta. Figyeld meg, hogyan vigasztalja az Úr: A te hited meggyógyított téged. Ámbár azért hívta magához, hogy köztudomású legyen az eset, mégsem ezt mondta neki. Az elnököt akarta megerősíteni tétovázó hitében. De egyúttal megdicséri az asszonyt is. Szavaival vágyat, óhajt kelt benne, hogy a hit nem kisebb a testi gyógyulásnál. Ebből nyilvánvaló, hogy az asszony megdicsőítésére és a többiek okulására tette mindezt, nem pedig saját kíválságának fitogtatására. Az Úr enélkül is csodálatos volt. Több csoda özönlötte körül, mint a hópehely. Ennél nagyobb csodákat is művelt már. Az asszony azonban, ha ezt nem teszi, titokban távozott volna, ilyen nagy dicséretnek híján. Ezért hívta magához és dicsérte meg. Eloszlatta félelmét, mert az evangélista szerint „remegve jöve elő.” (Lk. 8. 47.) Lelket öntött belé és a testi gyógyításon kívül más útravalót is adott neki, mondván: „Menj el békével”. (48.)

„Amint pedig Jézus az elüljáró házába ért és látta a fuvolásokat és a zajongó sereget, mondá: távozzatok, *mert nem halt meg a leányzó, hanem alszik. És kinevették őt.*”

(8, 23—24.) Szép tanubizonyságot tesznek az elüljárók, mikor a halál után fuvolásokat és cimbalmosokat hozatnak, hogy fokozzák a gyászt. Mit tesz tehát Krisztus? Mindnyájukat kiküldi, a leányka szüleit pedig behívja, hogy azt ne hiresztelhessék, hogy más gyógyította meg. Feltámasztás előtt szavaival ébreszti: „Nem halt meg a leányzó, csak aluszik”. Több alkalommal is így cselekedett. A tengeren is először megfeddette a tanítványokat. Jelen esetben is felháborodást kelt a körülállókban. Ezzel egyúttal jelezni akarja, hogy neki könnyű a halottakat feltámasztani. Így tett Lázárnál is, mikor azt mondotta: „Lázár, a mi barátunk elaludt”. (Ján. 11, 11.) Ilyenekkel figyelmeztet, hogy nem kell félnünk a haláltól. Nem is halál az már többé, hanem csak álom. Mivel ő is meg fog halni, mások testével készíti elő tanítványait, hogy bízzanak benne és könnyebben viseljék el, az ő elvesztését. Az ő megjelenésével már csak álom lett a halál. Mégis kinevették. Az Úr azonban nem háborodott fel, hogy nem hisznek neki abban, amit röviddel rá csodálatos módon bebizonyít. Nem is figyelmeztette a nevetgélőt, hogy az is, a fuvalások is, a cimbalmosok is és minden egyéb tanuja legyen a halálnak. Általában a csodákat nem hiszik el az emberek. Ezért Jézus saját feleleteikkel előzi meg őket. Így történt Lázárnál is, az Ószövetségben Mózesnél. Így szólt Mózeshez: „Mi az, amit kezedben tartasz?” (Ex. 4, 2.) Mikor rátekingt, lássa, hogy kígyóvá lett, ami azelőtt bot volt. Így a saját feleletéből le-

pödjék meg a történetek miatt. Lázárról kérdezi: „Hová tettétek őt? Felelének neki: Uram, jöjj és lásd... Már szaga van, hiszen negyednapos”. (Ján. 11, 34, 39.) Azért tesz így, hogy ne is kételkedjenek, hogy feltámasztja.

Meglátva a tömeget és a zenészeket, *mindenkit kiküld* és a lányka szüleinek jelenlétében teszi a csodát. Nem teremt más lelket, hanem visszahívja a távozottat és álmából fölébreszti. Megfogta a kezét, hogy bizonyossá tegye a körülállókat. Így egyengette a föltámadásba vetett hitet. A lány atyja azt mondta: „Tedd rá kezedet”. (3, 18.) Az Úr többet tesz. Nemcsak ráteszi kezét, hanem megfogja, feltámasztja. Ezzel megmutatja, hogy mindenható. Nemcsak feltámasztja, de enni is adat neki, hogy az egész ne a képzelet játékának tűnjék fel. Nemcsak ő ad, hanem a többit is felszólítja erre. Lázárról is azt mondta: „Oldjátok föl őt és bocsássátok el”. (Ján. 11, 44.) Utána pedig együtt eszik vele. Mindkettőre erős hangszúllyal hívja fel figyelmünket: a halált is, a feltámadást is gondosan bizonyítja. Ne csak a feltámasztásra figyelj, hanem arra is, hogy megtiltotta annak elhíresztelését. Tanuld meg ebből, hogy semmit sem adott a hírre és a dicsőségre. Tanuld meg azt is, hogy a gyászolókat kiküldte a házból. Méltatlanoknak tartotta őket az ilyen fenséges látványhoz.

Te azonban ne menj ki a fuvalásokkal, hanem maradj benn Péterre!, Jakabbal és Jánossal. Ha akkor kitessékelte a tömeget, mennyivel inkább most. Akkor még nem

volt köztudomású, hogy a halál csak álom. Most azonban napnál világosabb. Nem támasztotta fel a lányodat? Majd feltámasztja nagyobb dicsőséggel. A feltámadt lányka újra meghalt. A tied azonban, ha egyszer feltámadt, örök életű marad. Senki se búslakodjék tehát. Senkise siránkozzék. Ne kifogásold Krisztus csodatettét. Miért siránkzol annyira? Hiszen csak álom lett a halál valóságából. Miért jajgatsz és panaszkodol? Ha a pogányok tennének így, ki kellene nevetni őket. Ha egy hívő viselkedik ilyen csúnyán, milyen oka lehet rá. Kaphatnak-e bocsánatot az ilyen ostobák, mikor ennyi idő után olyan világos a feltámadás bizonyossága. Te még növelni igyekszel bűnödöt, mikor pogány siratóasszonyokat hozatsz. Felszakítod a szenvedés sebeit, felszítod a fájdalom tüzeit és nem hallod meg Pál szavait: „Mi egyessége Krisztusnak Béliállal? Vagy minő része a hívőnek a hitetlennel?” (2. Kor. 6, 15.) A pogányok semmit sem tudnak a feltámadásról, mégis találnak vigasztaló szavakat: Viseld el méltósággal. A megtörténtet úgysem tudod semmivé tenni, vagy könnyeiddel helyrehozni. Te pedig bölcsebb és hasznosabb gondolkodásmódban élsz, mégsem szégyenled magadat, mikor náluk oktanabbul gondolkodsz? Nem azt mondjuk: Viseld el méltósággal. A megtörténtet úgy sem tudod semmivé tenni. Mi azt mondjuk: Viseld el méltósággal, mert biztos a feltámadása. Csak alszik a leányod, nem halt meg. Csak elszenderedett, nem

pusztult el. Ővé a feltámadás, az örök élet, a halhatatlanság és az angyalok sorsa. Nem hallod a zsoltárost: „Térj vissza lelkem nyugalmadba, mert az Úr jót tett veled”. (114. zs. 7.) Isten a halált jónak nevezi, te pedig szomorkodsz miatta?

Mit tennél, ha ellenfele, ellensége lennél a halottnak? Ha sírni kell, az ördögöt kell siratni. Őt kell gyászolni, miatta kell jajgatni. Nekünk nagyobb jóra van a rendeltetésünk. A jajgatás az ő gonoszságához illik, nem hozzád, hiszen te a dicsőség koronájára és az örök nyugalomra vágyódsz. *A halál nyugodt kikötő.* Nézz körül: mennyi bajjal van tele az élet! Figyeld meg, hányszor megátkozod. Mindig rosszabbak lesznek körülményeink. Már kezdettől nem kis büntetés jut osztályrészünkül. „Megsokasítom gyötrelmeidet.” (Gen. 3, 16). „Átkozott legyen a föld munkád alatt.” (U. o. 17.) „E világon szorongatástok vagyon” (Ján. 16, 33). A másik életről sohasem mond ilyent, sőt ellenkezőleg. „És életünk a fájdalom és a jajgatás.” (Iz. 35, 10.) „Mondom pedig nektek, hogy sokan jönnek majd napkeletről és napnyugatról és letelepednek Ábrahámmal és Izsákkal és Jákobbal a mennyek országában.” (Mt. 8, 11). Ott a lélek éltet mindent. Ott a fény örök. Ott boldogság lesz életünk.

23. Pünkösöd utáni 24. vasárnapra.¹

„Akkor, akik Judeában vannak, fussanak a hegyekre és aki a héjazaton vagyon, az le ne szálljon valamit elvinni házából és aki a mezőn, vissza ne térjen, hogy elhozza palástját.” (16—18.) A városra zúduló bajokról és az apostolok megpróbáltatásairól beszél. Utána arról, hogy ők maradnak győztesek. Elszélednek az egész világon. Leírja a zsidók szenvedéseit. Rámutat, hogy mikor ők felvirágoznak, tanítván minden nemzeteket, akkor a zsidók bajban élnek. Figyeld meg, hogyan írja le a háborút. „Akkor, akik Judeában vannak, fussanak a hegyekre.”

„Akkor” — *mikor?* Akkor történik ez, amikor a pusztulás átka lesz a szent helyen. Azt hiszem, hadseregre gondol. „*Fussatok akkor.*” Nem lesz a menekülésnek semmi reménye. Régente gyakran megtörtént, pl. Szennakherib és Antiochus alatt, hogy ki-menekültek a súlyos harcokból. (Akkor is, mikor a katonák rájuk támadtak, a templomot elfoglalták, a makkabeusok hősiessége javukra döntötte a csatát.) Mindezt előre megmondta nekik, hogy ne gondolják

¹ Aranyshájú Szent János 76. beszéde Szent Máté evangéliumához. P. G. 58, 693—702.

ugyanennek a változásnak bekövetkezését. Örüljenek, ha csak a testüket tudják megmenteni. Ezért nem engedi be a házba a háztetőn tartózkodókat, hogy elvigyék ruhájukat. Így jelzi a kikerülhetetlen rosszat és a mérhetetlen szerencsétlenséget. Ha valaki ebbe beleesik, szükségképen elveszik. Ezért teszi hozzá: „Aki a mezőn, vissza ne térjen, hogy elhozza palástját”. A bentiek fussanak ki. Természetes, hogy a kintieket nem engedi be a házba. „Jaj pedig a nehézkeseknek és a szoptatóknak ama napokban!” Amazok nehézkességük miatt nem igen tudnak futni, méhük terhe akadályozza őket. Ezeket a szeretet bilincse köti gyermekeikhez, mégsem tudják megmenteni őket. Pénzt, ruhát könnyű otthagyni, de elvinni is. A természet elől azonban ki tud elfutni? Hogyan könnyebbüljön meg a nehézkes? A szoptató hogyan tudná otthagyni csecsemőjét?

Újra jelzi a csapás nagyságát, „Imádkozatok azért, hogy futástok ne legyen télen, vagy szombaton. Mert nagy szorongatás leszen akkor, amilyen még nem volt világ kezdetétől mindaddig és nem is leszen”. (20—21.) Látod, a zsidókhöz intézi szavait és a rájuk zúduló bajokról beszél. Hiszen az apostolok nem ülték meg a szombatot és nem is igen voltak ott, mikor Vespasiánus alatt mindez bekövetkezett. Legtöbbje meghalt. Aki még élt, más világtájon működött. *Miért: se télen, se szombaton?* Télen a rossz idő miatt. Szombaton a törvény érvénye miatt. Mikor futniok kellett volna gyors

meneküléssel, akkor sem mertek futni a zsidók a törvény megszegése miatt. Se télen, se szombaton. Ezért mondja: „Imádkozzatok, mert nagy szorongatás leszén akkor, amilyen még nem volt világ kezdetétől mindaddig és nem is leszén”. Ne gondoljuk, hogy jelképesen mondotta mindezt. Olvassuk el Josephus könyveit. Tanuljuk meg belőlük a szavak igazságát. Azt nem mondhatja senki sem, hogy az elmondottak erősítésére nagyította volna a csapást. Zsidó volt, buzgó zsidó, azonkívül Krisztus földön tartózkodása után írta. Mit mond Josephus? Ezek a szörnyűségek fölülmúlnak minden bajt. Egy háború sem volt soha egyetlen népnél ilyen káros. Olyan éhség volt, hogy az anyák veszekedtek, hogy melyik gyermekük kapjon enni. Ebből nagy viták keletkeztek. Sok magzat elpusztult anyja méhében.

Szívesen megkérdezném a zsidókat, honnan származott rájuk ez a nagy és elviselhetetlen csapás, mely minden addigit, nemcsak Judeában, de az egész földön felült. Nem világos, hogy sokan Krisztus keresztjének tulajdonítják ezeket? Figyeld velem a csapások nagyságát, amihez foghatót bizony utána sem tapasztaltunk. Sem a múltban, sem a jövőben; sem saját ügyeinkben, sem másokéban nem lehet ilyeneket látni. És joggal is. Egyetlen ember sem mert hasonló esztelen és borzalmas tettet művelni. „És ha meg nem rövidítettnek ama napok, egy élő lény sem szabadulna meg; de a választottakért megrövidítetnek ama napok.” (22.) Ezze! azt jelzi,

hogy azok még keményebb büntetésre méltók a mondottaknál. A háborús, hadi időt érti rajta. Továbbá azt akarja mondani, hogy a rómaiak háborúja a város ellen minden zsidót kipusztított volna (ebben mindenkit zsidónak számít.) Nemcsak a zsidóországi zsidókat üldözték, hanem a külföldieket és akik szerte a világon elszórtan éltek, kiátkozták, meggyűlölték, kiűldözték.

Kiket nevez választottaknak? A kitartó hűségűeket, akik közöttük élnek. A zsidók ne mondhassák azt, hogy az evangélium hirdetése és a Krisztus-imádás az oka minden bajnak, ezért mondja, hogy teljesen elvesztek volna, ha nincsenek köztük a hűek. Ha Isten megengedte volna a hosszú háborút, írmagja sem maradt volna a zsidóknak. Nem akarta, hogy a hűségeselek együtt pusztuljanak az álnok zsidókkal, azért gyorsan megszüntette a háborút. E miatt írja: „De a választottakért megrövidítetnek ama napok”. Mindezeket azért mondta, hogy megvigasztalja a zsidók közt élő keresztényeket. Megnyugtatta őket, hogy nem fognak elpusztulni a többivel együtt. Ha ekkora volt az értük aggodás, hogy miattuk mások is megmenekültek és az álnok zsidók életben maradtak a keresztények miatt, idővel milyen megbecsülésben lesz részük? E miatt buzdítja őket, hogy ne aggodjanak saját veszélyük miatt, ha esetleg látják a tornyosuló vészt. Ne a maguk hasznával törődjenek, hanem veszélyükkel. Nemcsak megvigasztalta, hanem a zsidó fajtától is lassankint és észrevétlenül eltá-

volította őket. Majd ha később nyilvánvaló lesz a változás, a templom sem áll, mindenki megtudja, hogy megszűnt a törvény. Nem mondta meg nyíltan, csak a teljes ki-pusztulással sejtette. Nem mondta meg nekik nyíltan, hogy idő előtt meg ne rémitse őket. Azért nem említette már kezdetben ezt a beszédkört. Először megjósolta a város pusztulását, majd rávezette őket, hogy kérdezzenek a kövekről. Így a saját feleleteikből hozza tudomásukra a jövőndőt. Vizsgáld meg velem együtt a Szentlélek bölcsességét. Az ő sugallatára nem írt erről semmit sem János, hogy ne keltse azt a látszatot, mintha a megtörténés után írta volna le az eseményt (a jeruzsálemi pusztulás után még sokáig élt). A többiek a város ostroma előtt haltak meg, így semmit sem láttak az eseményekből. Írtak is róla, hogy mindenünnen bebizonyosodják szavaik ereje.

„Akkor, ha valaki mondja nektek: Ime, itt a Krisztus, vagy amott, ne higgyétek. Mert támadnak hamis krisztusok és hamis prófé-ták; és nagy jeleket és csodákat tesznek, hogy tévedésbe ejtsék, ha lehet, még a vá-lasztottakat is. Ime, eleve megmondottam nektek. Ha tehát mondják nektek: Ime, a pusztában vagyok, ki ne menjete; íme a rejtekhelyeken, ne higgyétek. Mert vala-mint a villámlás napkeleten támad és lát-szik napnyugatig, úgy leszen az Emberfiá-nak eljövetele is. Ahol a holttest vagyon, oda gyűlnek a sasok is.” (23—28.) Befe-jezve Jeruzsálem pusztulásának megjöven-dölését, a saját megjelenését mondja meg

előre. Leírja a jeleket, melyek nemcsak nekik voltak hasznosak, hanem nekünk is és a következő nemzedékeknek is.

Akkor — vajjon mikor? Mái többször említettem, hogy ilyen szó — akkor — nem függ össze szorosan az eseménnyel. Ha ugyanis ilyen szoros összefüggést akar jelezni, így ír: „Mindjárt pedig azon napok szorongatása után”. (29.) Itt azonban nem így beszél, hanem azt mondja: akkor. Azt akarja mondani, hogy nem rögtön utána történik, hanem akkor következik be, amikorra előre mondja. Mikor pl. azt mondja: „Ama napokban megjelent Keresztelő János” (Mt. 3, 1.), nem a rögtön következő időt gondolja, hanem sok évvel későbbit. Azt az időt gondolja, melyre beszéde közben gondolt. Mikor Jézus születéséről, a háromkirályok megjelenéséről és Heródes haláláról beszél, rögtön hozzáteszi: „Ama napokban pedig megjelent Keresztelő János”. Pedig harminc év volt közben. A Szentírás sajátsága ilyen elbeszélő módot használni. Itt is így tesz. Nem veszi figyelembe Jeruzsálem pusztulása és a bekövetkező események közti időt. „Akkor ha valaki mondja nektek: Ime itt a Krisztus vagy amott, ne higgyétek.” Közben megerősíti őket. Felsorolja második eljövételének ismertető jeleit és a csalók csodáit. Nem úgy jön el, mint először Betlehembe, a világ egyik kis sarkában, mikor egyetlen fejedelem sem tudott róla.

Most azonban felsorolja: nyíltan, fénnyel, úgyszólván nem lesz szüksége hírnökre. Nem-

csak ezek a kis jelek hirdetik, hogy nyíltan fog eljönni. Figyeld meg, itt nem beszél háborúról. Azokkal foglalkozik, akik félre akarnak vezetni. Az apostolok idejében sokat rá is szedtek. „Számos hamis próféta támad és sokakat tévedésbe ejt.” Második megjelenése előtt élőknek súlyosabb lesz a várakozásuk. „Nagy jeleket és csodákat tesznek, hogy tévedésbe ejtsék, ha lehet, még a választottakat is.” Itt az antikrisztust és az ő csatlósait érti. Pál is ugyanígy beszél erről: „Annak az eljövetelét a sátán hatalmából mindenféle hamis erőtétel, jel és csoda kíséri, valamint mindenféle csábítás a gonoszságra azok vesztére, akik elkárhoznak”. (2. Thess. 2, 9.) Figyeld csak, milyen biztossá teszi őket. „Ha tehát mondják nektek; Ime, a pusztában vagyok, ki ne menjetek; íme, a rejtekhelyeken, ne higgyétek. Nem azt mondja: Menjetek ki, de ne higgyétek, hanem: Ne menjetek ki, ne menjetek be! Nagyon sok csalárdság lesz akkor. Hiszen az elmondott jelek is a becsapás miatt történnek.

Mikor már elmondta, hogyan jön el az antikrisztus, mint más helyen is teszi, *saját eljövetelének módját sorolja fel*. „Mert valamint a villámlás napkeleten támad, és látszik napnyugatig, úgy léssen az Emberfiának is eljövetele.” (27.) Hogyan tűnik fel a villámlás? Nincs szüksége hírnökre, hír-vivőre. Minden házban minden szobában, az egész földön, ugyanabban a pillanatban jelenik meg. Ilyen lesz az ő megjelenése. Egyszerre tűnik fel mindenütt. — *Más jelet*

is mond: „Ahol a holttest vagyon, oda gyűlnek a sasok is”. Az angyalokat, a vértanukat, az összes szenteket érti rajta. — Utána félelmetes csodajeleket sorol fel: „Mindjárt pedig ama napok szorongatása után a nap elsötétedik, a hold nem ad világosságot”. (29.) Vajjon milyen napok szorongatásait gondolja? Az antikrisztusét és a hamis prófétákét. Hiszen nagy szorongatás lesz akkor, mikor annyi álnok félrevezető jelenik meg. De ez az állapot nem tart sokáig. Ha a zsidó háború az igazak miatt megrövidült, mennyivel inkább így lesz akkor ugyanazon igazak miatt. Éppen ezért nem úgy mondja: a szorongatás után. hanem: Mindjárt pedig ama napok szorongatása után a nap elsötétedik. Majdnem egyszerre történik mindegyik. Megjelennek az ál próféták és az antikrisztusok, de ő is azonnal feltűnik. Igen nagy zavar támad az egész világon.

Hogyan tűnik Iel Krisztus? Átalakítja a teremtés világát. Ezt a kifejezést: a nap elsötétedik, nem úgy kell értenünk, hogy tönkremegy, hanem az ő megjelenésének ragyogása eredményezi ezt. „A csillagok lehullanak az égről.” Mi szükség lenne rájuk, ha nincs éjtszaka? „Az egek erői megrendülnek.” Érthető, mert látják ezt a nagy változást. Mikor megteremtette a csillagokat, ugyancsak csodálatot és félelmet keltettek.” (Jób 38, 7.) Mennyivel inkább most, mikor látják a rend felborulását. bűnhődő szolgatársaikat, a félelmetes trónus elé gyülekező világot. Amikor látják és hallják.

hogy Ádámtól kezdve egészen az Úr megjelenéséig minden cselekedetről számot kell adni, hogyne remegnének és borzadnának? „Akkor majd feltűnik az Emberfiának jele az égen.” (30.) Más szóval: a napnál ragyogóbb kereszt. A nap elhomályosul, elsötétedik, ez pedig tündöklenni kezd. Nem tűnne fel, ha nem lenne sokkal ragyogóbb a nap-sugárnál. Miért tűnik fel a kereszt jele? Hogy egész érthetően elnémítsa a szemtelen zsidókat. Legnagyobb megigazulásával jelenik meg Krisztus ez előtt az ítélszék előtt. Nemcsak sebeit, de szégyenletes halálát is elének tárja. „És jajveszékelní fognak a föld minden népei.” (30.) Nem kell akkor vádló, ha látják a keresztet. Jajgatnak, mert az ő halálának gyümölcseiből nem részesültek. Felfeszítették azt, akit imádniok kellett volna.

Látod, milyen félelmetesen írta le eljövetelét! *Vajjon hogyan öntött bátorságot a tanítványaiiba?* Először a szomorúságról beszél, utána pedig a hasznosról, hogy ezzel is megnyugtassa őket és bátorságot öntsön beléjük. Ismételten emlékezteti őket a szenvedésre és a feltámadásra. Ragyogó formában említi a keresztet, hogy ne szégyenkezzenek és jajgassanak azok, mikor majd eljön annak jelében. A próféta azt mondja: „Látni fogják, kit vertenek által”. (Zak. 12, 10.) Azért jajgat az egész világ, mert látják, hogy az Úr ugyanaz, mint akiről a próféta beszél. Mikor felemlítette a keresztet, így folytatja: „Meglátják az Emberfiát, amint jön”, de nem keresztén, hanem „az ég felhői-

ben, nagy hatalommal és fenséggel". Midőn keresztről hallasz, ne gondold ismét, hogy szomorúság következik. Hiszen nagy hatalommal és fenséggel érkezik. De magával hozza a keresztet, hogy vádlójuk legyen. Mintha valakit megköveznének és utána megmutatná a követ vagy a véres ruháit. Felhők között jön el, ahogyan eltávozott mennybemenetelekor. Mikor mindezeket látják, sírnak az emberek. De nem csak könnyekben nyilvánul meg a szörnyűség: azért jajgatnak, hogy saját maguk legyenek a vádlók és büntessék meg önmagukat.

„Elküldi angyalait, nagy harsonaszóval, és egybegyűjtik az ő választottait a négy szél felől, az eget egyik végétől másik határáig.” (31.) Mikor ezeket hallod, gondolj azokra, akik bűneikben megmaradtak. Régi bűneiken kívül ez is beszámítódik nekik. Miként már előzőleg, most is úgy szól az igazakhoz: *„Áldott ki az Úr nevében jó”*. (23, 39.) Itt azonban azt mondja: jajveszékelní fognak. Súlyos háborúról beszél nekik, hogy ebből is megtudják, mennyire megmaradnak a megpróbáltatások. Elválasztja őket az igazaktól és pokolra taszítja őket. Mindezekkel a tanítványokra hat és bemutatja, mennyi bajtól szabadulnak meg és mennyi jóban részesülnek. Miért angyalaival hívja őket össze, ha úgyis fenséggel jön el? Mert ezzel nagyrabecsülését fejezi ki. Pál pedig azt mondja, hogy az emberek felhőkön át ragadtatnak el. Ugyanezt mondja a mennybemenetelekor is: *„Mert maga az Úr parancsszóval, az arkangyal hangja és az Isten har-*

sonájának szava mellett alászáll az égből'. (1. Thess. 4, 15.) Mikor tehát feltámadunk, összegyűjtenek bennünket az angyalok és a felhők elragadnak minket. Mindez egy pillanat alatt történik. Az Úr nem marad fenn a mennyben, hanem eljön a harsona hangjában.

Miért a harsona és a hang? Hogy felébredjenek, örüljenek, felrázkódjanak az elmúlt bajokból. A gonoszok pedig jajgassanak. Jaj nekünk ezekben a szörnyű napokban! Mikor sírunk, kétségbeesünk és elcsüggedünk a fájdalomban, akkor örülnünk kellene a harsona hallatára. Vagy talán csak én szenvedek a harsonaszókor, ti pedig örvendeztek? Borzalom fog el ezek hallatára, keservesen sírok és szívem mélyéből sóhajtozom. Nem akarom, hogy ezekhez közöm legyen, hanem az utána mondottakhoz, melyek csak a szűzekre vonatkoznak. Semmi közöm ahhoz, aki a kapott talentumot elásta, aki haszontalan szolga volt. Azért sírok, mert arra gondolok, mennyi megbecsüléstől esünk el, mennyi jónak a reménye foszlik szerte. Állandóan, mindig így érzek, hogy ne landjak el. Ha sok is a munka, ha súlyos is a törvény, mégis mindent meg kell tenni. Néhány lelkiismeretlen azt hiszi, hogy kifogást tud találni. Nevetséges ürügy, de hiszik, mégis elég megokolt a kifogásuk. Ilyenek: kegyetlen a törvény, súlyos a munka, igen hosszú az idő, elviselhetetlen a teher. Semmi ilyesfélét nem mondhatunk. Ez a rövid idő mi a pokolhoz? Ez a kis megpróbáltatás, ez a kis izzadás? Az eget, kimondhatatlan jót

veszíthetünk el vele. Időnk rövid, a munkánk pedig sok, mégis elfáradunk, kimerülünk. A földön szenvedés vár ránk, a mennyben pedig jutalom. Az emberek kínoznak, az Úr pedig jutalmat ad. Két napig futsz, de örök életre szerzel jutalmat. Romlandó testben küzdesz, de megdicsőült testben kapod a jutalmat. Azt is számítsd hozzá, hogy ha nem is Krisztus miatt szenvedsz, mégis mindegy, hogyan szenvedés az életed. Ha nem is halsz meg Krisztusért, örökéletű leszel. Ha nem is osztod el kincseidet Krisztusért, még lesznek örök kincseid. Mindezeket kéri tőled Krisztus. Úgyis megadnád, mert halandó vagy. De azt akarja, hogy magadtól tedd, amit egyébként kényszerűségből tennél. Azt kéri csak, hogy mindez meglegyen és ő érte legyen.

Látod, milyen könnyű a küzdelem. Ha már egyszer úgyis kell szenvedned, szenvedj értem. Add hozzá ezt a szándékot és eléggé engedelmes vagy. Ha másnak akarsz kamatra adni aranyat, inkább adj nekem. Itt nagyobb hasznod lesz és nyugodtabb is maradsz. Ha harcolni akarsz, harcolj értem. Sokszorosan visszafizetem neked fáradságodat. Egyebekben azt becsülöd többre, aki többet ad a kamatozásnál, a kereskedelemben, a katonazsoldnál. Csak Krisztust nem akarod figyelemben részesíteni, pedig mindennél többet, kimondhatatlanul többet ad. Milyen küzdelemről van szó? Milyen ellenségeskedésről? Hogyan számítasz bocsánatra és védelemre, mikor olyan dolgokban, ahol embert ember elé tudsz helyezni, Istent

nem tudod többre becsülni az embereknél. Miért a földnek pazarlod el kincseidet? Add az én kezembe — így feleli. Vagy azt hiszed, a föld ura nem nagyobb biztonság, mint a föld? Ez csak a rábízottat adja vissza, ha ugyan megteszi. Ő pedig még megtetézi, mert rábízta őrizetül. Hiszen annyira szeret bennünket. Ezért ilyen készséges, ha kamatoztatni akarsz. Ha vetni akarsz, magot ad. Ha építeni akarsz, magához hív és így szól hozzád: Az én alapomra építs! Miért szaladsz a szegényekhez, a koldus emberekhez? Fuss az Istenhez, ő majd sokat ad a kicsinyekért is. Ilyent még hallani sem szeretünk, hanem csak odarohanunk, ahol harcról, háborúról, veszekedésről, pereskedésről, feljelentésről tudunk.

Vajjon nem jogos az elfordulása és bosszúja, mikor mindent felajánl nekünk, *mi pedig visszautasítjuk?* Ez bizony igaz! Azt mondja az Úr: Ha meg akarsz szépülni, használd az én díszemet. Ha fel akarsz fegyverkezni, itt az én fegyverem. Ha ruházkodni akarsz, fogadd el az én ruhámat. Ha enni akarsz, meghívlak asztalomhoz. Ha örökölni akarsz, itt az enyém. Ha házadba akarsz jutni, íme itt a városom. Ezt én terveztem és építettem. Ha házat akarsz építeni, építs az enyémen. Bármit adok neked, semmi bért nem fogadok el érte. Még azért is megjutalmazlak, ha bármit is használsz az enyémből. Ki érti meg ezt a bőkezűséget? Atyád, testvéred, jegyessed, házad, táplálékod, ruhád, gyökérszemed, alapod, ahogy akard, mindened vagyok. Semmire sincs szük-

séged. Mindenben kiszolgálak. „Az emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon.” (Mt. 20, 28.) Barátod, tagod, fejed, testvéred, húgod, anyád, mindened vagyok, csak az én barátom legyél! Szegény lettem éretted. Koldultam éretted. Keresztre feszítettek éretted. Sírba tettek éretted. A mennyben Atyámhoz könyörgök éretted. A földön Atyámnál közbenjárók éretted. Mindenem vagy: testvérem, örököstársam, barátom, testrészem. Még többet akarsz? Miért fordulsz el ekkora szeretet láttán? Miért fáradsz a világnak? Miért öntesz lyukas hordóba? Ennyit jelent az e világnak fáradozás. Miért szítod a tüzet? Miért verded a levegőt? Miért futsz déli-báb után?

Vajjon nincs minden művészetnek célja? Nyilvánvaló, hogy mindennek van. *Mutasd meg tehát e világi küzködésed célját? Nem tudod!* Minden csak hiúság. Menjünk a sírhoz. Mutasd meg atyádat. Mutasd meg feleségedet. Hol van az, aki aranyos ruhákba öltözött? Aki állandóan kocsin járt? Akinek hadserege volt? Akinek fullajtárja, díszkísérete volt? Aki másokat megölt, vagy börtönbe juttatott? Aki mások életével szabadon rendelkezett? Aki felszabadított, ha éppen akart? Semmit se látok belőlük, csak csontokat, férgekét és pókokat. Mindenük föld, elszállt szó, álom, árnyék, talán még kép. Néha még ez sem. Mert a képüket festményen láthatjuk, de legtöbbnek még az sincs. És bárcsak lenne vége ezzel a bajoknak. Most még mindez dicsőség, gyönyörűség,

megbecsülés. Csak árnyék és szó. De ami utána jön, nem árnyék és üres szó. Minden megmarad és átkerül velük. Mindenki tud róla. A zsarolás, a zsugoriság, a bujaság, a fajtalankodás és ezer más rossz. Ezeket nem képben és nem porban, hanem az égbe írottan találjuk, akár szóval, akár tettel követtük el.

Hogyan láthatjuk meg majd Krisztust? Hiszen ha atyánk szemébe nem merünk nézni bűntudatunk miatt, hogyan nézhetünk az Úrra, mikor ő mérhetetlenül megbocsátóbb. Hogyan tudjuk elviselni? Odaállunk Krisztus ítélőszéke elé, ahol mindent igen pontosan kivizsgál. Ha nem hiszel a jövő büntetésében, nézd meg itt a börtön lakóit, a bányák kényszermunkásait, a szemeteseket. Nézd meg a megszállottakat, ütődötteket, a gyógyíthatatlan betegeket, a nyomorúságban szenvedőket, az éhezőket, a nagy gyászban búslakodókat, a foglyokat. Ők sem szenvednek ezeket, ha a többieket, akik ugyanezeket követték el, nem várná bűnhődés és büntetés. Ha azok itt semmit sem szenvednek, ebből biztosan következtetheted, hogy valami más van hátra haláluk után. Az egész világ Istene nem teheti meg, hogy egyeseket megbüntet, másokat pedig büntetlenül hagy, pedig azok talán súlyosabban vétkeztek. Biztosan azért teszi, mert büntetést tartogat számukra a másvilágon.

Mindebből a fejtegetésből és ezekből a példákbl okuljunk és alázzuk meg magunkat. Ha nem hittetek a büntetésben, higgyetek ezután. Javuljatok meg. Ha a mennyei

királyságra méltó életet élünk, meg is nyerjük javait a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelme és kegyessége által. Legyen neki dicsőség mindörökön örökké. Amen.

